

Sprawozdanie finansowe

Spis treści

| | |
|-----|--|
| 82 | Bilans |
| 84 | Rachunek zysków i strat |
| 84 | Zestawienie zmian w kapitale własnym |
| 86 | Rachunek przepływu środków pieniężnych |
| 87 | Podstawowe zasady rachunkowości |
| 97 | Noty objaśniające |
| 176 | Uzgodnienie aktywów netto oraz zysku netto pomiędzy polskimi zasadami rachunkowości oraz Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR) na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego banku |
| 177 | Opinia Niezależnego Biegłego Rewidenta |

BILANS

AKTYWA

| | Nota | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|------|-------------------|-------------------|
| Kasa, operacje z Bankiem Centralnym | 1 | 979 308 | 2 322 443 |
| Należności od sektora finansowego | 2 | 5 507 619 | 7 126 678 |
| W rachunku bieżącym | | 3 768 889 | 3 298 437 |
| Terminowe | | 1 738 730 | 3 828 241 |
| Należności od sektora niefinansowego | 3 | 13 535 347 | 14 168 464 |
| W rachunku bieżącym | | 3 764 089 | 3 522 887 |
| Terminowe | | 9 771 258 | 10 645 577 |
| Należności od sektora budżetowego | 4 | 5 096 | 31 583 |
| W rachunku bieżącym | | 33 | 20 099 |
| Terminowe | | 5 063 | 11 484 |
| Dłużne papiery wartościowe | 5 | 4 356 193 | 2 462 497 |
| Udziały lub akcje w jednostkach zależnych | 6, 9 | 371 271 | 404 916 |
| Udziały lub akcje w jednostkach współzależnych | 7, 9 | 20 072 | 101 829 |
| Udziały lub akcje w jednostkach stowarzyszonych | 8, 9 | 19 942 | 116 890 |
| Udziały lub akcje w innych jednostkach | 10 | 23 512 | 57 770 |
| Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe | 11 | 4 527 450 | 3 400 742 |
| Wartości niematerialne i prawne, w tym: | 13 | 1 377 477 | 1 453 876 |
| - wartość firmy | | 1 316 091 | 1 388 536 |
| Rzeczowe aktywa trwałe | 14 | 816 655 | 914 676 |
| Inne aktywa | 15 | 273 989 | 271 403 |
| Przejęte aktywa - do zbycia | | 25 677 | 7 677 |
| Pozostałe | | 248 312 | 263 726 |
| Rozliczenia międzyokresowe | 16 | 367 676 | 316 673 |
| Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego | | 329 318 | 271 927 |
| Pozostałe rozliczenia międzyokresowe | | 38 358 | 44 746 |
| RAZEM | | 32 181 607 | 33 150 440 |

PASywa

w tys. zł

| | Nota | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|------|-------------------|-------------------|
| Zobowiązania wobec Banku Centralnego | | 121 940 | 212 486 |
| Zobowiązania wobec sektora finansowego | 19 | 3 448 194 | 4 905 451 |
| W rachunku bieżącym | | 1 886 237 | 2 029 014 |
| Terminowe | | 1 561 957 | 2 876 437 |
| Zobowiązania wobec sektora niefinansowego | 20 | 16 062 959 | 16 487 181 |
| Bieżące | | 7 548 770 | 6 645 739 |
| Terminowe | | 8 514 189 | 9 841 442 |
| Zobowiązania wobec sektora budżetowego | 21 | 636 294 | 882 937 |
| Bieżące | | 410 686 | 284 093 |
| Terminowe | | 225 608 | 598 844 |
| Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych | | 4 182 578 | 3 221 513 |
| Fundusze specjalne i inne zobowiązania | 22 | 424 822 | 381 778 |
| Koszty i przychody rozliczane w czasie oraz zastrzeżone | 23 | 890 316 | 727 491 |
| Rozliczenia międzyokresowe kosztów | | 140 564 | 145 403 |
| Pozostałe przychody przyszłych okresów oraz zastrzeżone | | 749 752 | 582 088 |
| Rezerwy | 24 | 445 395 | 425 913 |
| Kapitał zakładowy | 25 | 500 902 | 430 308 |
| Kapitał zapasowy | 26 | 3 044 585 | 3 044 585 |
| Kapitał z aktualizacji wyceny | 27 | 45 968 | 76 958 |
| Pozostałe kapitały rezerwowe | 28 | 2 166 283 | 2 190 203 |
| Zysk (strata) z lat ubiegłych | | (31 318) | - |
| Zysk netto | | 242 689 | 163 636 |
| RAZEM | | 32 181 607 | 33 150 440 |

POZYCJE POZABILANSOWE

w tys. zł

| | Nota | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|------|--------------------|--------------------|
| Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane | | 12 357 694 | 11 952 689 |
| Zobowiązania udzielone: | 31 | 9 600 258 | 10 479 763 |
| a) finansowe | | 6 849 526 | 7 679 017 |
| b) gwarancyjne | | 2 750 732 | 2 800 746 |
| Zobowiązania otrzymane: | 32 | 2 757 436 | 1 472 926 |
| a) finansowe | | 544 000 | 352 000 |
| b) gwarancyjne | | 2 213 436 | 1 120 926 |
| Zobowiązania związane z realizacją operacji kupna/sprzedaży | | 116 773 250 | 110 289 284 |
| Pozostałe z (tytułu): | | 4 545 861 | 1 391 792 |
| Zobowiązania Banku z tytułu umów najmu, dzierżawy lub innych o podobnym charakterze | | - | 54 596 |
| Zabezpieczenia otrzymane przez Bank | | 4 545 861 | 1 337 196 |
| RAZEM | | 133 676 805 | 123 633 765 |

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

| | | w tys. zł | |
|---|------|------------------|------------------|
| | Nota | 2002 | 2001 |
| Przychody z tytułu odsetek | 33 | 1 780 798 | 2 701 174 |
| Koszty odsetek | 34 | (1 095 028) | (1 961 540) |
| Wynik z tytułu odsetek | | 685 770 | 739 634 |
| Przychody z tytułu prowizji | 35 | 530 357 | 529 689 |
| Koszty prowizji | | (26 550) | (45 043) |
| Wynik z tytułu prowizji | | 503 807 | 484 646 |
| Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu | 36 | 7 933 | 50 436 |
| Wynik operacji finansowych | 37 | 388 899 | 16 322 |
| Wynik z pozycji wymiany | | 512 981 | 783 468 |
| WYNIK DZIAŁALNOŚCI BANKOWEJ | | 2 099 390 | 2 074 506 |
| Pozostałe przychody operacyjne | 38 | 68 043 | 80 192 |
| Pozostałe koszty operacyjne | 39 | (111 493) | (90 692) |
| Koszty działania banku | 40 | (1 088 173) | (1 051 475) |
| Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych | | (162 770) | (160 903) |
| Odписы na rezerwy i aktualizacja wartości | 41 | (1 054 734) | (1 064 043) |
| Rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości | 42 | 610 713 | 560 232 |
| Różnica wartości rezerw i aktualizacji | | (444 021) | (503 811) |
| WYNIK DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ | | 360 976 | 347 817 |
| Wynik operacji nadzwyczajnych | | 1 | 13 |
| ZYSK BRUTTO | | 360 977 | 347 830 |
| Podatek dochodowy | 43 | (125 580) | (184 194) |
| Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności | 44 | 7 292 | |
| ZYSK NETTO | 45 | 242 689 | 163 636 |
| Średnia ważona liczba akcji zwykłych | | 125 225 600 | 107 577 100 |
| Zysk netto na jedną akcję zwykłą (w zł) | 46 | 1,94 | 1,52 |
| Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych | | 130 659 600 | 130 659 600 |
| Rozwodniony zysk netto na jedną akcję zwykłą (w zł) | 46 | 1,86 | 1,25 |

ZESTAWIENIE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| Kapitał własny na początek okresu (BO) | 5 905 690 | 3 239 551 |
| zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości | (11 900) | - |
| Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych | 5 893 790 | 3 239 551 |
| Kapitał zakładowy na początek okresu | 430 308 | 279 670 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 70 594 | 150 638 |
| - emisji akcji | - | 150 638 |
| - zamiana Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych na akcje | 70 594 | - |

| | w tys. zł | |
|--|-----------|-----------|
| | 2002 | 2001 |
| Kapitał zakładowy na koniec okresu | 500 902 | 430 308 |
| Kapitał zapasowy na początek okresu | 3 044 585 | 538 000 |
| Zwiększenia (z tytułu): | - | 2 506 585 |
| - emisji akcji powyżej wartości nominalnej | | 2 485 534 |
| - podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość) | | 21 051 |
| Kapitał zapasowy na koniec okresu | 3 044 585 | 3 044 585 |
| Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu | 76 958 | 77 860 |
| Zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości | 19 418 | - |
| Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych | 96 376 | 77 860 |
| Zmniejszenia (z tytułu): | (50 408) | (902) |
| - zbycia środków trwałych | (46 362) | (893) |
| - aktualizacji wyceny aktywów finansowych | (4 046) | |
| - przeniesienie aportem COK BH do spółki DM BH | - | (9) |
| Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu | 45 968 | 76 958 |
| Fundusz ogólnego ryzyka bankowego na początek okresu | 390 000 | 340 000 |
| Zwiększenie z tytułu podziału zysku | - | 50 000 |
| Fundusz ogólnego ryzyka bankowego na koniec okresu | 390 000 | 390 000 |
| Inne pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu | 1 800 203 | 1 799 310 |
| Zmiany innych pozostałych kapitałów rezerwowych | (23 920) | 893 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 46 674 | 893 |
| - podział zysku | 312 | - |
| - zrealizowania rezerwy rewaluacyjnej | 46 362 | 893 |
| Zmniejszenie z tytułu zamiany Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych na akcje | (70 594) | |
| Inne pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu | 1 776 283 | 1 800 203 |
| Zysk z lat ubiegłych na początek okresu | 163 636 | 204 711 |
| Zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości | (31 318) | - |
| Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych | 132 318 | 204 711 |
| Zmniejszenia zysku z lat ubiegłych (z tytułu): | (163 636) | (204 711) |
| - odpis na kapitał rezerwowy | (312) | - |
| - odpis na kapitał zapasowy | - | (21 052) |
| - odpis na fundusz ogólnego ryzyka | - | (50 000) |
| - dywidenda | (163 324) | (130 659) |
| - odpis na fundusze specjalne - fundusz załogi | - | (3 000) |
| Stan zysku z lat ubiegłych na koniec okresu | - | - |
| Strata z lat ubiegłych na początek okresu | - | - |
| Zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości | (31 318) | - |
| Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych | (31 318) | - |
| Zmiana straty z lat ubiegłych | - | - |
| Strata z lat ubiegłych na koniec okresu | (31 318) | - |
| Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu | (31 318) | - |
| Zysk netto | 242 689 | 163 636 |
| Kapitał własny na koniec okresu | 5 969 109 | 5 905 690 |
| Kapitał własny po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty) | 5 727 389 | 5 742 365 |

RACHUNEK PRZEPŁYWU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

sporządzony metodą pośrednią

| | w tys. zł | |
|--|--------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| A. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ | | |
| I. Zysk (strata) netto | 242 689 | 163 636 |
| II. Korekty razem: | (1 344 562) | 3 253 193 |
| Udział w (zyskach) stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności | (7 292) | - |
| Amortyzacja | 162 770 | 160 903 |
| (Zysk) strata z tytułu różnic kursowych | (3 848) | (159 824) |
| Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy) | 36 179 | 13 308 |
| (Zysk) strata z działalności inwestycyjnej | (451) | 33 637 |
| Zmiany stanu rezerw | 19 481 | 102 110 |
| Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych | (2 305 607) | (431 131) |
| Zmiana stanu należności od sektora finansowego | 1 244 458 | 473 542 |
| Zmiana stanu należności od sektora niefinansowego i sektora budżetowego | 659 603 | 1 916 617 |
| Zmiana stanu udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych | (1 142 827) | (2 491 720) |
| Zmiana stanu zobowiązań wobec sektora finansowego | (639 892) | (1 259 919) |
| Zmiana stanu zobowiązań wobec sektora niefinansowego i sektora budżetowego | (670 867) | 2 221 620 |
| Zmiana stanu zobowiązań z tytułu papierów wartościowych | - | (22 797) |
| Zmiana stanu innych zobowiązań | (165 889) | 186 816 |
| Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych | (55 841) | (78 693) |
| Zmiana stanu przychodów przyszłych okresów i zastrzeżonych | 157 828 | 125 423 |
| Inne korekty | 1 367 633 | 2 463 301 |
| III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I±II) - metoda pośrednia | (1 101 873) | 3 416 829 |

| | w tys. zł | |
|---|------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| B. PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ | | |
| I. Wpływy | 915 348 | 321 406 |
| Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych | 73 450 | 4 452 |
| Zbycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych | 9 484 | 131 213 |
| Zbycie udziałów lub akcji w innych jednostkach, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych | 694 186 | 52 369 |
| Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych | 99 230 | 18 739 |
| Inne wpływy inwestycyjne | 38 998 | 114 633 |
| II. Wydatki | (391 436) | (373 896) |
| Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach zależnych | (11 458) | (72 197) |
| Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach stowarzyszonych | - | (30 107) |
| Nabycie udziałów lub akcji w jednostkach, pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych | (242 575) | (26 688) |
| Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych | (137 403) | (233 795) |
| Inne wydatki inwestycyjne | - | (11 109) |
| III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II) | 523 912 | (52 490) |

| | w tys. zł | |
|--|--------------------|--------------------|
| | 2002 | 2001 |
| C. PRZEPIŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ | | |
| I. Wpływy | 73 363 | 37 715 |
| Zaciągnięcie długoterminowych kredytów od innych banków | 61 509 | - |
| Inne wpływy finansowe | 11 854 | 37 715 |
| II. Wydatki | (1 213 137) | (1 482 564) |
| Splaty długoterminowych kredytów na rzecz innych banków | (977 228) | (1 208 837) |
| Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli | (163 325) | (130 660) |
| Inne wydatki finansowe | (72 584) | (143 067) |
| III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II) | (1 139 774) | (1 444 849) |
| D. PRZEPIŁYWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM (A.III±B.III±C.III) | (1 717 735) | 1 919 490 |
| E. BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH, W TYM: | (1 717 735) | 1 919 490 |
| Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych | 3 875 | (19 426) |
| F. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU | 2 726 299 | 806 809 |
| G. ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU (F±D) | 1 008 564 | 2 726 299 |

PODSTAWOWE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Działalność Banku

Bank Handlowy w Warszawie SA („Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorska 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku. Zarejestrowany jest przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XIX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS: 000 000 1538.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) podstawowym przedmiotem działalności Banku jest „Pozostała działalność bankowa”. Według klasyfikacji przyjętej przez rynek regulowany - Warszawską Giełdę Papierów Wartościowych działalność Banku zakwalifikowana jest do branży „finanse-banki”.

Bank działa na podstawie obowiązujących przepisów oraz Statutu Banku.

Przedmiotem działalności Banku jest wykonywanie czynności bankowych w obrocie krajowym i zagranicznym oraz w granicach dopuszczonych prawem wszelkich innych czynności powiązanych z czynnościami bankowymi.

Zgodnie ze Statutem, Bank wykonuje następujące czynności bankowe:

- otwiera i prowadzi rachunki bankowe w kraju i za granicą,
- przyjmuje wkłady oszczędnościowe, w tym lokaty terminowe,
- przeprowadza rozliczenia pieniężne we wszystkich formach przyjętych w krajowych i międzynarodowych stosunkach bankowych,
- udziela kredytów i pożyczek pieniężnych w kraju i za granicą,
- wykonuje operacje czekowe i wekslowe,
- przyjmuje lokaty pieniężne,
- udziela poręczeń i gwarancji bankowych,
- wykonuje czynności obrotu dewizowego,
- emituje bankowe papiery wartościowe,
- wykonuje zleczone czynności związane z emisją papierów wartościowych,

- przechowuje przedmioty i papiery wartościowe oraz udostępnia skrytki sejfowe,
- wydaje karty płatnicze oraz wykonuje operacje przy ich użyciu,
- nabywa i zbywa wierzytelności,
- wykonuje terminowe operacje finansowe,
- wykonuje czynności bankowe na zlecenie innych banków.

Ponadto Bank może:

- obejmować i nabywać akcje i prawa z akcji banków oraz akcje i udziały przedsiębiorców świadczących usługi na rzecz Banku,
- prowadzić obsługę pożyczek państwowych,
- wykonywać czynności powiernicze, w tym funkcje banku - depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych,
- organizować i obsługiwać leasing finansowy,
- świadczyć usługi faktoringowe,
- dokonywać obrotu papierami wartościowymi na własny rachunek oraz pośredniczyć w obrocie papierami wartościowymi,
- świadczyć usługi maklerskie i prowadzić konta depozytowe papierów wartościowych przez własne biuro maklerskie,
- świadczyć usługi konsultacyjno - doradcze w sprawach finansowych,
- zaciągać zobowiązania związane z emisją papierów wartościowych,
- obejmować lub nabywać akcje i prawa z akcji, udziały innej osoby prawnej nie będącej bankiem lub jednostki uczestnictwa,
- pełnić funkcję banku reprezentanta w rozumieniu ustawy o obligacjach,
- nabywać i zbywać nieruchomości oraz wierzytelności zabezpieczone hipoteką,
- rozliczać obrót papierami wartościowymi, prawa-

mi majątkowymi oraz pochodnymi instrumentami finansowymi,

- dokonywać na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika,
- nabywać i zbywać pochodne instrumenty finansowe na własny rachunek oraz pośredniczyć w obrocie tymi instrumentami,
- świadczyć usługi finansowe polegające na prowadzeniu działalności akwizycyjnej w rozumieniu ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- współpracować z bankami krajowymi i zagranicznymi oraz z innymi instytucjami zgodnie z przedmiotem działalności Banku,
- przyjmować zlecenia nabywania i zbywania oraz prowadzenia zapisów na jednostki uczestnictwa lub certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych,
- świadczyć usługi pośrednictwa ubezpieczeniowego w formie działalności agencyjnej.

W związku ze swoją działalnością, Bank ma prawo posiadania wartości dewizowych i obrotu tymi wartościami.

Okresy prezentowania danych finansowych

Roczne sprawozdanie finansowe Banku sporządzone zostało za okres od 1 stycznia 2002 roku do 31 grudnia 2002 roku. Porównywalne dane finansowe prezentowane są za okres od 1 stycznia 2001 roku do 31 grudnia 2001 roku. Dane finansowe Banku dotyczące okresów sprawozdawczych roku 2002 i 2001 stanowią dane po dokonaniu w 2001 roku połączeniu Banku z Citibank (Poland) S.A. („CPSA”) i przeniesieniu jednostki organizacyjnej Banku V Oddziału w Warszawie Centrum Operacji Kapitałowych („COK BH”) do spółki zależnej Citibrokerage S.A. z siedzibą w Warszawie („Citibrokerage”) (patrz pkt. „Wewnętrzne jednostki organizacyjne wchodzące w skład Banku” oraz „Połączenie Banku z Citibank (Poland) S.A.”)

Wewnętrzne jednostki organizacyjne wchodzące w skład Banku

Roczne sprawozdanie finansowe Banku za 2002 rok oraz porównawcze dane finansowe za 2001 rok zawierają dane finansowe wszystkich jednostek organizacyjnych wchodzących w skład Banku, za pośrednictwem których prowadzona jest działalność Banku. Na dzień 31 grudnia 2002 roku obejmują one Centralę w Warszawie, 60 oddziałów w Polsce, 108 pozostałych placówek obsługi klienta w kraju. Żadna z tych jednostek nie sporządza samodzielnego sprawozdania finansowego.

W 2001 roku nastąpiły zmiany w składzie jednostek organizacyjnych, za pośrednictwem których prowadzona jest działalność Banku.

Na dzień 31 grudnia 2001 roku zakończył swoją działalność Oddział Banku w Londynie. Uchwała w sprawie zamknięcia Oddziału Banku w Londynie podjęta została przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 15 grudnia 2000 roku. Wykreślenie Oddziału Banku w Londynie, w Krajowym Rejestrze Sądowym - Rejestrze Przedsiębiorców, nastąpiło w dniu 14 stycznia 2002 roku przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Z dniem 1 kwietnia 2001 roku nastąpiło przeniesienie wyodrębnionej organizacyjnie części Banku COK BH do spółki zależnej Citibrokerage S.A.

Wniesienie przedsiębiorstwa maklerskiego COK BH, stanowiącego wyodrębnioną część organizacyjną Banku, do Citibrokerage zostało dokonane w celu pokrycia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym Citibrokerage, emitowanych na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Citibrokerage z dnia 7 marca 2001 roku w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji 37 300 akcji imiennych serii B o wartości nominalnej 1.500 zł każda, o łącznej wartości nominalnej 55 950 000 zł. Właścicielem wszystkich akcji jest Bank. Wartość ewidencyjna wszystkich aktywów wchodzących w skład przedsiębiorstwa maklerskiego COK BH, stanowiącego aport wniesiony do Citibrokerage, w księgach rachunkowych Banku według stanu na dzień 1 kwietnia 2001 roku wynosiła 231 099 tys. zł. Wartość przedsiębiorstwa maklerskiego COK BH, będącego przedmiotem aportu, stosownie do wyceny sporządzonej w oparciu o metodę skorygowanych aktywów netto,

ustalona według stanu na dzień 31 stycznia 2001 roku i zweryfikowana na dzień 1 kwietnia 2001 roku wynosiła 55 950 000 zł.

Z dniem przeniesienia COK BH do Citibrokerage nastąpiła zmiana dotychczasowej nazwy spółki Citibrokerage S.A. na „Dom Maklerski Banku Handlowego SA” („DM BH”). Sprawozdanie finansowe Domu Maklerskiego Banku Handlowego SA, począwszy od sprawozdania na dzień 30 czerwca 2001 roku, włączane jest metodą pełną do skonsolidowanych sprawozdań finansowych Banku.

Jednostki powiązane

Bank jest jednostką dominującą oraz znaczącym inwestorem. Wykaz jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych, w których Bank posiada udziały, przedstawiony został w nocie objaśniającej do bilansu nr 9. Bank sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2002 rok, które zostanie opublikowane 30 maja 2003 roku.

Połączenie Banku z Citibank (Poland) S.A. („CPSA”)

Roczne sprawozdanie finansowe Banku za 2002 rok oraz prezentowane porównawcze dane finansowe za okresy sprawozdawcze 2001 roku zawierają dane finansowe po połączeniu Banku z CPSA, które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku, podjętej w dniu 3 listopada 2000 roku. Połączenie zostało rozliczone metodą nabycia, przez przeniesienie całego majątku CPSA na Bank w zamian za akcje, które Bank przyznał akcjonariuszom CPSA (patrz Dodatkowe Noty Objasniające pkt 31).

Kontynuacja działalności gospodarczej

Sprawozdanie finansowe za 2002 rok zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć

przyszłości i nie zachodzą okoliczności bezpośrednio wskazujące na zagrożenie jej kontynuowania.

Przekształcenia danych finansowych za 2001 rok

Informacje finansowe przedstawione w niniejszym sprawozdaniu sporządzone zostały z uwzględnieniem zmian w sposobie grupowania operacji wynikających z wprowadzonych od 1 stycznia 2002 roku zmian w regulacjach ustawowych i wydanych aktach wykonawczych w zakresie definicji i pojęć aktywów i zobowiązań. W celu zachowania porównywalności w sposobie grupowania i prezentowania operacji gospodarczych z ujęciem bieżącego okresu, stosownym reklasyfikacjom uległy uprzednio opublikowane dane finansowe dotyczące 2001 roku przedstawione w sprawozdaniu.

Zestawienie i objaśnienie różnic wynikających z dokonanego przekształcenia oraz skutki zmian w zasadach wyceny aktywów i pasywów wprowadzonych do sprawozdania finansowego za 2002 rok zostały przedstawione w dodatkowych notach objaśniających (patrz: Dodatkowe Noty Objśniające pkt 27 i 28).

Opinia biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego za poprzedni okres

Sprawozdanie finansowe Banku za 2001 rok zostało zbadane przez firmę audytorską KPMG Polska Audyt Sp. z o.o i uzyskało opinię bez zastrzeżeń.

Zasady rachunkowości

Informacje ogólne

Roczne sprawozdanie finansowe Banku za 2002 rok sporządzone zostało na podstawie:

- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 października 2001 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów

papierów wartościowych (Dz. U. Nr 139 poz. 1569 z późniejszymi zmianami),

- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 października 2001 r. w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinien odpowiadać prospekt emisyjny oraz skrót prospektu (Dz. U. Nr 139 poz. 1568 z późniejszymi zmianami),
- oraz przepisów, które weszły w życie z dniem 1 stycznia 2002 roku.

Z dniem 1 stycznia 2002 roku weszły w życie przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr 113, poz. 1189), która w całości ma zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczęty w 2002 roku. Na podstawie tej ustawy zostały wydane - z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2002 roku - następujące rozporządzenia wykonawcze, uwzględniające specyfikę prowadzenia rachunkowości banków:

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. Nr 149, poz.1673 z późniejszymi zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metody wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz. U. Nr 149, poz.1674),
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 149, poz.1672 z późniejszymi zmianami).

W stosunku do zasad rachunkowości przyjętych i opisanych w raporcie rocznym za 2001 rok przy sporządzaniu sprawozdania finansowego za 2002 rok wprowadzone zostały zmiany, które uwzględniają wprowadzone wyżej wymienionymi regulacjami zmiany obowiązujące od 1 stycznia 2002 roku.

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne i prawne

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne i prawne ujmowane są zgodnie ze zmienioną ich definicją i wykazywane są według ceny nabycia pomniejszonej o naliczone umorzenie. Umorzenie naliczane

jest metodą liniową przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2002 rok.

Stosowane przez Bank przykładowe roczne stawki amortyzacji są następujące:

| | |
|---|---------------|
| Budynki i budowle | 1,5% - 4,5% |
| Środki transportu | 14,0% - 20,0% |
| Komputery | 34,0% |
| Wypożyczenie biurowe | 20,0% |
| Inne środki trwałe | 7% - 20,0% |
| Oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie (z wyjątkiem podstawowego systemu operacyjnego, do którego stosuje się stawkę 20%) | 34,0% |
| Pozostałe wartości niematerialne i prawne | 20,0% |

Składniki majątku o jednostkowej wartości początkowej nie przekraczającej 3 500 zł podlegają jednorazowemu odpisaniu w koszty pod datą wydania ich do używania.

W 2002 roku Bank wprowadził do bilansu prawa użytkowania wieczystego gruntów, które otrzymał nieodpłatnie w latach ubiegłych, na mocy obowiązujących wówczas przepisów. Prawa użytkowania wieczystego gruntów zostały wprowadzone do aktywów bilansu jako środki trwałe, w grupie nieruchomości oraz do pasywów bilansu - jako rozliczenia międzyokresowe przychodów.

Wartość środków trwałych podlegała w przeszłości okresowym aktualizacjom według wskaźników publikowanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Wynik aktualizacji wyceny środków trwałych odnoszony był bezpośrednio na kapitały Banku. Należy zaznaczyć, iż od 31 grudnia 1995 roku nie dokonywano aktualizacji wyceny środków trwałych na podstawie wskaźników GUS.

Waluty obce

Pozycje bilansowe i pozabilansowe wyrażone w walutach obcych wycenione są według średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Prezesa NBP na dzień sporządzenia bilansu.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji bilansowych pozycji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

| w zł | 31 grudnia 2002 | 31 grudnia 2001 |
|-------|-----------------|-----------------|
| 1 USD | 3,8388 | 3,9863 |
| 1 GBP | 6,1802 | 5,7722 |
| 1 EUR | 4,0202 | 3,5219 |

Inwestycje kapitałowe - akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych

Akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych rozumianych jako jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone zaliczane są do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Aktywa trwałe - istotne akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych wyceniane są metodą praw własności. Zmiany ich wartości na dzień wyceny wykazywane są w rachunku zysków i strat jako udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności. Wynik przeszacowania tych jednostek podporządkowanych na dzień 31 grudnia 2001 roku wykazany został w 2002 roku jako korekta bilansu otwarcia wyniku z lat ubiegłych.

Wycena jednostek podporządkowanych metodą praw własności na dzień 31 grudnia 2002 roku została dokonana na podstawie sprawozdań finansowych tych jednostek dostępnych na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego Banku.

Akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych przeznaczonych do sprzedaży oraz pozostałe aktywa trwałe - nieistotne akcje i udziały w tych jednostkach wykazywane są w bilansie według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Inwestycje kapitałowe - akcje i udziały w pozostałych jednostkach

Akcje i udziały w innych jednostkach niż jednostki podporządkowane zaliczane są do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Wykazane są w bilansie według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Kredyty i inne należności

Bank jest w trakcie wdrażania wyceny udzielonych kredytów i pożyczek przy użyciu efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe. W roku 2002 Bank wdrożył tę procedurę w jednym ze stosowanych systemów informatycznych, który użytkowany jest w Sektorze Bankowości Detalicznej. W systemie tym prowadzona jest ewidencja kredytów konsumpcyjnych oraz ewidencja kredytów związanych z funkcjonowaniem kart kredytowych.

Pozostałe kredyty udzielone i inne należności nie przeznaczone do obrotu wyceniane są według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu liniowej metody naliczania odsetek i po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe.

Rezerwy celowe utworzone są według zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 149, poz. 1672, z późniejszymi zmianami). Rezerwy celowe na potencjalne ryzyko kredytowe obliczone są stosownie do klasyfikacji poszczególnych zaangażowań bilansowych i pozabilansowych według grup ryzyka. Dla poszczególnych grup ryzyka zastosowano następujące minimalne procentowe stopy rezerw celowych:

| | |
|--|------|
| Zaangażowania normalne (wyłącznie pożyczki i kredyty konsumpcyjne) oraz zaangażowania pod obserwacją | 1,5% |
| Zaangażowania poniżej standardu | 20% |
| Zaangażowania wątpliwe | 50% |
| Zaangażowania stracone | 100% |

Przy wyliczaniu niezbędnych rezerw celowych na zaangażowanie obciążone ryzykiem kredytowym uwzględniono zabezpieczenia przewidziane rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Ponadto, zgodnie z przepisami tego rozporządzenia, wymagany poziom rezerw celowych na zaangażowania normalne z tytułu pożyczek i kredytów konsumpcyjnych oraz zaangażowania pod obserwacją pomniejszany jest o kwotę równą 25% rezerwy na ryzyko ogólne.

Należności kredytowe stanowiące należności nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

Dłużne papiery wartościowe

Dłużne papiery wartościowe kwalifikowane są do kategorii aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, dostępnych do sprzedaży oraz utrzymywanych do terminu zapadalności.

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu oraz dostępne do sprzedaży wyceniane są według wartości godziwej. Skutki zmiany wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu odnoszone są odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych. Skutki zmiany wartości godziwej dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny, zaś do rachunku zysków i strat odnoszony jest wyłącznie wynik zrealizowany na sprzedaży tych papierów wartościowych.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności obejmują w szczególności obligacje Narodowego Banku Polskiego przeznaczone na zmniejszenie rezerwy obowiązkowej. Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według cen nabycia pomniejszonych o odpis na trwałą utratę ich wartości.

Odsetki, dyskonto lub premie od wszystkich rodzajów papierów wartościowych rozlicza się do rachunku zysków i strat metodą liniową. Korekty do wartości godziwej lub trwałej utraty wartości dokonywane są w stosunku do tak ustalonej wartości papierów.

Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi wycenia się według wartości godziwej. Na różnicę pomiędzy kwotą długu a niższą od niej wartością godziwą przejętych aktywów tworzy się rezerwę celową lub dokonuje się odpisu aktualizującego wartość tych aktywów.

Rezerwy

Rezerwy celowe i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości utworzone są według zasad określonych w ustawie o rachunkowości i rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków oraz w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Rezerwy celowe ustala się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, którym obciążone są poszczególne aktywa oraz zobowiązania pozabilansowe.

Rezerwy celowe na należności od sektora finansowego, sektora niefinansowego i budżetowego, odpisy z tytułu trwałej utraty wartości papierów wartościowych i innych aktywów zmniejszają wartość odpowiednich pozycji aktywów bilansu. Natomiast rezerwy celowe na zobowiązania pozabilansowe wykazywane są w pozycji „Pozostałe rezerwy” w pasywach bilansu.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939 wraz z późniejszymi zmianami) Bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne, służącą pokryciu ryzyk związanych z prowadzeniem działalności bankowej. Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest w drodze odpisu w ciężar kosztów. Rezerwa ta wykazywana jest w pozycji „Pozostałe rezerwy” w pasywach bilansu.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów

W celu przypisania kosztów do okresów sprawozdawczych, których one dotyczą, Bank dokonuje czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Dotyczy to w szczególności kosztów działania Banku.

Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne

Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne są wykazywane w ich wartości nominalnej jako część kapitałów własnych Banku. Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne emisji I są nieoprocentowane, a w przypadku gdy nie dojdzie do ich konwersji na akcje, wykup nastąpi według wartości nominalnej. Każda obligacja uprawnia jej posiadacza do uczestniczenia w podziale zysku przeznaczzonego na dywidendę, na takich samych zasadach, jak posiadacza akcji zwykłej, począwszy od podziału zysku za 1997 rok. Ponadto posiadacze Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych mają prawo do objęcia akcji nowych emisji na równi z prawem poboru służącym akcjonariuszom Banku.

Kapitały

Kapitały i fundusze własne wykazywane są według wartości nominalnej.

Instrumenty pochodne

Bank w latach poprzednich oraz według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku zaliczał wszystkie instrumenty pochodne do kategorii aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu. Bank dokonywał również wyceny instrumentów pochodnych zarówno w poprzednich okresach, jak i na dzień 31 grudnia 2002 roku według wartości rynkowej. Skutki zmiany wartości rynkowej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych.

Bank nie stosował dotychczas rachunkowości zabezpieczeń.

Ustalanie wyniku finansowego

Wynik finansowy ustala się z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny oraz zasady memoriału i współmierności przychodów i kosztów. Do wyniku finansowego zaliczane są wszystkie osiągnięte przychody i koszty związane z tymi przychodami, dotyczące danego okresu sprawozdawczego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki otrzymane i należne z tytułu lokat międzybankowych, kredytów oraz papierów wartościowych. Przychody z tytułu odsetek i dyskonta od należności, zakwalifikowanych jako normalne, ujmowane są w rachunku zysków i strat na zasadzie memoriału. Przychody pobierane z góry ujmowane są w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczą. Koszty okresu sprawozdawczego z tytułu odsetek od zobowiązań także ujmowane są w rachunku zysków i strat zgodnie z zasadą memoriału.

Przychody i koszty z tytułu prowizji, opłaty bankowe

Prowizje i opłaty bankowe obejmują głównie kwoty inne niż odsetki otrzymane od kredytów, gwarancji, akredytyw oraz kwoty za prowadzenie rachunków bankowych i wykonywanie operacji bankowych, obsługę kart płatniczych.

Prowizje i opłaty bankowe nie dotyczące jednorazowych zakończonych transakcji, rozliczane są do ra-

chunku zysków i strat na zasadzie liniowej przez okres trwania transakcji, której dotyczy.

Premie, odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę

Premie wynikowe dla kierownictwa przyznawane są po zakończeniu roku, za który oceniane są wyniki. Niektórym członkom kierownictwa przysługują także premie w postaci opcji syntetycznych lub akcji przelicznikowych. Opcje syntetyczne lub akcje przelicznikowe mogą być zgłoszone do realizacji odpowiednio po upływie 12 lub 36 miesięcy od ich przyznania i wyceniane są wtedy według wartości rynkowej. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa, która jest weryfikowana i uaktualniana do momentu ich realizacji. Rezerwa ta wykazana jest w pasywach w pozycji „Koszty i przychody rozliczane w czasie oraz zastrzeżone”.

W ramach systemu wynagrodzeń Bank gwarantuje pracownikom, z którymi została zawarta umowa o pracę na warunkach przewidzianych w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy, odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę w oparciu o liczbę lat przepracowanych w Banku i w podmiotach Citigroup przypadających bezpośrednio przed nabyciem prawa do nagrody. Pracownikom Banku zatrudnionym w nim przed 1 marca 2001 roku do nagrody zostają zaliczone te okresy pracy, które były uwzględnione na zasadach Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy obowiązującego od 1 stycznia 1997 roku. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa, która jest wykazana w pasywach w pozycji „Koszty i przychody rozliczane w czasie oraz zastrzeżone”.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową. Są to w szczególności przychody i koszty z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia, koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych wykazywany jest z uwzględnieniem bieżącego zobowiązania podatkowego Banku z tytułu osiągniętego dochodu oraz podatku odroczonego.

Zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości do dnia 31 grudnia 2001 roku Bank tworzył rezerwę na odroczonego podatku dochodowego lub uznawał należność z tytułu podatku odroczonego na podstawie oszacowania przejściowych różnic pomiędzy momentem uznawania przychodów i kosztów dla celów rachunkowości i dla celów podatkowych.

W 2002 roku Bank nadal tworzył rezerwę i ustalał aktywa z tytułu podatku odroczonego. Według stanu na 31 grudnia 2002 roku, podatek odroczonego wyliczony został przy zastosowaniu metody bilansowej, z uwzględnieniem przewidywanych do rozliczenia w podatku dochodowym od osób prawnych pozycji zarówno aktywów, jak też pasywów, stanowiących podstawę wyliczenia rezerwy oraz aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego i odniesiony:

- na zysk (stratę) z lat ubiegłych - w części dotyczącej zmian w wartości wyceny akcji i udziałów wycenionych na 1 stycznia 2002 r. metodą praw własności,
- na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny - w części dotyczącej dokonanej w 2002 roku wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży,
- do rachunku zysków i strat - w pozostałej części, obejmującej różnicę pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec 2002 roku i roku poprzedniego.

Ulga inwestycyjna

W latach 1994 - 1999 na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 1994 r. w sprawie odliczeń od dochodu wydatków inwestycyjnych oraz obniżek podatku dochodowego (Dz. U. Nr 18 poz. 62 z późniejszymi zmianami) i następnie w oparciu o art. 18 a ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 1993 r. Nr 106 poz. 482 z późniejszymi zmianami), Bank skorzystał z ulgi inwestycyjnej i odliczył od dochodu do opodatkowania wydatki inwestycyjne w łącznej kwocie 187 102 tys. zł.

Także Citibank (Poland) S.A., w latach 1994-1997 odliczył od dochodu do opodatkowania kwotę 91 401 tys. zł z tytułu ulgi inwestycyjnej oraz kwotę 21 599 tys. zł z tytułu premii inwestycyjnej.

Odписы amortyzacyjne od środków trwałych objętych

ulgą inwestycyjną, dokonywane przy zastosowaniu stawek amortyzacji przewidzianych w planie amortyzacji, nie stanowią kosztu uzyskania przychodu. Na dzień 31 grudnia 2002 roku do rozliczenia pozostała kwota 138 785 tys. zł, która dotyczy niezamortyzowanej wartości środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną. Kwota ta jest uwzględniana w wyliczeniu odroczonego podatku dochodowego.

Kursy wymiany na EUR

W okresach objętych sprawozdaniem finansowym i porównawczymi danymi finansowymi obowiązywały następujące średnie kursy wymiany złotego w stosunku do EUR, ustalane przez NBP:

| | 2002 rok | 2001rok |
|---|----------|---------|
| Kurs obowiązujący na dzień 31 grudnia | 4,0202 | 3,5219 |
| Kurs średni, obliczony jako średnia arytmetyczna kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w okresie sprawozdawczym | 3,8697 | 3,6509 |
| Najwyższy kurs obowiązujący na ostatni dzień miesiąca w okresie | 4,0810 | 3,8843 |
| Najniższy kurs obowiązujący na ostatni dzień miesiąca w okresie | 3,5910 | 3,3783 |

Podstawowe pozycje bilansu, rachunku zysków i strat oraz rachunków przepływów pieniężnych przeliczone na EUR

Podstawowe pozycje bilansu oraz rachunku przepływów pieniężnych dotyczące niniejszego sprawozdania oraz porównawczych danych finansowych przeliczone zostały na EUR według średnich kursów, ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, obowiązujących na ostatni dzień prezentowanych okresów. Podstawowe pozycje rachunku zysków i strat oraz rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą przeliczone zostały na EUR według kursów stanowiących średnie arytmetyczne średnich kursów EUR, ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski, obowiązujących na ostatni dzień kończący każdy miesiąc prezentowanych okresów.

Bilans

| | w tys. EUR | |
|--|-----------------------|-----------------------|
| | 31 grudnia 2002 r. | 31 grudnia 2001 r. |
| Kasa, operacje z Bankiem Centralnym | 243 597 | 659 429 |
| Należności od sektora finansowego | 1 369 986 | 2 023 532 |
| Należności od sektora niefinansowego | 3 366 834 | 4 022 960 |
| Należności od sektora budżetowego | 1 268 | 8 968 |
| Dłużne papiery wartościowe | 1 083 576 | 699 196 |
| Inwestycje kapitałowe i pozostałe aktywa finansowe | 1 234 328 | 1 159 075 |
| Majątek trwały i wartości niematerialne i prawne | 545 777 | 672 521 |
| Inne aktywa | 159 610 | 166 977 |
| AKTYWA RAZEM | 8 004 977 | 9 412 658 |
| Zobowiązania wobec Banku Centralnego | 30 332 | 60 333 |
| Zobowiązania wobec sektora finansowego | 857 717 | 1 392 842 |
| Zobowiązania wobec sektora niefinansowego | 3 995 562 | 4 681 331 |
| Zobowiązania wobec sektora budżetowego | 158 274 | 250 699 |
| Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych | - | - |
| Zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych | 1 040 391 | 914 709 |
| Inne pasywa | 327 132 | 314 963 |
| Rezerwy | 110 789 | 120 933 |
| Kapitały własne | 1 484 779 | 1 676 848 |
| PASYWA RAZEM | 8 004 977 | 9 412 658 |

Podstawowe pozycje rachunku zysków i strat

w tys. EUR

| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
|---|---------------------------|---------------|
| | 2002 r. | 2001 r. |
| Wynik z tytułu odsetek | 177 215 | 202 589 |
| Wynik z tytułu prowizji | 130 193 | 132 747 |
| Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu | 2 050 | 13 815 |
| Wynik operacji finansowych | 100 498 | 4 471 |
| Wynik z pozycji wymiany | 132 564 | 214 596 |
| Wynik działalności bankowej | 542 520 | 568 218 |
| Wynik działalności operacyjnej | 93 283 | 95 269 |
| Zysk (strata) brutto | 93 283 | 95 272 |
| Zysk (strata) netto | 62 715 | 44 821 |

Podstawowe pozycje rachunku przepływów pieniężnych

w tys. EUR

| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
|---|---------------------------|----------------|
| | 2002 r. | 2001 r. |
| Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej - metoda pośrednia | (274 084) | 970 166 |
| Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej | 130 320 | (14 904) |
| Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej | (283 512) | (410 247) |
| Przepływy pieniężne netto, razem | (427 276) | 545 015 |
| Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych | (427 276) | 545 015 |
| Środki pieniężne na początek okresu | 678 150 | 229 083 |
| Środki pieniężne na koniec okresu | 250 874 | 774 099 |

Główne różnice między polskimi a międzynarodowymi standardami rachunkowości

Bank sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z polskimi regulacjami dotyczącymi rachunkowości. Pomiędzy zasadami rachunkowości przyjętymi dla celów sporządzenia tego sprawozdania finansowego, a Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości (MSR) istnieją różnice. Podstawowe z tych różnic przedstawiają się następująco:

- w sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości rezerwa na ryzyko ogólne została utworzona po raz pierwszy w 1998 roku na podstawie obowiązującego Prawa bankowego (jednocześnie rozwiązany został fundusz ryzyka, który zgodnie z poprzednio obowiązującym Prawem bankowym stanowił część funduszy własnych). W sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z MSR rezerwa na
- ryzyko ogólne była utworzona w poprzednich latach - w rezultacie pomiędzy obydwu sprawozdaniami pojawiają się przejściowe różnice czasowe w odpisach na rezerwę ogólną w rachunku zysków i strat,
- w jednostkowym sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości udziały w celowych spółkach inwestycyjnych wyceniane są metodą praw własności. W sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z MSR, udziały w tych jednostkach podlegają konsolidacji sprawozdań finansowych metodą pełną,
- zgodnie z polskimi regulacjami odpis na zasilenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych dokonywany jest z zysku netto. W sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z MSR odpisy na ten fundusz nie są dokonywane z zysku netto, lecz wykazywane są jako dodatkowe koszty działania w następnym roku.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO BILANSU

Nota 1.

Środki pieniężne w kasie i na rachunku bieżącym w NBP

Kasa, operacje z bankiem centralnym

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---------------------|----------------|------------------|
| W rachunku bieżącym | 979 308 | 2 322 443 |
| Inne środki | 0 | 0 |
| RAZEM | 979 308 | 2 322 443 |

Środki pieniężne (struktura walutowa)

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|------------------|
| W walucie polskiej | 903 220 | 2 255 307 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 76 088 | 67 136 |
| Jednostka/waluta tys. DEM | - | 15 190 |
| tys. zł | | 27 352 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 7 793 | - |
| tys. zł | 31 331 | |
| Jednostka/waluta tys. USD | 9 696 | 7 516 |
| tys. zł | 37 221 | 29 961 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 7 536 | 9 823 |
| RAZEM | 979 308 | 2 322 443 |

Obciążenia środków pieniężnych o charakterze prawno-rzeczowym i obligacyjnym:

- na rachunku bieżącym w NBP utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, której deklarowana wysokość na dzień 31 grudnia 2002 roku wynosiła 848 389 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 858 712 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2001 roku środki pieniężne w ka-

sie obejmują 95 000 tys. zł rezerwy obowiązkowej, która zgodnie z wymogami NBP musiała być utrzymywana jako minimalne saldo gotówki w kasie.

Rezerwa obowiązkowa może być wykorzystywana przez Bank pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

Nota 2.

Należności od sektora finansowego

Według rodzaju

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| Rachunki bieżące | 3 755 479 | 3 297 794 |
| Kredyty, lokaty i pożyczki, w tym: | 1 765 471 | 3 855 073 |
| - lokaty w innych bankach i innych podmiotach finansowych | 1 089 925 | 2 741 207 |
| Skupione wierzytelności | 58 467 | 49 582 |
| Zrealizowane gwarancje i poręczenia | - | 335 |
| Inne należności (z tytułu): | 13 510 | 643 |
| - przejściowej ewidencji należności | 13 510 | 643 |
| Odsetki | 66 627 | 54 180 |
| - niezapadłe | 32 768 | 32 497 |
| - zapadłe | 33 859 | 21 683 |
| RAZEM BRUTTO | 5 659 554 | 7 257 607 |
| Rezerwa utworzona na należności od sektora finansowego (wielkość ujemna) | (151 935) | (130 929) |
| RAZEM NETTO | 5 507 619 | 7 126 678 |

Na dzień 31 grudnia 2002 roku kwota kredytów brutto udzielonych firmom leasingowym wynosiła 1 062 719 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 684 309 tys. zł), kwota skupionych wierzytelności firm leasingowych - 19 689 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 21 961 tys. zł).

Według terminów zapadalności

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| W rachunku bieżącym | 3 768 989 | 3 298 437 |
| Należności terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 1 823 938 | 3 904 990 |
| - do 1 miesiąca | 735 688 | 2 011 057 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 351 120 | 808 984 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 321 062 | 216 485 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 279 469 | 706 601 |
| - powyżej 5 lat | 19 444 | 41 880 |
| - dla których termin zapadalności upłynął | 117 155 | 119 983 |
| Odsetki | 66 627 | 54 180 |
| - niezapadłe | 32 768 | 32 497 |
| - zapadłe | 33 859 | 21 683 |
| RAZEM BRUTTO | 5 659 554 | 7 257 607 |

Według pierwotnych terminów zapadalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| W rachunku bieżącym | 3 768 989 | 3 298 437 |
| Należności terminowe o okresie spłaty: | 1 823 938 | 3 904 990 |
| - do 1 miesiąca | 194 226 | 1 393 325 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 579 840 | 1 279 878 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 420 599 | 194 716 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 515 906 | 807 487 |
| - powyżej 5 lat | 113 367 | 229 584 |
| Odsetki | 66 627 | 54 180 |
| - niezapadłe | 32 768 | 32 497 |
| - zapadłe | 33 859 | 21 683 |
| RAZEM BRUTTO | 5 659 554 | 7 257 607 |

Odsetki od należności sektora finansowego zaliczone zostały do należności terminowych.

Według waluty

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| W walucie polskiej | 1 185 904 | 784 846 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 4 473 650 | 6 472 761 |
| Jednostka/waluta tys. CHF | 110 881 | 61 990 |
| tys. zł | 306 862 | 147 289 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 123 031 | 550 050 |
| tys. zł | 494 611 | 1 937 221 |
| Jednostka/waluta tys. USD | 848 988 | 1 038 291 |
| tys. zł | 3 259 097 | 4 138 938 |
| Jednostka/waluta tys. dolarów kliringowych | 50 317 | 50 317 |
| tys. zł | 198 399 | 199 260 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 214 681 | 50 053 |
| RAZEM BRUTTO | 5 659 554 | 7 257 607 |

Według grup ryzyka

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|------------------|------------------|
| Należności normalne | 5 210 606 | 6 882 846 |
| Należności pod obserwacją | 234 198 | 169 100 |
| Należności zagrożone, w tym: | 148 123 | 151 481 |
| a) poniżej standardu | 5 177 | 26 491 |
| b) wątpliwe | 21 740 | 5 599 |
| c) stracone | 121 206 | 119 391 |
| Odsetki: | 66 627 | 54 180 |
| a) niezapadłe | 32 768 | 32 497 |
| b) zapadłe | 33 859 | 21 683 |
| - od należności normalnych i pod obserwacją | 237 | 275 |
| - od należności zagrożonych | 33 622 | 21 408 |
| RAZEM BRUTTO | 5 659 554 | 7 257 607 |

Wartość zabezpieczeń prawnych pomniejszających podstawę naliczania rezerw celowych na należności od sektora finansowego dotyczących należności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---------------------|---------------|---------------|
| Pod obserwacją | - | - |
| Zagrożonych | 17 892 | 43 458 |
| - poniżej standardu | - | 7 005 |
| - wątpliwych | 5 627 | 2 001 |
| - straconych | 12 265 | 34 452 |
| RAZEM | 17 892 | 43 458 |

Stan rezerw na należności od sektora finansowego

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---------------------|----------------|----------------|
| Pod obserwacją | 33 899 | 40 293 |
| Zagrożone | 118 036 | 90 636 |
| - poniżej standardu | 1 035 | 3 897 |
| - wątpliwe | 8 056 | 1 799 |
| - stracone | 108 945 | 84 940 |
| RAZEM | 151 935 | 130 929 |

Zmiana stanu rezerw na należności od sektora finansowego

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|----------|----------|
| Stan rezerw na należności od sektora finansowego na początek okresu | 130 929 | 115 921 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 76 446 | 39 046 |
| - odpisów na rezerwy | 67 040 | 39 045 |
| - różnic kursowych | 1 737 | - |
| - przeniesienia z innej grupy aktywów | 7 669 | - |
| - inne | - | 1 |
| Rozwiązania (z tytułu): | (55 440) | (24 038) |
| - rozwiązania rezerw | (55 440) | (23 107) |
| - przeniesienia aportem COK BH do DM BH | - | (26) |
| - różnic kursowych | - | (905) |
| Stan rezerw na należności od sektora finansowego na koniec okresu | 151 935 | 130 929 |
| Wymagany poziom rezerw na należności od sektora finansowego na koniec okresu, zgodnie z obowiązującymi przepisami | 118 033 | 90 635 |

W całości należności od sektora finansowego na dzień 31 grudnia 2002 roku znajdują się lokaty w instytucjach finansowych zabezpieczające transakcje na instrumentach pochodnych w kwocie 149 789 tys. zł stanowiące obciążenia o charakterze prawnoorzeczym i obligacyjnym (31 grudnia 2001 roku: 26 589 tys. zł).

Nota 3.

Należności od sektora niefinansowego

Według rodzaju

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|-------------------|-------------------|
| Kredyty i pożyczki | 13 919 049 | 14 603 440 |
| Skupione wierzytelności | 404 843 | 256 689 |
| Zrealizowane gwarancje i poręczenia | 20 973 | 43 720 |
| Inne należności z tytułu przejściowej ewidencji należności | 22 884 | 6 149 |
| Odsetki: | 532 516 | 357 909 |
| - niezapadłe | 36 227 | 115 038 |
| - zapadłe | 496 289 | 242 871 |
| RAZEM BRUTTO | 14 900 265 | 15 267 907 |
| Rezerwa utworzona na należności od sektora niefinansowego (wielkość ujemna) | (1 364 918) | (1 099 443) |
| RAZEM NETTO | 13 535 347 | 14 168 464 |

Według terminów zapadalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|-------------------|-------------------|
| W rachunku bieżącym | 3 848 866 | 3 533 347 |
| Należności terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 10 518 883 | 11 376 651 |
| - do 1 miesiąca | 3 427 915 | 3 061 325 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 1 032 330 | 1 279 378 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 1 143 735 | 2 575 338 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 2 555 981 | 2 640 383 |
| - powyżej 5 lat | 932 295 | 662 804 |
| - dla których termin zapadalności upłynął | 1 426 627 | 1 157 423 |
| Odsetki | 532 516 | 357 909 |
| - niezapadłe | 36 227 | 115 038 |
| - zapadłe | 496 289 | 242 871 |
| RAZEM BRUTTO | 14 900 265 | 15 267 907 |

Według pierwotnych terminów zapadalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|-------------------|-------------------|
| W rachunku bieżącym | 3 848 866 | 3 533 347 |
| Należności terminowe, o okresie spłaty:: | 10 518 883 | 11 376 651 |
| - do 1 miesiąca | 2 012 131 | 1 694 690 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 1 810 242 | 880 336 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 1 599 798 | 3 662 241 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 2 832 484 | 2 941 983 |
| - powyżej 5 lat | 2 264 228 | 2 197 401 |
| Odsetki | 532 516 | 357 909 |
| - niezapadłe | 36 227 | 115 038 |
| - zapadłe | 496 289 | 242 871 |
| RAZEM BRUTTO | 14 900 265 | 15 267 907 |

Odsetki od należności sektora niefinansowego zaliczone zostały w bilansie do należności terminowych.

Według waluty

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|-------------------|-------------------|
| W walucie polskiej | 10 812 825 | 10 837 179 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 4 087 440 | 4 430 728 |
| Jednostka/waluta tys. CHF | 259 207 | 196 213 |
| tys. zł | 717 356 | 466 201 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 567 155 | 600 682 |
| tys. zł | 2 280 075 | 2 115 541 |
| Jednostka/waluta tys. USD | 225 086 | 392 864 |
| tys. zł | 864 060 | 1 566 075 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 225 949 | 282 911 |
| RAZEM BRUTTO | 14 900 265 | 15 267 907 |

Według grup ryzyka

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|-------------------|-------------------|
| Należności normalne | 8 263 251 | 9 870 090 |
| Należności pod obserwacją | 1 675 325 | 1 104 484 |
| Należności zagrożone, w tym: | 4 429 173 | 3 935 424 |
| a) poniżej standardu | 1 090 891 | 1 129 860 |
| b) wątpliwe | 1 868 052 | 1 616 663 |
| c) stracone | 1 470 230 | 1 188 901 |
| Odsetki: | 532 516 | 357 909 |
| a) niezapadłe | 36 227 | 115 038 |
| b) zapadłe | 496 289 | 242 871 |
| - od należności normalnych i pod obserwacją | 2 426 | 7 500 |
| - od należności zagrożonych | 493 863 | 235 371 |
| RAZEM BRUTTO | 14 900 265 | 15 267 907 |

Wartość zabezpieczeń prawnych pomniejszających podstawę naliczania rezerw celowych na należności od sektora niefinansowego, dotyczących należności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---------------------|------------------|------------------|
| Pod obserwacją | 235 694 | - |
| Zagrożonych | 2 567 371 | 2 210 362 |
| - poniżej standardu | 660 735 | 616 460 |
| - wątpliwych | 1 428 486 | 1 166 293 |
| - straconych | 478 150 | 427 609 |
| RAZEM | 2 803 065 | 2 210 362 |

Stan rezerw na należności od sektora niefinansowego

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---------------------|------------------|------------------|
| Normalne | - | 36 |
| Pod obserwacją | - | 1 209 |
| Zagrożone | 1 364 918 | 1 098 198 |
| - poniżej standardu | 86 932 | 102 683 |
| - wątpliwe | 255 797 | 233 126 |
| - stracone | 1 022 189 | 762 389 |
| RAZEM | 1 364 918 | 1 099 443 |

Zmiana stanu rezerw na należności od sektora niefinansowego

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|-----------|-----------|
| Stan rezerw na należności od sektora niefinansowego na początek okresu | 1 099 443 | 749 541 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 708 347 | 787 488 |
| - odpisów na rezerwy | 696 119 | 658 043 |
| - połączenia Banku z CPSA | - | 117 111 |
| - przeniesienia z innej grupy aktywów | 7 813 | 6 275 |
| - różnic kursowych | 4 415 | 6 059 |
| Wykorzystanie (z tytułu): | (46 170) | (48 631) |
| - spisania należności | (46 170) | (48 631) |
| Rozwiązania (z tytułu): | (396 702) | (388 955) |
| - rozwiązania rezerw | (379 868) | (380 432) |
| - przeniesienia aportem COK BH do DM BH | - | (23) |
| - przeniesienia do innej grupy aktywów | (12 120) | (3 771) |
| - różnic kursowych | (4 714) | (4 729) |
| Stan rezerw na należności od sektora niefinansowego na koniec okresu | 1 364 918 | 1 099 443 |
| Wymagany poziom rezerw na należności od sektora niefinansowego na koniec okresu, zgodnie z obowiązującymi przepisami | 1 297 894 | 1 089 157 |

Nota 4.

Należności od sektora budżetowego

Według rodzaju

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|--------------|---------------|
| Kredyty i pożyczki | 4 665 | 28 986 |
| Odsetki: | 431 | 2 597 |
| - niezapadłe | 431 | 2 597 |
| - zapadłe | - | - |
| RAZEM BRUTTO | 5 096 | 31 583 |
| Rezerwa utworzona na należności od sektora budżetowego (wielkość ujemna) | - | - |
| RAZEM NETTO | 5 096 | 31 583 |

Według terminów zapadalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|--------------|---------------|
| W rachunku bieżącym | 33 | 20 099 |
| Należności terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 4 632 | 8 887 |
| - do 1 miesiąca | 241 | 269 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 483 | 608 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 2 526 | 2 630 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 1 382 | 5 380 |
| - powyżej 5 lat | - | - |
| - dla których termin zapadalności upłynął | - | - |
| Odsetki | 431 | 2 597 |
| - niezapadłe | 431 | 2 597 |
| - zapadłe | - | - |
| RAZEM BRUTTO | 5 096 | 31 583 |

Według pierwotnych terminów zapadalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|--------------|---------------|
| W rachunku bieżącym | 33 | 20 099 |
| Należności terminowe o okresie spłaty: | 4 632 | 8 887 |
| - do 1 miesiąca | - | - |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 350 | - |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | - | 2 175 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 4 282 | 6 712 |
| - powyżej 5 lat | - | - |
| Odsetki | 431 | 2 597 |
| - niezapadłe | 431 | 2 597 |
| - zapadłe | - | - |
| RAZEM BRUTTO | 5 096 | 31 583 |

Odsetki od należności sektora budżetowego zaliczone zostały w bilansie do należności terminowych.

Należności (brutto) od sektora budżetowego (wg struktury walutowej)

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|--------------|---------------|
| W walucie polskiej | 4 685 | 31 097 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 411 | 486 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 102 | 138 |
| tys. zł | 411 | 486 |
| RAZEM BRUTTO | 5 096 | 31 583 |

Według grup ryzyka

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---------------------------|--------------|---------------|
| Należności normalne | 4 665 | 28 986 |
| Należności pod obserwacją | - | - |
| Należności zagrożone | - | - |
| Odsetki: | 431 | 2 597 |
| a) niezapadłe | 431 | 2 597 |
| b) zapadłe | - | - |
| RAZEM BRUTTO | 5 096 | 31 583 |

Nota 5.

Dłużne papiery wartościowe

Według emitenta

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|------------------|------------------|
| Emitowane przez banki centralne, w tym: | 644 489 | 618 053 |
| - obligacje wyrażone w walutach obcych | - | - |
| Emitowane przez pozostałe banki, w tym: | 79 229 | 22 163 |
| - wyrażone w walutach obcych | - | 14 715 |
| Emitowane przez inne podmioty finansowe, w tym: | 62 486 | 93 972 |
| - wyrażone w walutach obcych | 59 795 | 53 081 |
| Emitowane przez podmioty niefinansowe, w tym: | 374 326 | 117 932 |
| - wyrażone w walutach obcych | - | - |
| Emitowane przez Skarb Państwa, w tym: | 3 195 663 | 1 610 377 |
| - wyrażone w walutach obcych | - | - |
| RAZEM | 4 356 193 | 2 462 497 |

Według rodzaju

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|------------------|------------------|
| Emitowane przez Skarb Państwa, w tym: | 3 195 663 | 1 610 377 |
| a) obligacje | 3 101 129 | 339 821 |
| b) bony skarbowe | 94 534 | 1 270 556 |
| Obligacje emitowane przez jednostki zależne | 59 795 | 52 384 |
| Emitowane przez inne jednostki, w tym: | 1 100 735 | 799 737 |
| a) obligacje | 1 066 710 | 676 916 |
| b) inne (wg rodzaju): | 34 025 | 122 821 |
| - bony handlowe | - | 108 106 |
| - certyfikaty depozytowe | 34 025 | - |
| - prawo do udziału w zyskach | - | 14 715 |
| RAZEM | 4 356 193 | 2 462 497 |

Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|--------------|--------------|
| Stan na początek okresu | 2 462 497 | 1 454 331 |
| - zmiana przyjętych zasad rachunkowości | 25 913 | - |
| Stan na początek okresu, po uzgodnieniu do danych na dzień 01.01.2002 r. | 2 488 410 | - |
| Zwiększenia (z tytułu) | 83 015 381 | 82 186 635 |
| - zakupów | 82 965 895 | 81 463 680 |
| - połączenia Banku z CPSA | - | 675 358 |
| - rozwiązania rezerw | - | 6 819 |
| - wykorzystania rezerw | - | 3 563 |
| - przeniesienie wyceny do innej grupy | 6 420 | - |
| - aktualizacja wyceny | 893 | 474 |
| - różnic kursowych | 9 403 | 321 |
| - inne (rozliczenie dyskonta, premii, odsetek) | 32 625 | 36 420 |
| - inne (przeniesienie) | 145 | - |
| Zmniejszenia (z tytułu) | (81 147 598) | (81 178 469) |
| - sprzedaży | (81 128 340) | (81 105 849) |
| - konwersji obligacji zamiennych na akcje | - | (40 000) |
| - przeniesienie aportem COK BH do DM BH | - | (23) |
| - aktualizacja wyceny | (6 807) | - |
| - przekwalifikowania rezerw | - | (4 493) |
| - różnic kursowych | - | (7 515) |
| - przeniesienie wyceny z innej grupy | (265) | - |
| - inne (rozliczenie dyskonta, premii, odsetek) | (12 186) | (20 589) |
| Stan na koniec okresu | 4 356 193 | 2 462 497 |

W ogólnej kwocie dłużnych papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2002 roku znajduje się kwota bonów skarbowych o wartości nominalnej 81 240 tys. zł, stanowiących zabezpieczenie zobowiązań na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (31 grudnia 2001 roku: 83 880 tys. zł).

W ogólnej kwocie dłużnych papierów wartościowych na dzień 31 grudnia 2002 roku wykazane są obligacje Narodowego Banku Polskiego o wartości nominalnej 611 108 tys. zł nabyte w ramach emisji przeznaczonych dla banków w związku z obniżeniem stóp rezerwy obowiązkowej utrzymywanej przez banki w NBP. Pakiet

posiadanych obligacji NBP obejmuje obligacje imienne o wartości nominalnej 244 443 tys. zł, nabyte w dniu 30.09.1999 roku i oprocentowane według stopy procentowej ustalonej na podstawie wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych za poszczególne miesiące roku oraz obligacje na okaziciela o wartości nominalnej 366 665 tys. zł, zakupione w dniu 28.02.2002 i oprocentowane według stopy procentowej ustalonej na podstawie rentowności 52-tygodniowych bonów skarbowych.

W ogólnej kwocie dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez instytucje niefinansowe znajduje się kwota 14 874 tys. EUR, stanowiąca na dzień 31 grudnia 2002 roku równowartość 59 795 tys. zł, dotycząca nieoprocentowanych obligacji zamiennych na akcje wyemitowanych przez spółkę zależną Handlowy Investments S.A. Obligacje te mogą zostać zamienione na akcje w stosunku jedna obligacja o nominalnej wartości 24,79 EUR na jedną akcję o tej samej wartości nominalnej. Termin wykupu obligacji przypada na 20 sierpnia 2004 roku.

Nota 6.

Udziały lub akcje w jednostkach zależnych

Udziały lub akcje w jednostkach zależnych

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|----------------|----------------|
| W bankach | 36 654 | 90 135 |
| W innych podmiotach sektora finansowego | 305 592 | 296 427 |
| W podmiotach sektora niefinansowego | 29 025 | 18 354 |
| RAZEM | 371 271 | 404 916 |

Zmiana stanu udziałów lub akcji w jednostkach zależnych

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|----------|----------|
| Stan na początek okresu | 404 916 | 169 386 |
| Zmiana przyjętych zasad rachunkowości | 8 349 | - |
| Stan na początek okresu, po uzgodnieniu do danych na dzień 01.01.2002 r. | 413 265 | - |
| Zwiększenia (z tytułu): | 33 232 | 309 495 |
| - zakupów | 8 455 | 128 147 |
| - połączenia Banku z CPSA | - | 130 524 |
| - różnic kursowych | 4 711 | - |
| - aktualizacja wyceny | 17 062 | - |
| - przekwalifikowania jednostki | - | 50 824 |
| - inne (przejęcie za wierzytelności) | 3 004 | - |
| Zmniejszenia (z tytułu): | (75 226) | (73 965) |
| - sprzedaży | (65 198) | - |
| - likwidacja spółki | - | (70) |
| - umorzenia | - | (25 570) |
| - aktualizacja wyceny | (7 024) | (41 340) |
| - różnic kursowych | - | (6 985) |
| - inne | (3 004) | - |
| Stan na koniec okresu | 371 271 | 404 916 |

Nota 7.**Udziały lub akcje w jednostkach współzależnych****Udziały lub akcje w jednostkach współzależnych**

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|---------------|----------------|
| W bankach | - | - |
| W innych podmiotach sektora finansowego | 20 072 | 101 829 |
| W podmiotach sektora niefinansowego | - | - |
| RAZEM | 20 072 | 101 829 |

Zmiana stanu udziałów lub akcji w jednostkach współzależnych

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|----------------|----------------|
| Stan na początek okresu | 101 829 | 71 829 |
| Zmiana przyjętych zasad rachunkowości | (72 161) | - |
| Stan na początek okresu, po uzgodnieniu do danych na dzień 01.01.2002 r. | 29 668 | |
| Zwiększenia (z tytułu) | 351 | 30 000 |
| - zakupów | - | 30 000 |
| - aktualizacja wyceny | 351 | - |
| Zmniejszenia z tytułu aktualizacji wyceny | (9 947) | 0 |
| Stan na koniec okresu | 20 072 | 101 829 |

Nota 8.

Udziały lub akcje w jednostkach stowarzyszonych

Udziały lub akcje w jednostkach stowarzyszonych

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|---------------|----------------|
| W innych podmiotach sektora finansowego | 4 883 | 1 260 |
| W podmiotach sektora niefinansowego | 15 059 | 115 630 |
| RAZEM | 19 942 | 116 890 |

Zmiana stanu udziałów i akcji w jednostkach stowarzyszonych

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|----------------|----------------|
| Stan na początek okresu | 116 890 | 337 273 |
| Zmiana przyjętych zasad rachunkowości | 3 878 | - |
| Stan na początek okresu, po uzgodnieniu do danych na dzień 01.01.2002 r. | 120 768 | - |
| Zwiększenia (z tytułu) | 3 772 | 84 606 |
| - zakupów | - | 107 |
| - przekwalifikowania jednostki | - | 84 499 |
| - aktualizacji wyceny | 3 772 | - |
| Zmniejszenia (z tytułu) | (104 598) | (304 989) |
| - sprzedaży | (19 960) | (135 967) |
| - przekwalifikowania jednostki | - | (83 556) |
| - przeniesienia rezerwy z innej grupy | - | (14 996) |
| - różnic kursowych | - | (10 801) |
| - aktualizacji wyceny | (84 638) | (59 669) |
| Stan na koniec okresu | 19 942 | 116 890 |

Nota 9.

Udziały lub akcje w jednostkach podporządkowanych

31.12.2002 r.

| Lp. | a Nazwa (firma) jednostki ze wskazaniem formy prawnej | b Siedziba | c Przedmiot przedsiębiorstwa | d Charakter powią- zania kapitało- wego (jednostka zależna, współza- leżna, stowa- rzyszona, z wy- jątkiem powiązań szczególnie bezpśrednich i pośrednich) | e Zastosowana me- toda konsolidacji/ wycena metodą praw własności praw własności że jednostka nie podlega konsolidacji/ wycenie metodą praw własności | f Data objęcia kontrolni/ współkontroli/ uzyskania znaczącego wpływu | g Wartość udziałów/ akcji wg ceny nabycia | h Korekty aktualizujące wartość (razem) | i Wartość bilansowa udziałów/ akcji | j Procent posiadanego kapitału zakładowego | k Udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu | l Wskazanie innej niż określona pod lit. j) lub k), podstawy kontrolni/ współkontroli/ znaczącego wpływu |
|-----|---|---------------|---|--|---|--|--|---|---|--|---|--|
| 1. | CITILEASING Sp. z o.o. | Warszawa | Działalność leasingowa | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 04.03.1996 r. | 120 000 | 21 029 | 141 029 | 100,00 | 100,00 | - |
| 2. | Dom Maklerski Banku Handlowego SA | Warszawa | Działalność maklerska | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 28.02.2001 r. | 70 950 | 7 171 | 78 121 | 100,00 | 100,00 | - |
| 3. | Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A. | Poznań | Bankowość | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 18.09.1997 r. | 52 580 | (15 926) | 36 654 | 100,00 | 100,00 | - |
| 4. | Towarzystwo Fun- duszy Invest BH S.A. | Warszawa | Działalność inwestycyjna | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 16.04.1998 r. | 42 000 | (32 204) | 9 796 | 100,00 | 100,00 | - |
| 5. | Handlowy Investments II S.a.r.l. | Luksemburg | Działalność inwestycyjna | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 05.11.1997 r. | 41 474 | (24 744) | 16 730 | 80,97 | 80,97 | zależność po- średnia - patrz inf. pod tabelą |
| 6. | Handlowy Investments S.A. ¹ | Luksemburg | Działalność inwestycyjna | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 27.01.1997 r. | 37 960 | (31 627) | 6 333 | 100,00 | 100,00 | - |
| 7. | Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. ² | Warszawa | Działalność inwestycyjna | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 16.08.1994 r. | 35 070 | (5 689) | 29 381 | 100,00 | 100,00 | - |
| 8. | Handlowy Inwestycje II Sp. z o.o. | Warszawa | Działalność inwestycyjna | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 18.02.1997 r. | 25 084 | (6 398) | 18 686 | 100,00 | 100,00 | - |
| 9. | Budowa Centrum Plac Teatralny Sp. z o.o. | Warszawa | Budownictwo | Jednostka zależna | nie podlega wy- cenie metodą praw własności | 04.11.1994 r. | 20 075 | (4 551) | 15 524 | 61,25 | 61,25 | - |
| 10. | PPU SPOMASZ Sp. z o.o. | Warszawa | Produkcja urządzeń gastroonomicznych i handlowych | Jednostka zależna | nie podlega wy- cenie metodą praw własności | 30.11.2001 r. | 13 502 | 0 | 13 502 | 100,00 | 100,00 | - |
| 11. | Handlowy Zarzą- dztwo Aktywami S.A. | Warszawa | Działalność maklerska | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 18.08.1999 r. | 5 000 | (194) | 4 806 | 100,00 | 100,00 | - |
| 12. | Handlowy Leasing S.A. | Warszawa | Działalność leasingowa | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 11.04.1996 r. | 3 109 | (3 109) | 0 | 0,01 | 0,01 | zależność po- średnia - patrz inf. pod tabelą |
| 13. | Bytom Collection Sp. z o.o. | Radzionków | Przemysł odzieżowy | Jednostka zależna | nie podlega wy- cenie metodą praw własności | 28.06.2002 r. | 3 004 | (3 004) | 0 | 100,00 | 100,00 | - |

| | | | | | | | | | | | | |
|---|--|------------|---|-------------------------|---|---------------|---------|-----------|--------|-------|-------|---|
| 14. | Polskie Pracownice Towarzystwo Emerytalne Diament S.A. | Warszawa | Ubezpieczenia | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 19.04.2000 r. | 2 140 | (1 431) | 709 | 79,27 | 79,27 | - |
| 15. | PKO/Handlowy PTE S.A. | Warszawa | Ubezpieczenia | Jednostka współzależna | wycena metodą praw własności | 10.11.1998 r. | 130 000 | (114 870) | 15 130 | 50,00 | 50,00 | - |
| 16. | Handlowy Heller S.A. | Warszawa | Faktoring | Jednostka współzależna | wycena metodą praw własności | 13.06.1994 r. | 2 752 | 2 190 | 4 942 | 25,00 | 25,00 | zależność pośrednia - patrz inf. pod tabelą |
| 17. | Mostostal Zabrze Holding S.A. | Zabrze | Budownictwo produkcyjno-usługowe | Jednostka stowarzyszona | nie podlega wycenie metodą praw własności | 28.06.2000 r. | 89 250 | (80 640) | 8 610 | 34,44 | 34,44 | - |
| 18. | PIA PIASECKI S.A. | Kielce | Usługi budowlane | Jednostka stowarzyszona | nie podlega wycenie metodą praw własności | 18.05.2001 r. | 40 000 | (40 000) | 0 | 36,52 | 36,52 | - |
| 19. | Elektromontaż Poznań S.A. | Poznań | Usługi budowlano - montażowe i elektro-energetyczne | Jednostka stowarzyszona | nie podlega wycenie metodą praw własności | 09.12.1999 r. | 13 683 | (7 683) | 6 000 | 25,30 | 25,30 | - |
| 20. | IPC JV Sp. z o.o. | Warszawa | Budowa i eksploatacja budynku | Jednostka stowarzyszona | nie podlega wycenie metodą praw własności | 28.03.1991 r. | 4 185 | (4 185) | 0 | 31,00 | 31,00 | - |
| 21. | KP Konsorcjum Sp. z o.o. | Warszawa | Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi | Jednostka stowarzyszona | wycena metodą praw własności | 01.03.1995 r. | 1 260 | 3 623 | 4 883 | 49,99 | 49,99 | - |
| 22. | ZO Bytom S.A. | Bytom | Przemysł odzieżowy | Jednostka stowarzyszona | nie podlega wycenie metodą praw własności | 18.02.1993 r. | 893 | (772) | 121 | 18,46 | 18,46 | zależność pośrednia - patrz inf. pod tabelą |
| 23. | Creditreform PL Sp. z o.o. | Warszawa | Wywiadownia gospodarcza | Jednostka stowarzyszona | nie podlega wycenie metodą praw własności | 29.06.1992 r. | 328 | - | 328 | 49,03 | 49,03 | - |
| ^{1/}Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Investments S.A. | | | | | | | | | | | | |
| 24. | Handlowy Investments II S.a.r.l. | Luksemburg | Działalność inwestycyjna | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 05.11.1997 r. | 9 868 | (6 795) | 3 073 | 19,03 | 19,03 | - |
| 25. | Polimex - Cekop S.A. | Warszawa | Centrala handlu zagranicznego | Jednostka stowarzyszona | wycena metodą praw własności | 26.09.1997 r. | 66 322 | (33 523) | 32 799 | 36,64 | 36,64 | zależność pośrednia - patrz inf. pod tabelą |
| 26. | Nif Fund Holdings PCC Ltd. | Guernsey | Działalność inwestycyjna | Jednostka stowarzyszona | nie podlega wycenie metodą praw własności | 21.08.1998 r. | 25 926 | - | 25 926 | 22,68 | 22,68 | - |
| ^{2/}Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. | | | | | | | | | | | | |
| 27. | Handlowy Leasing S.A. | Warszawa | Leasing, najem i sprzedaż ratalna nieruchomości | Jednostka zależna | wycena metodą praw własności | 11.04.1996 r. | 3 134 | (3 134) | 0 | 99,99 | 99,99 | - |
| 28. | Handlowy Heller S.A. | Warszawa | Faktoring | Jednostka współzależna | wycena metodą praw własności | 07.01.1999 r. | 3 558 | 1 384 | 4 942 | 25,00 | 25,00 | - |

c.d. Noty 9

31.12.2002 r.

| Lp. | a Nazwa (firma) jednostki ze wskazaniem formy prawnej | m Kapitał własny jednostki, w tym: | | | n Zobowiązania jednostki, w tym: | | o Należności jednostki, w tym: | | p Aktywa jednostki razem | r Przychody ze sprzedaży | s Nieopła- cona przez emitenta wartość udziałów/ akcji w jednostce | t Otrzyma- ne lub należne dywiden- dy od jednostek za ostatni rok obrotowy | | | | | | |
|-----|---|--|--|---------------------|--|---|--|------------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------|--|---|-----------------------------------|--------|---------|--------|----|-------|
| | | kapitał zakładowy | należne wpłaty na kapitał zakładowy (wielkość ujemna) | kapitał zapasowy | pozostały kapitał własny, w tym: | zobowią- zania krótkoter- minowe | zobowią- zania długoter- minowe | należności krótkoter- minowe | | | | | należności długoter- minowe | | | | | |
| 1. | CITILEASING Sp. z o.o. | 141 029 | 120 000 | 0 | 9 028 | 12 001 | 14 684 | (2 683) | 173 485 | 79 340 | 94 145 | 37 178 | 10 042 | 27 136 | 326 792 | 32 529 | - | - |
| 2. | Dom Maklerski Banku Handlowego SA | 78 121 | 70 950 | 0 | 2 719 | 4 452 | 0 | 4 452 | 74 541 | 74 541 | 0 | 53 840 | 29 603 | 24 237 | 153 486 | 18 852 | - | 7 086 |
| 3. | Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A. | 36 654 | 25 064 | 0 | 1 932 | 9 658 | 0 | 5 732 | 36 | 36 | 0 | 406 | 351 | 55 | 44 559 | 5 787 | - | - |
| 4. | Towarzystwo Fun- duszy Invest BH S.A. | 9 796 | 13 000 | 0 | 29 000 | (32 204) | (32 879) | 675 | 438 | 438 | 0 | 119 | 119 | 0 | 10 724 | 7 920 | - | - |
| 5. | Handlowy Investments II S.a.r.l. | 16 730 | 51 990 | 0 | 0 | (35 260) | (37 143) | 1 883 | 29 696 | 27 | 29 669 | 0 | 0 | 0 | 43 548 | 227 | - | - |
| 6. | Handlowy Investments S.A. ¹ | 6 333 | 37 683 | 0 | 0 | (31 350) | (45 518) | 13 161 | 187 397 | 0 | 187 397 | 0 | 0 | 0 | 173 220 | 775 | - | - |
| 7. | Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. ² | 29 381 | 4 | 0 | 35 066 | (5 689) | (9 827) | 1 169 | 1 912 | 1 912 | 0 | 0 | 0 | 0 | 37 213 | 0 | - | - |
| 8. | Handlowy Inwestycje II Sp. z o.o. | 18 686 | 4 | 0 | 25 080 | (6 398) | (7 789) | 1 391 | 3 | 3 | 0 | 9 | 9 | 0 | 18 924 | 0 | - | - |
| 9. | Budowa Centrum Plac Teatralny Sp. z o.o. | Jednostka postawiona w stan likwidacji | | | | | | | | | | | - | - | - | - | | |
| 10. | PPU SPOMASZ Sp. z o.o. | Jednostka postawiona w stan likwidacji | | | | | | | | | | | - | - | - | - | | |
| 11. | Handlowy Zarzą- dztwo Aktywami S.A. | 4 806 | 5 000 | - | 5 | (199) | (892) | 693 | 128 | 128 | - | 1 121 | 1 121 | - | 5 091 | 4 301 | - | - |
| 12. | Handlowy Leasing S.A. | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | - |
| 13. | Bytom Collection Sp. z o.o. | 1 122 | 3 004 | - | 11 | (1 893) | (1 279) | (614) | 5 968 | 3 798 | 2 170 | - | - | - | 7 091 | 10 694 | - | - |
| 14. | Polskie Pracownicze Towarzystwo Emere- rytalne Diament S.A. | 894 | 100 | - | 1 668 | (874) | - | (874) | 104 | 104 | - | 60 | 60 | - | 1 640 | 1 | - | - |
| 15. | PKO/Handlowy PTE S.A. | 30 260 | 260 000 | - | - | (229 740) | (209 845) | (19 895) | 1 541 | 1 541 | - | 1 228 | 1 186 | 42 | 32 542 | 29 657 | - | - |

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|-----------|--------|---------|---------|-----------|----------|-----------|---------|---------|--------|---------|---------|----|---------|---------|-------|
| 16. Handlowy Heller S.A. | 19 766 | 10 000 | - | 8 364 | 1 402 | - | 1 402 | 257 488 | 257 488 | - | 281 562 | 281 562 | - | 283 010 | 19 424 | - |
| Mostostal Zabrze Holding S.A. | 65 891 | 20 327 | - | 114 343 | (68 779) | (2 088) | (72 969) | 154 986 | 154 015 | 971 | 73 551 | 73 551 | - | 253 800 | 282 568 | - |
| 18. PIA PIASECKI S.A. | (212 178) | 21 907 | (4 434) | 78 195 | (307 846) | - | (307 846) | 2 383 | - | 2 383 | 9 756 | 9 756 | - | 28 938 | 94 589 | - |
| 19. Elektromontaż Poznań S.A. | 57 160 | 54 082 | - | 6 324 | (3 246) | - | (3 246) | 19 199 | 19 199 | - | 25 831 | 25 831 | - | 83 203 | 60 121 | - |
| 20. IPC JV Sp. z o.o. | 6 221 | 13 500 | - | 445 | (7 724) | (25 239) | (2 351) | 59 905 | 6 770 | 53 135 | 233 | 233 | - | 66 657 | 11 286 | - |
| 21. KP Konsorcjum Sp. z o.o. | 9 767 | 292 | - | 230 | 9 245 | 3 921 | 5 324 | 84 | - | 84 | 9 617 | 9 617 | - | 13 007 | 15 974 | 2 999 |
| 22. ZO Bytom S.A. | (10 018) | 7 500 | - | 2 730 | (20 248) | (21 974) | (4 297) | 21 318 | 14 455 | 6 863 | 4 819 | 4 819 | - | 18 332 | 27 042 | - |
| 23. Creditreform PL Sp. z o.o. | 128 | 670 | - | 17 | (559) | (604) | 51 | 214 | 214 | - | 291 | 291 | - | 588 | 4 470 | - |
| ^{1/} Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Investments S.A. | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 24. Handlowy Investments II S.a.r.l. | 16 730 | 51 990 | - | - | (35 260) | (37 143) | 1 883 | 29 696 | 27 | 29 669 | - | - | - | 43 548 | 227 | - |
| 25. Polimex - Cekop S.A. | 89 518 | 24 185 | - | 143 744 | (78 411) | (67 427) | (13 078) | 152 643 | 152 643 | - | 130 083 | 130 083 | - | 305 694 | 184 137 | - |
| 26. Nif Fund Holdings PCC Ltd. | bd | bd | - | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd |
| ^{2/} Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. | | | | | | | | | | | | | | | | |
| 27. Handlowy Leasing S.A. | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd | bd |
| 28. Handlowy Heller S.A. | 19 766 | 10 000 | - | 8 364 | 1 402 | - | 1 402 | 257 488 | 257 488 | - | 281 562 | 281 562 | - | 283 010 | 19 424 | - |

Ad. poz. 5 Na dzień 31.12.2002 roku Bank posiada dodatkowo pośredni udział w **Handlowy Investments II S.a.r.l.**, poprzez jednostkę Handlowy Investments S.A. - 19,03% kapitału zakładowego. Łączny udział Banku w tej jednostce wynosi 100% kapitału zakładowego.

Ad. poz. 12 Na dzień 31.12.2002 roku Bank posiada dodatkowo pośredni udział w **Handlowy Leasing S.A.** - 99,99% kapitału zakładowego, poprzez jednostkę Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. Łączny udział Banku w tej jednostce wynosi 100% kapitału zakładowego.

Ad. poz. 16 Na dzień 31.12.2002 roku Bank posiada dodatkowo pośredni udział w **Handlowy Heller S.A.** - 25,00% kapitału zakładowego, poprzez jednostkę Handlowy Inwestycje Sp. z o.o. Łączny udział Banku w tej jednostce wynosi 50% kapitału zakładowego.

Ad. poz. 22 Na dzień 31.12.2002 roku Bank posiada dodatkowo pośredni udział w **ZO Bytom S.A.** - 9,18% kapitału zakładowego, poprzez jednostkę Handlowy Inwestycje II Sp. z o.o. Łączny udział Banku w tej jednostce wynosi 27,64% kapitału zakładowego.

Ad. poz. 25 Na dzień 31.12.2002 roku Bank posiada dodatkowo pośredni udział w **Polimex-Cekop S.A.**, poprzez jednostkę Elektromontaż Poznań S.A. - 0,01% kapitału zakładowego oraz poprzez jednostkę Mostostal Zabrze Holding S.A. - 0,18% kapitału zakładowego. Łączny udział Banku w tej jednostce wynosi 36,83% kapitału zakładowego.

Przedstawiono dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzące z nie zbadanych sprawozdań finansowych jednostek; przy czym dane jednostki Pia Piasecki S.A. pochodzą z opublikowanego raportu rocznego za 2002 rok, Mostostal Zabrze Holding S.A. oraz ZO Bytom S.A. pochodzą z opublikowanych raportów kwartalnych za IV kwartał 2002 roku.

Nota 10.

Udziały lub akcje w innych jednostkach

Udziały lub akcje w innych jednostkach

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|-------------------------------------|---------------|---------------|
| W podmiotach sektora finansowego | 13 767 | 47 890 |
| W podmiotach sektora niefinansowego | 9 745 | 9 880 |
| RAZEM | 23 512 | 57 770 |

Zmiana stanu udziałów lub akcji w innych jednostkach

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|----------|-----------|
| Stan na początek okresu | 57 770 | 87 514 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 5 439 | 433 110 |
| - zakupów | 5 439 | 366 089 |
| - połączenia Banku z CPSA | - | 9 061 |
| - rozwiązania rezerw | - | 4 635 |
| - różnic kursowych | - | 1 391 |
| - przeniesienia rezerwy do innej grupy | - | 14 996 |
| - przekwalifikowania jednostki | - | 32 733 |
| - aktualizacji wyceny | - | 4 205 |
| Zmniejszenia (z tytułu): | (39 697) | (462 854) |
| - sprzedaży | (39 571) | (366 896) |
| - przeniesienie aportem COK BH do DM BH | - | (44 942) |
| - przekwalifikowania jednostki | - | (44 499) |
| - różnic kursowych | - | (32) |
| - aktualizacji wyceny | (118) | (6 485) |
| - inne | (8) | - |
| Stan na koniec okresu | 23 512 | 57 770 |

Udziały lub akcje w innych jednostkach

| Nazwa jednostki | Siedziba | Przedmiot przedsiębiorstwa | Wartość bilansowa udziałów/ akcji | Procent posiadanego kapitału zakładowego | Udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu | Kapitał własny jednostki w tym: | | Otrzymane lub należne dywidendy od jednostki za ostatni rok obrotowy |
|---|----------|---|-----------------------------------|--|--|---------------------------------|---------|--|
| | | | | | | - kapitał zakładowy | | |
| Polskie Towarzystwo Reasekuracyjne S.A. | Warszawa | Działalność reasekuracyjna | 12 809 | 11,88 | 11,88 | 109 406 | 105 180 | - |
| Globe Trade Center S.A. | Warszawa | Wynajem nieruchomości własnych i dzierżawionych | 7 320 | 7,79 | 7,79 | 995 745 | 14 906 | - |
| Biuro Informacji Kredytowej S.A. | Warszawa | Prowadzenie informacji kredytowej | 1 870 | 12,54 | 12,54 | 8 182 | 15 550 | - |
| KUKE S.A. | Warszawa | Ubezp. kredytów eksportowych | 600 | 0,75 | 0,75 | 109 738 | 79 776 | - |
| SWIFT Sp. z o.o. | Belgia | Telekomunikacyjna | 389 | 0,10 | 0,10 | bd | bd | - |
| KIR S.A. | Warszawa | Usługi w zakresie rozliczeń międzybankowych | 313 | 5,74 | 5,74 | 76 399 | 5 445 | 625 |
| OLIMPIA S.A. | Łódź | Przemysł odzieżowy | 160 | 7,21 | 7,21 | 35 076 | 2 000 | - |
| Centralna Tabela Ofert S.A. | Warszawa | Prowadzenie centralnej tabeli ofert | 31 | 4,52 | 4,52 | 4 534 | 7 500 | - |
| GPW S.A. | Warszawa | Prowadzenie GPW | 14 | 0,05 | 0,05 | bd | 42 000 | - |
| BIURO CENTRUM Sp. z o.o. | Katowice | Administrowanie budynkiem biurowym | 6 | 7,63 | 7,63 | 334 | 80 | - |
| AMICA S.A. | Wronki | Wytwarzanie sprzętu gospodarstwa domowego | 0 | 0,00 | 0,00 | 219 580 | 17 475 | - |
| POLANIA Sp. z o.o. (w upadłości) | Gniezno | Produkcja obuwia i wyrobów skórzanych | - | 6,06 | 6,06 | spółka w likwidacji | | - |

Przedstawione dane finansowe spółek, dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z nie zbadanych sprawozdań finansowych spółek; przy czym dane spółki Globe Trade Center pochodzą ze sprawozdania na dzień 30.09.2002 r.

Nota 11.**Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe****Według rodzaju**

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| Należności do otrzymania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi | 4 523 450 | 3 380 623 |
| Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych | 4 000 | 20 119 |
| RAZEM | 4 527 450 | 3 400 742 |

Zmiana stanu pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| Stan na początek okresu | 3 375 666 | 917 068 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 1 171 903 | 2 483 689 |
| - połączenia Banku z CPSA | - | 101 535 |
| - zakupu | 4 000 | 15 |
| - wzrostu wartości dodatniej wyceny instrumentów pochodnych | 1 167 903 | 2 382 139 |
| Zmniejszenia z tytułu sprzedaży | (20 119) | (15) |
| Stan pozostałych papierów wartościowych i innych aktywów finansowych na koniec okresu | 4 527 450 | 3 400 742 |

Według waluty

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| W walucie polskiej | 3 410 392 | 3 239 590 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 1 117 058 | 161 152 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 9 662 | 16 288 |
| tys. zł | 38 845 | 57 364 |
| Jednostka/waluta tys. USD | 278 951 | 25 035 |
| tys. zł | 1 070 837 | 99 799 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 7 376 | 3 989 |
| RAZEM | 4 527 450 | 3 400 742 |

Nota 12.

Aktywa finansowe

Według rodzaju

| | w tys. zł | |
|---|-------------------|-------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu | 6 080 900 | 3 637 537 |
| Kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wierzytelności własne, nie przeznaczone do obrotu | 14 169 512 | 15 266 372 |
| Aktywa finansowe utrzymane do terminu zapadalności | 305 707 | 717 618 |
| Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży | 2 931 832 | 2 189 489 |
| Środki pieniężne | 979 308 | 2 322 443 |
| RAZEM | 24 467 259 | 24 133 459 |

Według waluty

| | w tys. zł | |
|---|-------------------|-------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| W walucie polskiej | 20 177 548 | 20 061 542 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 5 794 047 | 5 516 918 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 679 539 | 746 298 |
| tys. zł | 2 731 882 | 2 628 386 |
| Jednostka/waluta tys. USD | 546 604 | 454 236 |
| tys. zł | 2 098 304 | 1 810 722 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 963 861 | 1 077 810 |
| RAZEM (BRUTTO) | 25 971 595 | 25 578 460 |
| Rezerwa utworzona na aktywa finansowe (wielkość ujemna) | (1 504 336) | (1 445 001) |
| RAZEM (NETTO) | 24 467 259 | 24 133 459 |

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (według zbywalności)

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| Z nieograniczoną zbywalnością, notowane na giełdach (wartość bilansowa) | 1 085 720 | 94 329 |
| a) obligacje (wartość bilansowa): | 1 085 720 | 94 329 |
| - wartość godziwa | 1 085 720 | 95 056 |
| - wartość rynkowa | 1 085 720 | 95 056 |
| - wartość według cen nabycia | 1 081 105 | 93 856 |
| Z nieograniczoną zbywalnością, nienotowane na rynkach regulowanych (wartość bilansowa) | 117 321 | 35 733 |
| a) obligacje (wartość bilansowa): | 101 837 | 6 953 |
| - wartość godziwa | 101 837 | 6 953 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 101 569 | 6 880 |
| b) inne - wg grup rodzajowych (wartość bilansowa): | 15 484 | 28 780 |
| b1) bony skarbowe (wartość bilansowa): | 15 484 | 28 780 |
| - wartość godziwa | 15 484 | 28 936 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 15 416 | 28 209 |
| Z ograniczoną zbywalnością (wartość bilansowa) | 4 877 859 | 3 507 475 |
| a) obligacje (wartość bilansowa): | 320 384 | 51 213 |
| - wartość godziwa | 320 384 | 51 269 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 319 146 | 50 916 |
| b) inne - wg grup rodzajowych (wartość bilansowa): | 4 557 475 | 3 456 262 |
| b1) bony handlowe (wartość bilansowa) | - | 75 639 |
| - wartość godziwa | - | 75 757 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | - | 75 198 |
| b2) certyfikaty depozytowe (wartość bilansowa) | 34 025 | - |
| - wartość godziwa | 34 025 | - |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 33 919 | - |
| b3) aktywa z tytułu wyceny instrumentów finansowych (wartość bilansowa) | 4 523 450 | 3 380 623 |
| - wartość godziwa | 4 523 450 | 3 380 623 |
| - wartość rynkowa | 4 523 450 | 3 380 623 |
| - wartość według cen nabycia | - | - |
| Wartość według cen nabycia, razem* | 1 551 155 | 255 060 |
| Wartość na początek okresu, razem | 3 612 461 | 1 440 805 |
| Korekty aktualizujące wartość, razem* | 6 295 | 1 854 |
| Wartość bilansowa, razem | 6 080 900 | 3 637 537 |

* Wartość według ceny nabycia oraz korekty aktualizujące dotyczą papierów wartościowych.

Aktywa finansowe utrzymywane do upływu terminu zapadalności (według zapadalności)

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|----------------|
| Z ograniczoną zbywalnością (wartość bilansowa) | 305 707 | 717 618 |
| a) obligacje (wartość bilansowa): | 305 707 | 670 436 |
| - korekty aktualizujące wartość | 1 469 | 6 944 |
| - wartość na początek okresu | 670 436 | 500 975 |
| - wartość według cen nabycia | 304 238 | 663 492 |
| b) inne - wg grup rodzajowych (wartość bilansowa): | - | 47 181 |
| b1) bony handlowe (wartość bilansowa) | - | 32 466 |
| - korekty aktualizujące wartość | - | (3 655) |
| - wartość na początek okresu | - | 0 |
| - wartość według cen nabycia | - | 36 121 |
| b2) prawo udziału w zyskach (wartość bilansowa) | - | 14 715 |
| - korekty aktualizujące wartość | - | 526 |
| - wartość na początek okresu | - | 15 945 |
| - wartość według cen nabycia | - | 14 190 |
| Wartość według cen nabycia, razem | 304 238 | 713 803 |
| Wartość na początek okresu, razem | 717 618 | 516 920 |
| Korekty aktualizujące wartość, razem | 1 469 | 3 815 |
| Wartość bilansowa, razem | 305 707 | 717 618 |

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (według zbywalności)

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| Z nieograniczoną zbywalnością, notowane na giełdach (wartość bilansowa) | 2 036 772 | 330 923 |
| a) akcje (wartość bilansowa): | 21 362 | 85 431 |
| - wartość godziwa | 21 362 | 85 431 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 131 328 | 131 328 |
| b) obligacje (wartość bilansowa): | 2 015 410 | 245 492 |
| - wartość godziwa | 2 015 410 | 264 151 |
| - wartość rynkowa | 2 015 410 | 264 151 |
| - wartość według cen nabycia | 1 983 744 | 235 941 |
| Z nieograniczoną zbywalnością, nienotowane na rynkach regulowanych (wartość bilansowa) | 484 946 | 1 249 793 |
| a) akcje (wartość bilansowa): | 7 320 | 7 320 |
| - wartość godziwa | 7 320 | 7 320 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 7 320 | 7 320 |
| b) obligacje (wartość bilansowa): | 398 577 | 698 |
| - wartość godziwa | 398 577 | 698 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 366 665 | 1 116 |
| c) inne - wg grup rodzajowych (wartość bilansowa): | 79 049 | 1 241 775 |
| c1) bony skarbowe (wartość bilansowa) | 79 049 | 1 241 775 |
| - wartość godziwa | 79 049 | 1 249 029 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 77 318 | 1 215 676 |
| Z ograniczoną zbywalnością (wartość bilansowa) | 410 114 | 608 773 |
| a) udziały i akcje (wartość bilansowa): | 406 114 | 588 654 |
| - wartość godziwa | 406 114 | 588 654 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 641 466 | 758 790 |
| b) inne - wg grup rodzajowych (wartość bilansowa): | 4 000 | 20 119 |
| b1) jednostki uczestnictwa (wartość bilansowa): | 4 000 | 20 119 |
| - wartość godziwa | 4 000 | 20 119 |
| - wartość rynkowa | - | - |
| - wartość według cen nabycia | 4 000 | 20 119 |
| Wartość według cen nabycia, razem | 3 211 841 | 2 370 290 |
| Wartość na początek okresu, razem | 2 189 489 | 1 193 676 |
| Korekty aktualizujące wartość, razem | (280 009) | (180 801) |
| Wartość bilansowa, razem | 2 931 832 | 2 189 489 |

Nota 13.

Wartości niematerialne i prawne

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| Wartość firmy | 1 316 091 | 1 388 536 |
| Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym: | 54 541 | 65 340 |
| - oprogramowanie komputerowe | 54 084 | 64 758 |
| Zaliczki na wartości niematerialne i prawne | 6 845 | - |
| RAZEM | 1 377 477 | 1 453 876 |

Według struktury własnościowej

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| Własne | 1 377 477 | 1 453 876 |
| Używane na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy (w tym umowy leasingu) | - | - |
| RAZEM | 1 377 477 | 1 453 876 |

Nota 14.

Rzeczowe aktywa trwałe

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|----------------|----------------|
| Środki trwałe, w tym: | 807 912 | 893 372 |
| - grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu) | 34 361 | 8 211 |
| - budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej | 567 578 | 661 450 |
| - środki transportu | 33 311 | 35 302 |
| - inne środki trwałe | 172 662 | 188 409 |
| Środki trwałe w budowie | 8 598 | 20 545 |
| Zaliczki na środki trwałe w budowie | 145 | 759 |
| RAZEM | 816 655 | 914 676 |

Według struktury własnościowej

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|----------------|----------------|----------------|
| Własne | 807 733 | 893 372 |
| Umowy leasingu | 179 | - |
| RAZEM | 807 912 | 893 372 |

Środki trwałe wykazywane pozabilansowo

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|------------|---------------|
| Wartość gruntów użytkowanych wieczysto | - | 54 596 |
| Środki trwałe pozabilansowe, razem | - | 54 596 |

Nota 15.

Inne aktywa

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|----------------|
| Przejęte aktywa do zbycia | 25 677 | 7 677 |
| Pozostałe, w tym: | 248 312 | 263 726 |
| - rozrachunki międzybankowe | 2 419 | 111 528 |
| - rozrachunki międzyoddziałowe | 29 017 | - |
| - rozliczenia z tytułu operacji instrumentami pochodnymi | 6 114 | - |
| - przychody do otrzymania | 28 489 | 20 311 |
| - pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych | 47 123 | 47 304 |
| - zapasy | - | 19 |
| - dłużnicy różni | 135 150 | 84 564 |
| RAZEM | 273 989 | 271 403 |

Zmiana stanu przyjętych aktywów do zbycia (według tytułów)

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|---------------|--------------|
| Stan na początek okresu (wg tytułów) | | |
| - nieruchomości | 7 677 | 7 677 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 18 000 | 2 013 |
| - przejęcia na magazyn | | 23 |
| - przejęcie za wierzytelności | 18 000 | 1 990 |
| Zmniejszenia (z tytułu): | - | (2 013) |
| - sprzedaży | | (23) |
| - odpisów na rezerwy | | (1 990) |
| Stan przyjętych aktywów do zbycia na koniec okresu (wg tytułów) - nieruchomości | 25 677 | 7 677 |

Nota 16.

Rozliczenia międzyokresowe

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|----------------|----------------|
| Długoterminowe | 329 318 | 271 927 |
| - aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego | 329 318 | 271 927 |
| Krótkoterminowe, w tym: | 38 358 | 44 746 |
| - pozostałe rozliczenia międzyokresowe | 38 358 | 44 746 |
| RAZEM | 367 676 | 316 673 |

Zmiana stanu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego*

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|----------|-----------|
| Stan aktywów na początek okresu, w tym: | 271 927 | 267 032 |
| a) odniesionych na wynik finansowy | 271 927 | 267 032 |
| b) odniesionych na kapitał własny | - | - |
| c) odniesionych na wartość firmy lub ujemną wartość firmy | - | - |
| Korekta wynikająca ze zmiany zasad rachunkowości odniesiona na kapitał własny | 1 577 | - |
| Stan aktywów na początek okresu po uzgodnieniu do danych porównywalnych | 273 504 | 267 032 |
| Zwiększenia | 113 330 | 116 343 |
| a) odniesione na wynik finansowy okresu w związku z dodatnimi i ujemnymi różnicami przejściowymi (z tytułu) | 111 145 | 116 343 |
| - rezerw celowych i trwałej utraty wartości udziałów | 100 384 | 45 895 |
| - odsetek memoriałowych | 6 082 | 64 295 |
| - rozliczenia ulgi inwestycyjnej | 4 679 | 6 153 |
| b) odniesione na wynik finansowy okresu w związku z wyceną udziałów metodą praw własności | 614 | - |
| c) odniesione na kapitał własny w związku ze zmniejszeniem dodatnich różnic przejściowych z tytułu wyceny papierów wartościowych | 1 571 | - |
| Zmniejszenia | (57 516) | (111 448) |
| a) odniesione na wynik finansowy okresu w związku z ujemnymi i dodatnimi różnicami przejściowymi (z tytułu) | (57 516) | (111 448) |
| - wyceny instrumentów finansowych i papierów wartościowych | (46 984) | (61 273) |
| - kosztów do zapłacenia | (5 461) | (19 552) |
| - przychodów pobranych z góry | (3 257) | (9 114) |
| - zmiany stawki podatku z 28% na 27% | (1 814) | - |
| - inne | - | (21 509) |
| Stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec okresu, razem, w tym: | 329 318 | 271 927 |
| a) odniesionych na wynik finansowy | 326 170 | 271 927 |
| b) odniesionych na kapitał własny | 3 148 | - |
| c) odniesionych na wartość firmy lub ujemną wartość firmy | - | - |

* W powyższej notcie zostały łącznie zaprezentowane dodatnie i ujemne różnice przejściowe przyjęte do wyliczenia odroczonego podatku dochodowego.

Pozostałe rozliczenia międzyokresowe

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|------------------------------|---------------|---------------|
| Odsetki zapłacone z góry | 802 | 802 |
| Inne koszty zapłacone z góry | 37 556 | 43 944 |
| RAZEM | 38 358 | 44 746 |

Nota 17.

Pożyczki podporządkowane

| Nazwa jednostki | Wartość pożyczki | | Warunki oprocentowania | Termin wymagalności |
|--|------------------|----------------|--------------------------|---------------------|
| | wg walut | w tys. zł | | |
| Handlowy Investments S.A. | PLN | 38 174 | WIBOR 3M PLN + 1% p.a. | 31.12.2003 |
| Handlowy Investments S.A. | PLN | 664 | WIBOR 3M PLN + 1% p.a. | 31.12.2003 |
| Handlowy Investments S.A. | PLN | 6 232 | WIBOR 3M PLN + 1% p.a. | 21.01.2003 |
| Handlowy Investments S.A. | PLN | 3 315 | WIBOR 3M PLN + 1% p.a. | 11.02.2003 |
| Handlowy Investments S.A. | PLN | 33 210 | WIBOR 3M PLN + 1% p.a. | 11.08.2003 |
| Handlowy Investments S.A. | PLN | 25 308 | WIBOR 3M PLN + 0,5% p.a. | 30.06.2004 |
| Handlowy Investments II S.a.r.l. | PLN | 26 568 | WIBOR 3M PLN + 1% p.a. | 30.09.2003 |
| Pożyczki podporządkowane razem | | 133 471 | | |
| Odsetki należne | | 28 719 | | |
| Pożyczki podporządkowane (brutto) razem | | 162 190 | | |
| Rezerwa utworzona | | (33 899) | | |
| Pożyczki podporządkowane (netto) razem | | 128 291 | | |

Nota 18.

W 2002 roku łączna kwota odpisów aktualizujących (netto) z tytułu trwałej utraty wartości aktywów finansowych wynosiła 91 693 tys. zł, z tego:

odniesione do rachunku zysków i strat:

- odpisy aktualizujące (netto) z tytułu trwałej utraty wartości akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych wynosiły 75 084 tys. zł,
- odpisy aktualizujące (netto) z tytułu trwałej utraty wartości dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności wynosiły 1 824 tys. zł,

- aktualizacja (netto) z tytułu dodatkowej wyceny wartości dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu wynosiła 1 161 tys. zł,

odniesione na kapitał własny:

- aktualizacja (netto) z tytułu dodatkowej wyceny wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży wynosiła 15 372 tys. zł,
- odpisy aktualizujące (netto) z tytułu trwałej utraty wartości akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenionych metodą praw własności na dzień 1 stycznia 2002 roku wynosiły 31 318 tys. zł.

Nota 19.

Zobowiązania wobec sektora finansowego

Według rodzaju

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| Środki na rachunkach i depozyty, w tym: | 2 857 224 | 3 064 188 |
| - depozyty banków i innych podmiotów finansowych | 1 002 480 | 1 357 884 |
| Kredyty i pożyczki otrzymane | 522 103 | 1 658 303 |
| Inne zobowiązania (z tytułu) | 51 388 | 140 319 |
| - przejściowej ewidencji zobowiązań | 35 873 | 129 599 |
| - otwartych akredytyw importowych | - | 492 |
| - zabezpieczeń pieniężnych | 15 515 | 10 228 |
| Odsetki | 17 479 | 42 641 |
| RAZEM | 3 448 194 | 4 905 451 |

Według terminów wymagalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| Zobowiązania bieżące | 1 886 237 | 2 029 014 |
| Zobowiązania terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 1 544 478 | 2 833 796 |
| - do 1 miesiąca | 931 135 | 860 015 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 79 292 | 103 031 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 41 763 | 1 421 968 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 457 443 | 399 682 |
| - powyżej 5 lat do 10 lat | 34 845 | 42 217 |
| - powyżej 10 lat do 20 lat | - | 6 883 |
| - powyżej 20 lat | - | - |
| - dla których termin wymagalności upłynął | - | - |
| Odsetki | 17 479 | 42 641 |
| RAZEM | 3 448 194 | 4 905 451 |

Według pierwotnych terminów wymagalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| Zobowiązania bieżące | 1 886 237 | 2 029 014 |
| Zobowiązania terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 1 544 478 | 2 833 796 |
| - do 1 miesiąca | 530 011 | 771 871 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 399 677 | 146 000 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 87 906 | 254 150 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 162 397 | 1 548 339 |
| - powyżej 5 lat do 10 lat | 364 487 | 106 553 |
| - powyżej 10 lat do 20 lat | - | 6 883 |
| - powyżej 20 lat | - | - |
| - dla których termin wymagalności upłynął | - | - |
| Odsetki | 17 479 | 42 641 |
| RAZEM | 3 448 194 | 4 905 451 |

Odsetki od zobowiązań wobec sektora finansowego zaliczone zostały w bilansie do zobowiązań terminowych.

Według waluty

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|------------------|------------------|
| W walucie polskiej | 2 463 451 | 2 809 007 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 984 743 | 2 096 444 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 109 039 | 385 201 |
| tys. zł | 438 359 | 1 356 641 |
| Jednostka/waluta tys. USD | 133 174 | 177 877 |
| tys. zł | 511 229 | 709 073 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 35 155 | 30 730 |
| RAZEM | 3 448 194 | 4 905 451 |

Nota 20.

Zobowiązania wobec sektora niefinansowego

Według rodzaju

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|------------------------------------|-------------------|-------------------|
| Środki na rachunkach i depozyty | 15 705 688 | 16 242 889 |
| Inne zobowiązania (z tytułu) | 278 489 | 166 293 |
| - przejściowa ewidencja zobowiązań | 13 762 | 9 660 |
| - zabezpieczeń pieniężnych | 264 727 | 156 633 |
| Odsetki | 78 782 | 77 999 |
| RAZEM | 16 062 959 | 16 487 181 |

Według terminów wymagalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|-------------------|-------------------|
| Zobowiązania bieżące | 7 548 770 | 6 645 739 |
| Zobowiązania terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 8 435 407 | 9 763 443 |
| - do 1 miesiąca | 3 918 001 | 5 385 471 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 1 877 066 | 1 513 458 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 1 598 520 | 1 558 363 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 1 038 592 | 1 303 747 |
| - powyżej 5 lat do 10 lat | 449 | 2 395 |
| - powyżej 10 lat do 20 lat | - | 9 |
| - powyżej 20 lat | 2 779 | - |
| - dla których termin wymagalności upłynął | - | - |
| Odsetki | 78 782 | 77 999 |
| RAZEM | 16 062 959 | 16 487 181 |

Według pierwotnych terminów wymagalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|-------------------|-------------------|
| Zobowiązania bieżące | 7 548 770 | 6 645 739 |
| Zobowiązania terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 8 435 407 | 9 763 443 |
| - do 1 miesiąca | 2 503 296 | 5 373 921 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 2 132 037 | 1 518 252 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 2 383 139 | 1 547 222 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 1 413 478 | 1 320 956 |
| - powyżej 5 lat do 10 lat | 678 | 3 076 |
| - powyżej 10 lat do 20 lat | - | 16 |
| - powyżej 20 lat | 2 779 | - |
| - dla których termin wymagalności upłynął | - | - |
| Odsetki | 78 782 | 77 999 |
| RAZEM | 16 062 959 | 16 487 181 |

Odsetki od zobowiązań wobec sektora niefinansowego zaliczone zostały w bilansie do zobowiązań terminowych.

Według waluty

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|-------------------|-------------------|
| W walucie polskiej | 11 255 852 | 11 238 151 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 4 807 107 | 5 249 030 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 427 533 | 644 646 |
| tys. zł | 1 718 770 | 2 270 377 |
| Jednostka/waluta tys. USD | 690 761 | 655 240 |
| tys. zł | 2 651 692 | 2 611 984 |
| Jednostka/waluta tys. dolarów kliringowych | 50 332 | 50 332 |
| tys. zł | 198 459 | 199 320 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 238 186 | 167 349 |
| RAZEM | 16 062 959 | 16 487 181 |

Nota 21.

Zobowiązania wobec sektora budżetowego

Według rodzaju

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|------------------------------------|----------------|----------------|
| Środki na rachunkach i depozyty | 634 673 | 877 679 |
| Inne zobowiązania (z tytułu) | 120 | 1 932 |
| - przejściowa ewidencja zobowiązań | 1 | 1 |
| - zabezpieczeń pieniężnych | 119 | 1 931 |
| Odsetki | 1 501 | 3 326 |
| RAZEM | 636 294 | 882 937 |

Według terminów wymagalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|----------------|
| Zobowiązania bieżące | 410 686 | 284 093 |
| Zobowiązania terminowe, o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty: | 224 107 | 595 518 |
| - do 1 miesiąca | 203 724 | 434 444 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 19 471 | 135 059 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 902 | 26 015 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 10 | - |
| - powyżej 5 lat do 10 lat | - | - |
| - powyżej 10 lat do 20 lat | - | - |
| - powyżej 20 lat | - | - |
| - dla których termin wymagalności upłynął | - | - |
| Odsetki | 1 501 | 3 326 |
| RAZEM | 636 294 | 882 937 |

Według pierwotnych terminów wymagalności

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|----------------|
| a) zobowiązania bieżące | 410 686 | 284 093 |
| b) zobowiązania terminowe, o okresie spłaty: | 224 107 | 595 518 |
| - do 1 miesiąca | 123 938 | 411 585 |
| - powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy | 94 632 | 131 632 |
| - powyżej 3 miesięcy do 1 roku | 5 235 | 50 294 |
| - powyżej 1 roku do 5 lat | 302 | 2 007 |
| - powyżej 5 lat do 10 lat | - | - |
| - powyżej 10 lat do 20 lat | - | - |
| - powyżej 20 lat | - | - |
| - dla których termin wymagalności upłynął | - | - |
| c) odsetki | 1 501 | 3 326 |
| RAZEM | 636 294 | 882 937 |

Odsetki od zobowiązań wobec sektora budżetowego zaliczone zostały w bilansie do zobowiązań terminowych.

Według waluty

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|----------------|
| W walucie polskiej | 576 255 | 810 953 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 60 039 | 71 984 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 11 276 | 18 255 |
| tys. zł | 45 333 | 64 292 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 14 706 | 7 692 |
| RAZEM | 636 294 | 882 937 |

Nota 22.

Fundusze specjalne i inne zobowiązania

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|----------------|
| Fundusze specjalne (z tytułu): | 82 045 | 85 367 |
| - funduszu świadczeń socjalnych | 82 045 | 83 167 |
| - innych funduszy | - | 2 200 |
| Inne zobowiązania (z tytułu): | 342 777 | 296 411 |
| - rozrachunków międzybankowych | 263 077 | 63 593 |
| - rozrachunków międzyoddziałowych | - | 126 189 |
| - rozliczenia z tytułu operacji instrumentami pochodnymi | 2 812 | - |
| - rozliczeń z Urzędem Skarbowym i ZUS | 3 841 | 72 291 |
| - wierzycieli różnych | 73 047 | 34 338 |
| RAZEM | 424 822 | 381 778 |

Nota 23.

Koszty i przychody rozliczane w czasie oraz zastrzeżone

Rozliczenia międzyokresowe kosztów

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|----------------|----------------|
| Krótkoterminowe, w tym: | 115 564 | 120 403 |
| a) koszty do zapłaceniu z tytułu zobowiązań wobec pracowników | 32 417 | 37 802 |
| b) rezerwa na koszty restrukturyzacji | 59 369 | 50 326 |
| - na koszty osobowe | 29 332 | 35 036 |
| - na koszty rzeczowe i pozostałe | 30 037 | 15 290 |
| c) inne koszty do zapłaceniu | 23 778 | 32 275 |
| Długoterminowe, w tym: | 25 000 | 25 000 |
| a) rezerwa na odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę | 25 000 | 25 000 |
| RAZEM | 140 564 | 145 403 |

Rezerwa na koszty restrukturyzacji utworzona została w 2000 roku w związku z połączeniem Banku z Citibankiem (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, planowaną centralizacją i integracją funkcji centrali i oddziałów, użytkowanych budynków i środków trwałych oraz systemów komputerowych. W związku z kończącym się procesem restrukturyzacji w 2002 roku utworzona została dodatkowa rezerwa na koszty związane z tym procesem (patrz: Noty Objasniające Do Rachunku Zysków i Strat - Nota 40).

Pozostałe przychody przyszłych okresów oraz zastrzeżenia

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|----------------|----------------|
| Krótkoterminowe, w tym: | 321 542 | 290 541 |
| a) przychody przyszłych okresów | 144 804 | 91 923 |
| - odsetki pobrane z góry | 32 024 | 22 053 |
| - prowizje pobrane z góry | 6 116 | 7 838 |
| - inne przychody pobrane z góry | 106 664 | 62 032 |
| b) przychody zastrzeżone (z tytułu) | 176 738 | 198 618 |
| - odsetek zastrzeżonych | 134 822 | 100 043 |
| - innych przychodów do rozliczenia | 32 281 | 74 513 |
| - odsetek kapitalizowanych | 9 635 | 24 062 |
| Długoterminowe, w tym: | 428 210 | 291 547 |
| - odsetki zastrzeżone | 428 210 | 253 539 |
| - różnice kursowe od pozycji strukturalnych | - | 38 008 |
| RAZEM | 749 752 | 582 088 |

Nota 24.

Rezerwy

Pozostałe rezerwy według tytułów

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|----------------|----------------|
| Na pozabilansowe zobowiązania warunkowe | 145 307 | 125 913 |
| Na ryzyko ogólne | 300 000 | 300 000 |
| Inne | 88 | - |
| RAZEM | 445 395 | 425 913 |

Pozostałe rezerwy

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---------------------------------|----------------|----------------|
| Krótkoterminowe (wg tytułów): | 52 419 | 74 464 |
| - na zobowiązania pozabilansowe | 52 331 | 74 464 |
| - inne | 88 | - |
| Długoterminowe (wg tytułów): | 392 976 | 351 449 |
| - na zobowiązania pozabilansowe | 92 976 | 51 449 |
| - na ryzyko ogólne | 300 000 | 300 000 |
| RAZEM | 445 395 | 425 913 |

Pozostałe rezerwy według waluty

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|--|----------------|----------------|
| W walucie polskiej | 390 562 | 375 664 |
| W walutach obcych (wg walut i po przeliczeniu na zł) | 54 833 | 50 249 |
| Jednostka/waluta tys. EUR | 10 344 | 1 252 |
| tys. zł | 41 583 | 4 410 |
| Jednostka/waluta tys. USD | 3 192 | 2 466 |
| tys. zł | 12 252 | 9 829 |
| Pozostałe waluty (w tys. zł) | 998 | 36 010 |
| Pozostałe rezerwy, razem | 445 395 | 425 913 |

Zmiana stanu pozostałych rezerw krótkoterminowych

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|-----------|----------|
| Stan na początek okresu (wg tytułów): | | |
| - rezerwy na zobowiązania pozabilansowe | 74 464 | 5 854 |
| Zwiększenia (z tytułu) | 106 483 | 142 929 |
| - połączenia Banku z CPSA | - | 29 569 |
| - odpisów na rezerwy | 99 051 | 112 410 |
| - przeniesienia z innej grupy | 4 652 | 801 |
| - różnic kursowych | 2 780 | 149 |
| Wykorzystanie (z tytułu) | - | - |
| Rozwiązanie (z tytułu) | (128 528) | (74 319) |
| - rozwiązania rezerw | (123 630) | (65 357) |
| - przeniesienia do innej grupy | (4 777) | (4 846) |
| - różnic kursowych | (121) | (4 116) |
| Stan pozostałych rezerw krótkoterminowych na koniec okresu (wg tytułów): | | |
| - rezerwy na zobowiązania pozabilansowe | 52 419 | 74 464 |

Zmiana stanu pozostałych rezerw długoterminowych

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|----------|----------|
| Stan na początek okresu (wg tytułów): | | |
| - rezerw na zobowiązania pozabilansowe | 51 449 | 19 475 |
| - rezerwy na ryzyko ogólne | 300 000 | 250 000 |
| Zwiększenia (z tytułu): | 129 307 | 172 806 |
| - połączenia Banku z CPSA | - | 18 904 |
| - odpisów na rezerwy | 124 171 | 152 740 |
| - przeniesienia z innej grupy | 2 913 | 980 |
| - różnic kursowych | 2 223 | 182 |
| Wykorzystanie (z tytułu): | - | - |
| Rozwiązanie (z tytułu): | (87 780) | (90 832) |
| - rozwiązania rezerw | (84 544) | (79 881) |
| - przeniesienia do innej grupy | (3 214) | (5 922) |
| - różnic kursowych | (22) | (5 029) |
| Stan pozostałych rezerw długoterminowych na koniec okresu (wg tytułów) | | |
| - na zobowiązania pozabilansowe | 92 976 | 51 449 |
| - na ryzyko ogólne | 300 000 | 300 000 |
| Stan pozostałych rezerw długoterminowych na koniec okresu, razem | 392 976 | 351 449 |

Nota 25.

Kapitał zakładowy

Struktura kapitału zakładowego

| Seria/emisja | Rodzaj akcji | Rodzaj uprzywilejowania akcji | Liczba akcji | Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej | Sposób pokrycia kapitału | Data rejestracji | Prawo do dywidendy (od daty) |
|--|---------------|-------------------------------|--------------------|---|------------------------------------|------------------|------------------------------|
| A | na okaziciela | akcje zwykłe | 65 000 000 | 260 000 | w całości opłacony | 27.03.97 r. | 01.01.97 r. |
| B | na okaziciela | akcje zwykłe | 1 120 000 | 4 480 | w całości opłacony | 27.10.98 r. | 01.01.97 r. |
| B | na okaziciela | akcje zwykłe | 1 557 500 | 6 230 | w całości opłacony | 25.06.99 r. | 01.01.97 r. |
| B | na okaziciela | akcje zwykłe | 2 240 000 | 8 960 | w całości opłacony | 16.11.99 r. | 01.01.97 r. |
| B | na okaziciela | akcje zwykłe | 17 648 500 | 70 594 | w całości opłacony | 24.05.02 r. | 01.01.97 r. |
| C | na okaziciela | akcje zwykłe | 37 659 600 | 150 638 | przeniesienie majątku CPSA na Bank | 28.02.01 r. | 01.01.00 r. |
| Liczba akcji razem | | | 125 225 600 | | | | |
| Kapitał zakładowy razem | | | | 500 902 | | | |
| Wartość nominalna jednej akcji = 4,00 zł | | | | | | | |

Na dzień 31 grudnia 2001 roku kapitał zakładowy Banku wynosił 430 308 400 zł i podzielony był na 107 577 100 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda. Na dzień 31 grudnia 2002 roku kapitał zakładowy Banku wynosił 500 902 400 zł i podzielony był na 125 225 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda. Zwiększenie kapitału o kwotę 70 594 000 zł było wynikiem zamia-

ny 17 648 500 Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych na akcje serii B o wartości nominalnej 4 zł każda przez Citibank Overseas Investment Corporation, podmiot zależny Citibank N.A.

Na mocy uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy podjętej w dniu 15 kwietnia 1997 roku Bank wyemitował Specjalne Partycypacyjne

Obligacje Zamienne („obligacje”) w ilości 28 000 000 sztuk, o wartości nominalnej 4 zł każda. Według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku, w obiegu znajdowało się 5 434 000 obligacji, z których każda może być zamieniona na 1 akcję zwykłą Banku serii B. Zamiana obligacji na akcje może zostać dokonana w stosunku jeden złoty wartości nominalnej obligacji na jeden złoty wartości nominalnej akcji. W związku z powyższym, w przypadku dokonania zamiany wszystkich obligacji i odpowiedniej rejestracji podwyższenia kapitału zakładowego Banku, jego wysokość wyniesie łącznie 522 638 400 zł, i będzie on podzielony na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda. Posiadaczom obligacji, na równi z akcjonariuszami, przysługuje prawo do udziału w podziale zysku przeznaczanego na wypłatę dywidendy za lata obrotowe począwszy od 1 stycznia 1997 roku.

Statut nie przewiduje uprzywilejowania akcji.

Zmiana w strukturze własności znacznych pakietów akcji Banku w okresie od 31 grudnia 2001 roku do 31 grudnia 2002 roku przedstawia się następująco:

- udział akcji będących w posiadaniu Citibank Overseas Investment Corporation USA, podmiot zależny od Citibank N.A., zwiększył się z 91,39% kapitału zakładowego do 93,20%.

Lista akcjonariuszy

Akcjonariuszy posiadających na dzień 31 grudnia 2002 roku co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku przedstawia poniższa tabela.

W pozycji „Pozostali akcjonariusze” podano sumaryczne dane dotyczące akcjonariuszy posiadających pakiet akcji dających prawo do mniej niż 5% głosów w Walnym Zgromadzeniu.

| | Wartość akcji (w tys. zł) | Liczba akcji | Akcje % | Liczba głosów na WZA | Głosy na WZA % |
|---|------------------------------|--------------------|---------------|-------------------------|-------------------|
| Citibank Overseas Investment Corporation, USA | 466 870 | 116 717 574 | 93,20 | 116 717 574 | 93,20 |
| Pozostali akcjonariusze | 34 032 | 8 508 026 | 6,80 | 8 508 026 | 6,80 |
| RAZEM | 500 902 | 125 225 600 | 100,00 | 125 225 600 | 100,00 |

Nota 26.

Kapitał zapasowy

| | w tys. zł | |
|---|------------------|------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| Utworzony ustawowo | 166 967 | 143 436 |
| Utworzony zgodnie ze statutem ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość | 2 877 618 | 2 901 149 |
| RAZEM | 3 044 585 | 3 044 585 |

Nota 27.

Kapitał z aktualizacji wyceny

| | w tys. zł | |
|--|---------------|---------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| Z tytułu aktualizacji wyceny środków trwałych | 30 595 | 76 958 |
| Z tytułu aktualizacji wyceny aktywów finansowych | 15 373 | - |
| RAZEM | 45 968 | 76 958 |

Nota 28.

Pozostałe kapitały rezerwowe według celu przeznaczenia

| | w tys. zł | |
|---|------------------|------------------|
| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
| Fundusz ogólnego ryzyka bankowego | 390 000 | 390 000 |
| Kapitał rezerwowy | 1 754 547 | 1 707 873 |
| Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne | 21 736 | 92 330 |
| RAZEM | 2 166 283 | 2 190 203 |

Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne

Na dzień 31 grudnia 2002 roku jedynym posiadaczem Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennej w ilości 5 434 000 sztuk był Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A.

Posiadaczy Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennej na dzień 31 grudnia 2001 roku przedstawia poniższa tabela:

| | Wartość obligacji (w tys. zł) | Liczba obligacji | Udział % |
|---|----------------------------------|---------------------|---------------|
| Citibank Overseas Investment Corporation, USA | 70 594 | 17 648 500 | 76,46 |
| Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A., Warszawa | 21 736 | 5 434 000 | 23,54 |
| RAZEM | 92 330 | 23 082 500 | 100,00 |

Nota 29.**Dane liczbowe do wyliczenia współczynnika wypłacalności**

Współczynnik wypłacalności Banku obliczony został zgodnie z przepisami obowiązującymi banki w Polsce w danym okresie sprawozdawczym.

Dane do wyliczenia współczynnika wypłacalności na dzień 31 grudnia 2002 roku

Współczynnik wypłacalności wyliczony został według zasad określonych w uchwale nr 5/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie

zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym z tytułu przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, z uwzględnieniem powiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej, oraz zakresu i sposobu ich wyznaczania (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 43).

| | 31.12.2002 |
|--|------------|
| Całkowity wymóg kapitałowy | 2 134 678 |
| Fundusze własne, z tego: | 4 945 735 |
| Fundusze podstawowe (z uwzględnieniem pomniejszeń) | 5 245 474 |
| Fundusze uzupełniające | 52 331 |
| Pomniejszenia sumy funduszy podstawowych i uzupełniających | 352 070 |
| Współczynnik wypłacalności | 18,53 |

Dane do wyliczenia współczynnika wypłacalności na dzień 31 grudnia 2001 roku

Współczynnik wypłacalności wyliczony został według zasad określonych w zarządzeniu nr 5/98 Komisji Nad-

zoru Bankowego z dnia 2 grudnia 1998 r. w sprawie sposobu wyliczenia współczynnika wypłacalności banku oraz procentowych wag ryzyka przypisanych poszczególnym kategoriom aktywów i zobowiązań pozabilansowych (Dz. Urz. NBP Nr 26, poz. 61).

| | 31.12.2001 |
|---|------------|
| Suma aktywów i zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem | 24 715 504 |
| Fundusze własne, z tego: | 5 243 734 |
| Fundusze podstawowe (z uwzględnieniem pomniejszeń) | 5 426 255 |
| Fundusze uzupełniające | 169 288 |
| Pomniejszenia sumy funduszy podstawowych i uzupełniających | 351 809 |
| Współczynnik wypłacalności | 21,22 |

Nota 30.

Dane liczbowe do wyliczenia wartości księgowej na jedną akcję

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|--------------|--------------|
| Fundusze własne podstawowe | 5 690 034 | 5 572 766 |
| Kapitał zakładowy | 500 902 | 430 308 |
| Kapitał zapasowy | 3 044 585 | 3 044 585 |
| Kapitał rezerwowy | 1 754 547 | 1 707 873 |
| Fundusz ogólnego ryzyka bankowego | 390 000 | 390 000 |
| Fundusze uzupełniające | 45 968 | 76 958 |
| Fundusz z aktualizacji wyceny | 45 968 | 76 958 |
| Zysk (strata) z lat ubiegłych (korekta) | (31 318) | - |
| Zysk netto | 242 689 | 163 636 |
| Wartość księgowa bez Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych | 5 947 373 | 5 813 360 |
| Liczba akcji | 125 225 600 | 107 577 100 |
| Wartość księgowa na jedną akcję (w zł) | 47,49 | 54,04 |
| Fundusze uzupełniające | 21 736 | 92 330 |
| Inne fundusze (Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne) | 21 736 | 92 330 |
| Wartość księgowa z uwzględnieniem Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych | 5 969 109 | 5 905 690 |
| Przewidywana liczba akcji* | 130 659 600 | 130 659 600 |
| Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł) | 45,68 | 45,20 |

* Rozwodniona liczba akcji obejmuje, oprócz akcji zwykłych, Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne. Obligacje te dają prawo do dywidendy na tej samej zasadzie co akcje zwykłe.

Nota 31.

Zobowiązania warunkowe na rzecz jednostek powiązanych

w tys. zł

| | 31.12.2002 | 31.12.2001 |
|---|----------------|----------------|
| Zobowiązania warunkowe na rzecz jednostek powiązanych z tytułu: | | |
| Udzielonych gwarancji i poręczeń, w tym: | 84 553 | 90 143 |
| - jednostkom zależnym | 1 500 | 6 623 |
| - jednostkom współzależnym | 1 089 | 1 118 |
| - jednostkom stowarzyszonym | 81 964 | 82 402 |
| Pozostałe (z tytułu): | 268 237 | 160 705 |
| a) akredytyw importowych | 12 265 | 6 397 |
| - w tym: na rzecz jednostek zależnych | 12 265 | 5 985 |
| - w tym: na rzecz jednostek stowarzyszonych | - | 412 |
| b) linii przyrzeczonych kredytów | 255 972 | 154 308 |
| - w tym: na rzecz jednostek zależnych | 254 692 | 118 656 |
| - w tym: na rzecz jednostek współzależnych | - | 5 000 |
| - w tym: na rzecz jednostek stowarzyszonych | 1 280 | 30 652 |
| RAZEM | 352 790 | 250 848 |

Nota 32.

Na dzień 31 grudnia 2002 roku Bank nie posiadał zobowiązań warunkowych otrzymanych od jednostek powiązanych.

Na dzień 31 grudnia 2001 roku Bank nie posiadał zobowiązań warunkowych otrzymanych od jednostek powiązanych.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

Nota 33.

Przychody z tytułu odsetek

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|------------------|------------------|
| Od sektora finansowego | 235 130 | 405 098 |
| Od sektora niefinansowego | 1 272 635 | 2 032 702 |
| Od sektora budżetowego | 3 003 | 688 |
| Od papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu | 264 612 | 241 348 |
| Pozostałe* | 5 418 | 21 338 |
| RAZEM | 1 780 798 | 2 701 174 |

* W 2002 roku w pozycji pozostałe przychody z tytułu odsetek ujęte zostały otrzymane odsetki od pożyczek podporządkowanych, udzielonych jednostkom zależnym w wysokości 5 418 tys. zł (w 2001 roku: 21 338 tys. zł).

Nota 34.

Koszty odsetek

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---------------------------|------------------|------------------|
| Od sektora finansowego | 276 230 | 464 214 |
| Od sektora niefinansowego | 750 209 | 1 388 689 |
| Od sektora budżetowego | 68 589 | 106 430 |
| Pozostałe | - | 2 207 |
| RAZEM | 1 095 028 | 1 961 540 |

Nota 35.

Przychody z tytułu prowizji

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|----------------|----------------|
| Prowizje z tytułu działalności bankowej | 530 357 | 523 617 |
| Prowizje z tytułu działalności maklerskiej | - | 6 072 |
| RAZEM | 530 357 | 529 689 |

W 2001 roku kwota przychodów z tytułu prowizji z działalności maklerskiej dotyczy przychodów za okres od 1 stycznia do 31 marca 2001 roku. Z dniem 1 kwietnia 2001 roku Bank zaprzestał prowadzenia działalności maklerskiej w ramach swojej struktury (patrz Podstawowe Zasady Rachunkowości, punkt „Wewnętrzne jednostki organizacyjne wchodzące w skład Banku”).

Nota 36.

Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|------------------------------|--------------|---------------|
| Od jednostek zależnych | 7 933 | 15 916 |
| Od jednostek współzależnych | - | 140 |
| Od jednostek stowarzyszonych | - | 34 380 |
| RAZEM | 7 933 | 50 436 |

W 2002 roku w ogólnej kwocie przychodów z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu znajduje się kwota 7 933 tys. zł, stanowiąca dochód ze sprzedaży wszystkich posiadanych akcji jednostki zależnej Cuprum Bank S.A.

W 2001 roku w ogólnej kwocie przychodów z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu znajduje się kwota 24 120 tys. zł, stanowiąca przychód ze sprzedaży spółki stowarzyszonej Mitteleuropäische Handelsbank A.G., kwota 2 187 tys. zł, stanowiąca przychód ze sprzedaży spółki stowarzyszonej Centro International AG, kwota 13 004 tys. zł stanowiąca przychód z tytułu dywidendy od udziałów w jednostkach zależnych, w tym z tytułu dywidendy od Domu Maklerskiego Banku Handlowego S.A. w kwocie 12 954 tys. zł, kwota 2 912 tys. zł, stanowiąca przychód z likwidacji spółki zależnej Handlowy Finance B.V. oraz kwota 8 213 tys. zł, stanowiąca przychód z tytułu dywidendy od udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych.

Nota 37.

Wynik operacji finansowych

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|----------------|---------------|
| Papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi | 388 393 | 15 703 |
| - przychody z operacji papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi | 5 509 415 | 3 185 339 |
| - koszty operacji papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi | 5 121 022 | 3 169 636 |
| Pozostałych | 506 | 619 |
| RAZEM | 388 899 | 16 322 |

Nota 38.

Pozostałe przychody operacyjne

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|---------------|---------------|
| Z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz aktywów do zbycia | 10 839 | 17 600 |
| Z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych | 7 190 | 3 165 |
| Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny | 253 | 382 |
| Inne (z tytułu): | 49 761 | 59 045 |
| - zwrotu kosztów BFG | 3 893 | 6 079 |
| - przychodów ubocznych | 4 611 | 7 518 |
| - sprzedaży towarów i usług | 8 023 | 10 364 |
| - rozwiązań rezerw celowych na należności od dłużników różnych | 3 881 | 3 044 |
| - rozwiązania rezerwy na restrukturyzację | - | 10 194 |
| - przychodów za dzierżawę i pozostałych przychodów | 29 353 | 21 846 |
| RAZEM | 68 043 | 80 192 |

Nota 39.

Pozostałe koszty operacyjne

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|----------------|---------------|
| Z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz aktywów do zbycia | 17 345 | 10 706 |
| Z tytułu odpisanych należności | 326 | 63 |
| Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny | - | 514 |
| Przekazane darowizny | 1 586 | 4 857 |
| Inne (z tytułu): | 92 236 | 74 552 |
| - kosztów ubocznych | 3 751 | 3 628 |
| - utworzenia rezerw celowych na należności od dłużników różnych | 2 378 | 1 972 |
| - amortyzacji wartości firmy | 72 445 | 60 371 |
| - pozostałych kosztów | 13 662 | 8 581 |
| RAZEM | 111 493 | 90 692 |

W 2002 roku Bank dokonał odpisu amortyzacyjnego wartości firmy powstałej w wyniku połączenia Banku z CPSA w kwocie 72 445 tys. zł (w 2001 roku: 60 371 tys. zł).

Nota 40.

Koszty działania banku

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| Wynagrodzenia | 399 473 | 386 691 |
| Ubezpieczenia i inne świadczenia | 80 155 | 91 879 |
| Koszty rzeczowe | 538 603 | 526 144 |
| Podatki i opłaty | 8 845 | 5 593 |
| Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny | 8 638 | 16 168 |
| Pozostałe (z tyłu): | 52 459 | 25 000 |
| - rezerwy na restrukturyzację - na koszty osobowe | 29 332 | - |
| - rezerwy na restrukturyzację - na koszty rzeczowe i pozostałe | 23 127 | - |
| - rezerwy na odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę | - | 25 000 |
| RAZEM | 1 088 173 | 1 051 475 |

W 2002 roku w pozycji pozostałe koszty działania uwzględniono rezerwę na koszty restrukturyzacji w kwocie 52 459 tys. zł, utworzoną w związku z kończącym się procesem restrukturyzacji Banku.

W 2001 roku w pozycji pozostałe koszty działania uwzględniono rezerwę na odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę na kwotę 25 000 tys. zł. W ramach systemu wynagrodzeń Bank gwarantuje pracownikom zatrudnionym na Układzie Zbiorowym odprawy emerytalne i premie jubileuszowe w oparciu o liczbę przepracowanych w Banku lat lub liczbę lat pracy ogółem (dla osób zatrudnionych przed rokiem 1997).

Nota 41.

Odpisy na rezerwy i aktualizacja wartości

| | w tys. zł | |
|--|------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| Odpisy na rezerwy na: | 963 426 | 962 237 |
| - należności normalne* | - | 1 459 |
| - należności pod obserwacją | 350 | - |
| - należności zagrożone | 728 910 | 666 181 |
| - należności z tytułu pożyczek podporządkowanych | 10 410 | 29 447 |
| - ogólne ryzyko bankowe | - | 50 000 |
| - zobowiązania pozabilansowe | 223 756 | 215 150 |
| Aktualizacja wartości: | 91 308 | 101 806 |
| - aktywów finansowych | 91 308 | 101 806 |
| RAZEM | 1 054 734 | 1 064 043 |

* W 2001 roku w pozycji należności normalne wykazane są rozwiązania rezerw na należności normalne i pod obserwacją. Ewidencja księgową Banku nie zapewniała możliwości odrębnego zaprezentowania tych danych.

W 2002 roku ogólna kwota aktualizacji wartości aktywów finansowych obejmuje w głównej mierze odpisy z tytułu trwałej utraty wartości udziałów w jednostkach stowarzyszonych: PIA Piasecki S.A. w kwocie 29 560 tys. zł, Mostostal Zabrze Holding S.A. w kwocie 47 140 tys. zł i Elektromontaż Różna S.A. w kwocie 7 683 tys. zł.

Nota 42.

Rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|------------------------------|----------------|----------------|
| Rozwiązanie rezerw na: | 603 723 | 548 778 |
| - należności normalne* | - | 22 053 |
| - należności pod obserwacją | 2 577 | - |
| - należności zagrożone | 392 438 | 381 487 |
| - ogólne ryzyko bankowe | - | - |
| - zobowiązania pozabilansowe | 208 708 | 145 238 |
| Aktualizacja wartości | 6 990 | 11 454 |
| - aktywów finansowych | 6 990 | 11 454 |
| RAZEM | 610 713 | 560 232 |

* W 2001 roku w pozycji należności normalne wykazane są rozwiązania rezerw na należności normalne i pod obserwacją. Ewidencja księgowa Banku nie zapewniała możliwości odrębnego zaprezentowania tych danych.

W 2001 roku Bank rozwiązał większość rezerw celowych na należności normalne i pod obserwacją utworzone w CPSA przed Połączeniem z Bankiem. Zgodnie z uchwałą Nr 8/1999 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 22 grudnia 1999 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. Urz. NBP Nr 26, poz.43), która weszła w życie z dniem 30 marca 2000 roku oraz obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 roku, Bank nie tworzy rezerw na te należności o ile wymagany poziom tych rezerw nie przekracza 25% rezerwy na ryzyko ogólne.

Nota 43.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy bieżący

w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|---|---------|---------|
| Zysk (strata) brutto | 368 269 | 347 830 |
| Różnice pomiędzy zyskiem brutto a podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym (wg tytułów) | 272 566 | 325 547 |
| a) trwałe różnice pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym | 106 771 | 92 666 |
| b) przejściowe różnice pomiędzy zyskiem brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym | 165 795 | 232 881 |
| Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym | 640 835 | 673 377 |
| Podatek dochodowy według stawki 28% | 179 434 | 188 546 |
| Zwiększenia, zaniechania, zwolnienia, odliczenia, obniżki podatku | (2 155) | (2 761) |
| Podatek dochodowy bieżący ujęty (wykazany) w deklaracji podatkowej okresu, wykazany w rachunku zysków i strat | 177 279 | 185 785 |
| Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat (łącznie z podatkiem zapłaconym od udziałów w zyskach osób prawnych) | 179 823 | 189 089 |

Podatek dochodowy odroczony, wykazany w rachunku zysków i strat w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|--|---------------|--------------|
| Zmniejszenie (zwiększenie) z tytułu powstania i odwrócenia się różnic przejściowych | 35 776 | 4 895 |
| Zmniejszenie (zwiększenie) z tytułu zmiany stawek podatkowych | (1 814) | - |
| Zmniejszenie (zwiększenie) z tytułu poprzednio nieujętej straty podatkowej, ulgi podatkowej lub różnicy przejściowej poprzedniego okresu | 19 658 | - |
| Inne składniki podatku odroczonego (wg tytułów) | 614 | - |
| Podatek dochodowy odroczony, razem | 54 234 | 4 895 |

Łączna kwota podatku odroczonego w tys. zł

| | 2002 | 2001 |
|----------------------------|-------|------|
| Ujętego w kapitale własnym | 3 148 | - |

Nota 44.**Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności**

| | 2002 | 2001 |
|---------------------------------------|-------|------|
| Odpis różnicy w wycenie aktywów netto | 7 292 | - |

Nota 45.**Podział zysku netto za 2001 rok oraz propozycja podziału zysku netto za 2002 rok**

| | Proponowany podział zysku za 2002 rok | | Podział zysku za 2001 rok | |
|------------------------|---------------------------------------|--------|---------------------------|--------|
| | w zł | w % | w zł | w % |
| Zysk netto do podziału | 242 688 826,90 | 100,0% | 163 636 000,16 | 100,0% |
| - Dywidenda | 241 720 260,00 | 99,6% | 163 324 500,00 | 99,8% |
| - Kapitał rezerwowy | 968 566,90 | 0,4% | 311 500,16 | 0,2% |

Nota 46.

Dane liczbowe do wyliczenia zysku na jedną akcję

| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
|--|---------------------------|----------------|
| | 2002 | 2001 |
| Zysk (strata) netto (w zł) | 242 688 826,90 | 163 636 000,16 |
| Średnia ważona liczba akcji zwykłych* | 125 225 600 | 107 577 100 |
| Zysk (strata) netto na jedną akcję zwykłą (w zł)* | 1,94 | 1,52 |
| Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych** | 130 659 600 | 130 659 600 |
| Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)** | 1,86 | 1,25 |

* Liczba ta obejmuje średnią ważoną liczbę akcji zwykłych, pozostających w posiadaniu akcjonariuszy Banku w danym okresie. Wagę stanowi długość okresu (całość lub część roku obrotowego), w którym akcje zwykłe miały prawo do udziału w dochodzie. Jednocześnie w tym okresie prawo do udziału w dochodzie miały Specjalne Partycypacyjne Obligacje Zamienne, które nie są w powyższym wskaźniku uwzględnione.

** Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych obejmuje wszystkie tytuły do udziału w dochodzie tj. średnią ważoną liczbę akcji zwykłych oraz średnią ważoną liczbę Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych. Obligacje te mają prawo do uczestniczenia w zyskach na tej samej zasadzie, co akcje zwykłe.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Struktura środków pieniężnych w rachunku przepływów pieniężnych

Struktura środków pieniężnych

| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
|---|---------------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| na początek okresu sprawozdawczego: | 2 726 299 | 806 809 |
| - środki pieniężne w kasie | 295 691 | 245 280 |
| - rachunek bieżący nostro w banku centralnym | 2 026 751 | 454 035 |
| - rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro) | 403 857 | 99 936 |
| - środki Bankowego Biura Maklerskiego w Funduszu Gwarancyjnym Giełdy | - | 7 558 |
| na koniec okresu sprawozdawczego: | 1 008 564 | 2 726 299 |
| - środki pieniężne w kasie | 326 960 | 295 691 |
| - rachunek bieżący nostro w banku centralnym | 652 348 | 2 026 751 |
| - rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro) | 29 256 | 403 857 |

Objaśnienia do pozycji rachunku przepływów pieniężnych: „Inne korekty”, „Inne wpływy”, „Inne wydatki”

Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej

w tys. zł

| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
|--|---------------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| Inne korekty | | |
| Zmiana stanu należności/zobowiązań z tytułu kont korygujących dotyczących papierów wartościowych (wycena udziałów i akcji konsolidowanych metodą praw własności, dyskonto, premia, odsetki) oraz zmiany nie powodujące przepływu pieniądza | 125 764 | 72 603 |
| Zmiana stanu zobowiązań z tytułu naliczonych odsetek od zaciągniętych długoterminowych kredytów od banków i instytucji finansowych | 13 458 | 14 131 |
| Zmiana stanu pozostałych aktywów | 150 460 | 625 831 |
| Zmiana stanu pozostałych pasywów | 1 034 936 | 1 342 466 |
| Amortyzacja wartości firmy | - | 60 371 |
| Zmiana niepieniężna, związana z połączeniem Banku z CPSA oraz przeniesieniem COK BH w drodze aportu do spółki DM BH | - | 350 321 |
| Inne pozycje dotyczące zmian majątku trwałego i wartości niematerialnych, i prawnych, nie powodujące przepływu pieniądza | 69 651 | (2 422) |
| Korekta wyniku z lat ubiegłych z tytułu wyceny udziałów metodą praw własności | (31 319) | - |
| Zmiana stanu kapitałów Banku | 15 372 | - |
| Udział w (zyskach) stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności | 7 292 | - |
| Zmiana stanu aktywów do zbycia | (18 000) | - |
| Zmiana stanu zapasów | 19 | - |
| Inne korekty razem | 1 367 633 | 2 463 301 |

Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej

w tys. zł

| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
|---|---------------------------|-----------------|
| | 2002 | 2001 |
| Inne wpływy inwestycyjne | | |
| Dywidendy od akcji i udziałów dostępnych do sprzedaży | 3 493 | 21 447 |
| Wartość odsetek otrzymanych od dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wykupu, związanych z działalnością inwestycyjną | 10 817 | 57 035 |
| Zrealizowane różnice kursowe związane z działalnością inwestycyjną | 24 688 | 36 151 |
| Inne wpływy inwestycyjne razem | 38 998 | 114 633 |
| | | |
| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
| | 2002 | 2001 |
| Inne wydatki inwestycyjne | | |
| Zaliczki na środki trwałe w budowie poniesione w okresie | - | (4 778) |
| Zrealizowane różnice kursowe związane z działalnością inwestycyjną | - | (6 331) |
| Inne wydatki inwestycyjne razem | 0 | (11 109) |

Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej

w tys. zł

| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
|--|---------------------------|------------------|
| | 2002 | 2001 |
| Inne wpływy finansowe | | |
| Zrealizowane różnice kursowe związane z działalnością finansową | 11 854 | 37 715 |
| Inne wpływy finansowe razem | 11 854 | 37 715 |
| | | |
| | 12 miesięcy do 31 grudnia | |
| | 2002 | 2001 |
| Inne wydatki finansowe | | |
| Splata odsetek od zaciągniętych długoterminowych kredytów od banków i instytucji finansowych | (54 783) | (143 001) |
| Zrealizowane różnice kursowe związane z działalnością finansową | (17 801) | (66) |
| Inne wydatki finansowe razem | (72 584) | (143 067) |

DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

Nota 1.

Koncentracja zaangażowania

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym

Komitet Polityki Kredytowej Banku ustalił główne zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które są udokumentowane w Regulaminie Polityki Kredytowej.

Dodatkowe regulacje są uwzględnione w Instrukcjach Kredytowych dla Bankowości Korporacyjnej, Instytucji Finansowych i Sektora Publicznego oraz Departamentu Restrukturyzacji, oraz w licznych Programach Kredytowych.

Oto opis kluczowych elementów zarządzania ryzykiem kredytowym:

- menedżerowie bankowi odpowiadają za zarządzanie ryzykiem w zakresie ich odpowiedzialności i kompetencji
- Bank dodatkowo posiada system kontroli ryzyka, w skład którego wchodzi:
 - niezależne stanowisko zarządzającego ryzykiem
 - zasada podejmowania decyzji kredytowej przez przynajmniej dwie autoryzowane osoby. Kredyty opiewające na wyższą kwotę, z którymi związane jest większe ryzyko, wymagają odpowiednio za-

twierdzenia ich przez upoważnione do tego osoby na wyższych stanowiskach

- niezależny Departament Audytu kontrolujący wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem

- każdy kredytobiorca jest przypisany do odpowiedniej skali ryzyka poprzez nadanie mu indywidualnego ratingu, sporządzonego na podstawie kryteriów finansowych i jakościowych. Ratingi ryzyka umożliwiają Bankowi kontrolę utrzymania ryzyka całościowego portfela na dopuszczalnym poziomie
- do każdego klienta Banku przypisana jest jednostka kontrolna zarządzająca relacjami z danym klientem. Powyższe rozwiązania dotyczące klientów wchodzących w skład grup kapitałowych są łączone w celu zarządzania całościowym ryzykiem danej grupy i zapewnienia nieprzekraczalności koncentracji wierzytelności
- osoby kompetentne do zatwierdzania kredytów są wyznaczone przez Komitet Polityki Kredytowej na podstawie swojego doświadczenia i umiejętności
- Bank limituje koncentrację zaangażowania kredy-

towego, aby utrzymać zdywersyfikowany portfel aktywów obciążonych ryzykiem oraz spełniać wymogi kapitałowe odnośnie do zaangażowania. Ryzyko kredytowe może zawierać ograniczenia dla klientów, branż czy regionów

- Bank ustalił wytyczne dla okresowego monitorowania wyników z działalności klientów oraz rozpoznawania wszelkich niekorzystnych zmian ich kondycji finansowej, o których bezzwłocznie informowane jest kierownictwo Banku. Raporty te dodatkowo zawierają opinie jednostek do spraw restrukturyzacji.

Limity zaangażowania

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1998 roku określa limity maksymalnego zaangażowania Banku. Zgodnie z obowiązującymi od 1 stycznia 2002 roku przepisami art. 71 ust. 1 wspomnianej ustawy suma wierzytelności Banku oraz udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych w stosunku do jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, nie może przekraczać odpowiednio 20% funduszy własnych Banku w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do Banku podmiotem dominującym lub zależnym, bądź jest zależny od podmiotu dominującego wobec Banku oraz 25% w przypadku, gdy podmioty te nie są w ten sposób podmiotami powiązаныmi z Bankiem. Fundusze własne na dzień 31 grudnia 2002 roku dla celów wyznaczania limitów zaangażowania określonych w ustawie Prawo Bankowe ustalone zostały zgodnie z uchwałą nr 6/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad ustalania wysokości funduszy własnych banków należących do bankowej grupy kapitałowej dla potrzeb stosowania norm i granic określonych ustawą - Prawo bankowe, wysokości, szczegółowego zakresu i warunków pomniejszenia funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających banku, wysokości i warunków ich zaliczenia, innych pomniejszeń funduszy własnych banku, wysokości i warunków pomniejszenia o nie funduszy własnych oraz uwzględniania powiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu przy określaniu sposobu obliczania funduszy własnych oraz warunku i trybu ich zaliczenia, a także pozycji bilansu banku podlegających potrąceniu przy wyliczaniu jego funduszy własnych (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 44).

Bank dąży do ograniczenia koncentracji zaangażowania wobec pojedynczych klientów. W prezentowanych okresach sprawozdawczych Bank nie posiadał zaangażowania przekraczającego ustawowe limity w stosunku do jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, jak również nie przekraczał pozostałych limitów koncentracji określonych w ustawie - Prawo bankowe. Według danych z dnia 31 grudnia 2002 roku zaangażowanie Banku w transakcje z klientami, wobec których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Banku wynosi 935 499 tys. zł, czyli 18,9 % tych funduszy (31 grudnia 2001 roku: 1 349 448 tys. zł. 25,7%).

Koncentracja zaangażowania w sektorach gospodarki

W celu uniknięcia nadmiernej koncentracji ryzyka kredytowego Bank na bieżąco monitoruje zaangażowania w poszczególnych sektorach gospodarki, określając pożądane kierunki, w których zaangażowanie Banku powinno się zwiększać, oraz sektory o niekorzystnych perspektywach rozwojowych, w których zaangażowanie powinno być zmniejszane. Polityka zaangażowania Banku wobec klientów należących do poszczególnych sektorów prowadzona jest odrębnie wobec klientów korporacyjnych i instytucji finansowych w ramach Pionów Bankowości Korporacyjnej, Inwestycyjnej i Instytucji Finansowych oraz wobec małych i średnich przedsiębiorstw w ramach Pionu Bankowości Przedsiębiorstw.

Polityka zaangażowania Banku wobec klientów korporacyjnych i instytucji finansowych należących do poszczególnych sektorów prowadzona jest poprzez definiowanie rynków docelowych. Jednym z kluczowych elementów uwzględnianych przy definiowaniu rynków jest ocena ryzyka branżowego. Analizy sektorowe wykonywane są przez specjalistów branżowych. W ramach określonych rynków docelowych definiowane są programy kredytowe o udokumentowanych wymaganiach dotyczących zatwierdzenia ryzyka dla specyficznych rodzajów działalności. Im wyższe ryzyko sektorowe, tym ostrzejsze są kryteria akceptacji ryzyka. Ocena sytuacji finansowej branż oraz perspektyw rozwojowych jest istotnym elementem wpływającym na rating klienta.

Polityka zaangażowania Banku wobec małych i średnich przedsiębiorstw prowadzona jest w drodze określenia rynku docelowego poprzez deseleksję branż. Deseleksja polega na wyeliminowaniu z rynku docelowego branż, z którymi ryzyko współpracy uznawane jest za zbyt wysokie jak na standardy obowiązujące w Banku.

W polityce wyróżniono następujące kryteria będące podstawą deselekcji:

- branże wykluczone ze względu na niezgodność z charakterem małych i średnich przedsiębiorstw,
- branże wykluczone ze względu na ich wrażliwość na czynniki rynkowe i niestabilność wyników finansowych,
- branże wykluczone ze względu na tendencje spadkowe.

Rynek docelowy określany jest jako wszystkie inne bran-

że, które nie znalazły się na liście negatywnej. Wobec wybranych branż wykluczonych ze względu na ich wrażliwość i niestabilność oraz wykluczonych ze względu na tendencje spadkowe można stosować podejście selektywne, co oznacza, że nie eliminuje się klientów z najwyższymi ratingami.

Ze względu na duże zróżnicowanie klientów reprezentujących poszczególne sektory gospodarki, w poniższej tabeli przedstawiono zagregowane dane w zakresie zaangażowania Banku w sektory skupione w największych 20 branżach gospodarki.

Branże gospodarki według PKD

| | w % | |
|---|-----------------|-----------------|
| | 31 grudnia 2002 | 31 grudnia 2001 |
| Handel hurtowy i komisowy, z wyjątkiem handlu pojazdami mechanicznymi i motocyklami | 21,2 | 16,6 |
| Pośrednictwo finansowe z wyjątkiem ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych | 8,8 | 10,4 |
| Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę | 6,5 | 4,4 |
| Produkcja artykułów spożywczych i napojów | 6,3 | 6,6 |
| Budownictwo | 5,6 | 5,3 |
| Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nie sklasyfikowana | 3,8 | 2,6 |
| Produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych i włókien sztucznych | 3,3 | 4,1 |
| Pozostałe usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej | 3,0 | 2,4 |
| Sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów mechanicznych i motocykli, sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych | 2,9 | 2,1 |
| Produkcja pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep | 2,9 | 3,0 |
| Pierwsze „10” branż gospodarki | 64,3 | 57,5 |
| Poczta i telekomunikacja | 2,9 | 4,0 |
| Produkcja maszyn i aparatury elektrycznej, gdzie indziej nie sklasyfikowana | 2,4 | 1,1 |
| Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych pozostałych | 2,1 | 1,6 |
| Produkcja metali | 2,1 | 3,3 |
| Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych | 2,0 | 1,6 |
| Produkcja mebli, działalność gdzie indziej nie sklasyfikowana | 1,8 | 1,2 |
| Produkcja metalowych wyrobów gotowych z wyjątkiem maszyn i urządzeń | 1,8 | 1,5 |
| Handel detaliczny z wyjątkiem sprzedaży pojazdów mechanicznych i motocykli; naprawa art. użytku osobistego i domowego | 1,6 | 0,3 |
| Produkcja pozostałego sprzętu transportowego | 1,6 | 2,1 |
| Transport lądowy; transport rurociągami | 1,5 | 0,3 |
| Pierwsze „20” branż gospodarki | 83,9 | 74,5 |
| Pozostałe branże | 16,1 | 25,5 |
| Razem Bank | 100,0 | 100,0 |

Nota 2.

Instrumenty finansowe

Obowiązek ujawniania informacji dotyczących instrumentów finansowych powstał począwszy od przekazania sprawozdań finansowych za okresy sprawozdawcze

2002 roku. W związku z tym zaprezentowano dane dotyczące bieżącego okresu sprawozdawczego.

Instrumenty finansowe z podziałem na poszczególne kategorie aktywów i zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku

| | w tys. zł |
|--|-------------------|
| | 31 grudnia 2002 |
| Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu | 6 080 900 |
| Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu | 4 182 578 |
| Kredyty i pożyczki udzielone i należności własne | 14 169 512 |
| Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności | 305 707 |
| Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży | 2 520 153 |
| Instrumenty finansowe razem | 27 258 850 |

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku

| Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu z podziałem na poszczególne grupy aktywów | w tys. zł |
|---|------------------|
| | 31 grudnia 2002 |
| Dłużne papiery wartościowe | 1 557 450 |
| Należności do otrzymania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi | 4 523 450 |
| Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu razem | 6 080 900 |

Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu w 2002 roku

| | w tys. zł |
|---|------------------|
| | 2002 |
| Stan na początek okresu | 3 612 461 |
| zwiększenia z tytułu | 62 445 747 |
| - zakupów | 61 268 042 |
| - wzrostu wartości wyceny | 1 169 064 |
| - inne (rozliczenie dyskonta, premii, odsetek) | 8 641 |
| zmniejszenia (z tytułu) | (59 977 308) |
| - sprzedaży | (59 976 765) |
| - inne (rozliczenie dyskonta, premii, odsetek) | (543) |
| Stan aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu na koniec okresu | 6 080 900 |

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu to papiery wartościowe, które nabyto w celu uzyskania korzyści w wyniku krótkoterminowych wahań cen. Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości godziwej, a efekt wyceny zalicza się do odpowiednio do przychodów lub kosztów finansowych. Odsetki, dyskonto lub premię od tych papierów wartościowych rozlicza się do rachunku zysków i strat metodą liniową.

Należności do otrzymania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi

W pozycji „należności do otrzymania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi” prezentowana jest dodatnia wycena instrumentów pochodnych, to jest terminowych transakcji walutowych, instrumentów na stopę procentową oraz transakcji opcyjnych.

Bank zawiera transakcje instrumentami pochodnymi w celach spekulacyjnych oraz w celach zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej. Terminy rozliczenia płatności z tytułu otwartych pozycji dotyczących operacji na instrumentach pochodnych uzależnione są w głównej mierze od charakteru instrumentu. W odniesieniu do prezentowanych transakcji oprocentowanie zmienne oparte jest na oprocentowaniu z rynku międzybankowego obowiązującego na początek okresu odsetkowego, zaś oprocentowanie stałe jest uzależnione od charakteru instrumentu i celu, dla którego instrument został zawarty.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2002 r. Bank złożył w innych instytucjach lokaty pod zabezpieczenie transakcji instrumentami pochodnymi na łączną kwotę 149 789 tys. zł, natomiast z tytułu transakcji instrumentami pochodnymi Bank otrzymał zabezpieczenia w kwocie 1 225 tys. zł.

Terminowe transakcje walutowe

W ramach terminowych transakcji walutowych w 2002 roku Bank zawierał transakcje typu forward oraz swap. Transakcje forward stanowią umowy kupna lub sprzedaży walut po z góry ustalonym kursie, z datą rozliczenia późniejszą niż dwa dni robocze od daty zawarcia transakcji.

Transakcje typu swap są kombinacją transakcji walutowej spot (rozliczenie następuje drugiego dnia robo-

czego przypadającego po dniu zawarcia transakcji) i transakcji forward, tzn. określona kwota waluty wymieniana jest według kursu bieżącego na datę spot oraz ta sama kwota waluty jest wymieniana z powrotem według kursu forward w określonym dniu w przyszłości. Wartość nominalna transakcji walutowych oznacza kwotę waluty zakupioną lub sprzedaną i nie przedstawia rzeczywistego rynkowego czy kredytowego ryzyka związanego z tymi transakcjami.

Terminowe transakcje walutowe zawierane są w celu zamykania otwartych dziennych pozycji walutowych oraz w celach spekulacyjnych. Transakcje typu swap walutowy wykorzystywane są głównie do zarządzania płynnością Banku i środkami na rachunkach nostro.

Terminowe transakcje walutowe wyceniane są i wykazywane w rachunku zysków i strat według ich wartości rynkowej. Do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Niezrealizowane zyski i straty z tytułu wyceny terminowych transakcji walutowych wykazywane są w bilansie w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” lub „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” w ich wartości brutto, to jest bez kompensowania.

Walutowe transakcje opcyjne

Przedmiotem walutowych transakcji opcyjnych jest sprzedaż lub kupno przez Bank prawa do dokonania w określonym momencie w przyszłości wymiany jednej waluty na drugą po ustalonym kursie wymiany i w ustalonym dniu lub okresie rozliczenia, przy czym realizacja opcji może nastąpić przez dokonanie fizycznej transakcji wymiany z dostawą waluty albo poprzez rozliczenie różnicy między kursem realizacji opcji, a obowiązującym w dniu realizacji opcji rynkowym kursem referencyjnym. Wyróżnia się dwa rodzaje opcji: opcje typu call dają jej posiadaczowi prawo do zakupu określonej umową ilości waluty zagranicznej za określoną kursem realizacji opcji ilość waluty krajowej lub innej zagranicznej oraz opcje typu put dają jej posiadaczowi prawo do sprzedaży określonej umową ilości waluty zagranicznej za określoną kursem realizacji opcji ilość waluty krajowej lub innej zagranicznej. Nabywca opcji płaci wystawcy opcji premię za nabyte prawo do zakupu lub sprzedaży waluty.

Opcje walutowe wyceniane są i wykazywane w rachunku zysków i strat według ich wartości rynkowej. Do wyceny walutowych transakcji opcyjnych stosuje się model wyceny Garmana-Kohlhagena. Niezrealizo-

wane zyski i straty z tytułu wyceny opcji wykazywane są w bilansie w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” lub „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” w ich wartości brutto, to jest bez kompensowania. Premie otrzymane z tytułu wystawionych opcji wykazywane są w pozycji „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych”, natomiast premie zapłacone z tytułu zakupionych opcji wykazywane są w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” i zaliczane do rachunku zysków i strat w momencie zakończenia transakcji.

Transakcje walutowe

w tys. zł

31 grudnia 2002

| | |
|--|-------------------|
| Operacje walutowe bieżące | 3 413 935 |
| Operacje walutowe terminowe wraz z transakcjami typu swap walutowy | 34 750 721 |
| Opcje - zakupione | 3 060 758 |
| Opcje - sprzedane | 3 123 501 |
| Razem transakcje walutowe | 44 348 915 |

Transakcje na stopy procentowe

W ramach transakcji na stopy procentowe w 2002 roku Bank zawierał transakcje typu swap na stopach procentowych (IRS) i swap procentowo - walutowy (CIRS) oraz transakcje typu forward rate agreement (FRA).

Przedmiotem transakcji IRS jest zamiana oprocentowania zobowiązania. W dniu płatności odsetek na Banku i na kontrahencie ciąży zobowiązanie do wymiany płatności odsetkowych, opartych na różnych stopach, uzgodnionych w umowie o transakcje IRS. Zaś przedmiotem transakcji CIRS, zawieranych w dwóch różnych walutach, jest zamiana zobowiązania kontrahenta wyrażonego w walucie pierwszej na zobowiązanie w walucie drugiej, w wyniku której w dniu płatności odsetkowych na Banku i na kontrahencie ciąży zobowiązanie do wymiany płatności odsetkowych uzgodnionych w umowie o transakcje CIRS. Dodatkowo strony mogą wymieniać między sobą kwoty nominalne zobowiązań. Bank zawiera transakcje IRS oraz CIRS na rynku międzybankowym oraz z klientami.

Przedmiotem transakcji FRA jest ustalenie wysokości stopy procentowej dla należności kontrahenta, które

powstały lub powstaną w określonych terminach w przyszłości lub ustalenie wysokości stopy procentowej dla zobowiązań kontrahenta, które powstały lub powstaną w określonych terminach w przyszłości. Bank zawiera transakcje FRA na rynku międzybankowym oraz z klientami.

Instrumenty na stopę procentową wyceniane są i wykazywane w rachunku zysków i strat według ich wartości rynkowej. Do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Niezrealizowane zyski i straty z tytułu wyceny tych instrumentów wykazywane są w bilansie w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” lub „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” w ich wartości brutto, to jest bez kompensowania.

Opcje na stopy procentowe

Przedmiotem transakcji typu opcja na stopę procentową jest prawo do otrzymania w określonych momentach w przyszłości kwoty kompensacyjnej, która uzależniona jest od ukształtowania się stóp procentowych w przyszłości. Rozróżnia się dwa rodzaje opcji na stopę procentową: opcje typu cap gdzie sprzedawca zgadza się płacić nabywcy różnicę pomiędzy stopą referencyjną (zwykle 3 lub 6-miesięczny LIBOR) a uzgodnioną stopą realizacji - kiedy stopa referencyjna przewyższa stopę realizacji, opcje typu floor - gdzie sprzedawca zgadza się płacić nabywcy różnicę pomiędzy stopą referencyjną, a uzgodnioną stopą realizacji - kiedy stopa realizacji przewyższa stopę referencyjną. W obu przypadkach w zamian sprzedawca otrzymuje premię płatną z góry.

Opcje na stopy procentowe wyceniane są i wykazywane w rachunku zysków i strat według ich wartości rynkowej. Niezrealizowane zyski i straty z tytułu wyceny opcji wykazywane są w bilansie w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” lub „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” w ich wartości brutto, to jest bez kompensowania. Premie otrzymane z tytułu wystawionych opcji wykazywane są w pozycji „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych”, natomiast premie zapłacone z tytułu zakupionych opcji wykazywane są w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” i zaliczane do rachunku zysków i strat w momencie zakończenia transakcji.

Transakcje na stopę procentową

w tys. zł

31 grudnia 2002

| Transakcje typu forward rate agreement | |
|--|-------------------|
| Zakupione | 8 550 000 |
| Sprzedane | 8 455 000 |
| Opcje na stopę procentową | |
| Zakupione | 1 735 597 |
| Sprzedane | 1 735 597 |
| Transakcje swap na stopę procentową | |
| Zamiana stopy stałej na zmienną | |
| Swap na stopę procentową | |
| (termin zapadalności do 1 roku) | 7 854 302 |
| (termin zapadalności do 2 lat) | 9 649 933 |
| (termin zapadalności do 3 lat) | 10 597 621 |
| (termin zapadalności powyżej 3 lat do 5 lat) | 14 090 075 |
| (termin zapadalności powyżej 5 lat) | 3 828 208 |
| Cross currency swap na stopę procentową | |
| (termin zapadalności do 1 roku) | 703 402 |
| (termin zapadalności do 2 lat) | 656 793 |
| (termin zapadalności do 3 lat) | 416 504 |
| (termin zapadalności powyżej 3 lat do 5 lat) | 341 204 |
| (termin zapadalności powyżej 5 lat) | 370 981 |
| Zamiana stopy zmiennej na zmienną | |
| Swap na stopę procentową | |
| (termin zapadalności do 1 roku) | 7 500 |
| (termin zapadalności powyżej 3 lat do 5 lat) | 7 719 |
| Cross currency swap na stopę procentową | |
| (termin zapadalności do 1 roku) | 120 000 |
| (termin zapadalności do 2 lat) | 194 021 |
| (termin zapadalności do 3 lat) | 236 282 |
| (termin zapadalności powyżej 3 lat do 5 lat) | 956 835 |
| (termin zapadalności powyżej 5 lat) | 4 060 |
| Zamiana stopy stałej na stałą | |
| Cross currency swap na stopę procentową | |
| (termin zapadalności do 1 roku) | 17 453 |
| (termin zapadalności do 2 lat) | 15 708 |
| (termin zapadalności do 3 lat) | |
| (termin zapadalności do 5 lat) | 277 016 |
| (termin zapadalności powyżej 5 lat) | 488 970 |
| Razem transakcje na stopę procentową | 71 310 781 |

Transakcje na papierach wartościowych

Bank zawiera transakcje zakupu oraz sprzedaży dłużnych papierów wartościowych po z góry ustalonym

kursie, z datą rozliczenia późniejszą niż dwa dni robocze od daty zawarcia transakcji (transakcje typu forward).

Transakcje te wyceniane są według wartości rynkowej, zaś niezrealizowane zyski i straty z tytułu wyceny wykazywane są w bilansie w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” lub „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych”.

Opcje na akcje

Opcje na akcje dają nabywcy prawo do otrzymania różnicy pomiędzy ceną akcji lub wartością indeksu akcji z umowy opcji a wartością instrumentu bazowego w dniu realizacji opcji, w zależności od rodzaju opcji call lub opcji put - odpowiednio w przypadku wzrostu lub spadku ceny instrumentu bazowego. W zamian za otrzymane prawa nabywca opcji płaci wystawcy opcji premię.

Opcje są wyceniane i wykazywane w rachunku zysków i strat według ich wartości rynkowej. Niezrealizowane zyski i straty z tytułu wyceny opcji wykazywane są w bilansie w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” lub „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych” w ich wartości brutto, to jest bez kompensowania. Premie otrzymane z tytułu wystawionych opcji wykazywane są w pozycji „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych”, natomiast premie zapłacone z tytułu zakupionych opcji wykazywane są w pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe” i zaliczane do rachunku zysków i strat w momencie zakończenia transakcji.

Transakcje papierami wartościowymi

w tys. zł

31 grudnia 2002

| | |
|---|------------------|
| Opcje na papierach wartościowych - kupno | 380 949 |
| Opcje na papierach wartościowych - sprzedaż | 380 949 |
| Papiery wartościowe zakupione do otrzymania | 241 549 |
| Papiery wartościowe sprzedane do wydania | 68 997 |
| Razem transakcje papierami wartościowymi | 1 072 444 |

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu z podziałem na poszczególne grupy zobowiązań

| | w tys. zł |
|--|------------------|
| 31 grudnia 2002 | |
| Zobowiązania do uregulowania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi | 4 182 578 |
| Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu razem | 4 182 578 |

Zmiana stanu zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu w 2002 roku

| | w tys. zł |
|--|------------------|
| 2002 | |
| Stan na początek okresu | 3 175 314 |
| zwiększenia (z tytułu) | 1 007 264 |
| - wzrost wartości ujemnej wyceny instrumentów pochodnych | 1 007 264 |
| zmniejszenia (z tytułu) | - |
| Stan zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu na koniec okresu | 4 182 578 |

W pozycji „zobowiązania do uregulowania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi” prezentowana jest ujemna wycena instrumentów pochodnych.

Rodzaje transakcji instrumentami pochodnymi, które przeprowadza Bank oraz zasady ich wyceny zostały zaprezentowane w punkcie „Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku”.

Kredyty i pożyczki udzielone i należności własne według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku

Kredyty i pożyczki udzielone i należności własne z podziałem na rodzaje należności

| | w tys. zł |
|---|-------------------|
| 31 grudnia 2002 | |
| Kredyty i pożyczki | 14 599 260 |
| Skupione wierzytelności | 463 310 |
| Zrealizowane gwarancje i poręczenia | 20 973 |
| Odsetki należne | 590 305 |
| Kredyty i pożyczki udzielone i należności własne (brutto) razem | 15 673 848 |
| Rezerwa utworzona | (1 504 336) |
| Kredyty i pożyczki udzielone i należności własne (netto) razem | 14 169 512 |

Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych i należności własnych w 2002 roku

| | w tys. zł |
|---|-------------------|
| 2002 | |
| Stan na początek okresu | 16 496 744 |
| zwiększenia (z tytułu) | 27 920 982 |
| - realizacji nowych transakcji* | 27 730 803 |
| - odsetek należnych | 190 179 |
| zmniejszenia (z tytułu) | (28 743 878) |
| - spłaty należności | (28 743 878) |
| Stan kredytów i pożyczek udzielonych i należności własnych (brutto) na koniec okresu | 15 673 848 |

* Z uwzględnieniem krótkoterminowych kredytów odnawialnych.

Zmiana stanu rezerw na kredyty i pożyczki udzielone i należności własne w 2002 roku

| | w tys. zł |
|---|------------------|
| 2002 | |
| Stan na początek okresu | 1 217 373 |
| zwiększenia (z tytułu) | 785 257 |
| - odpisów na rezerwy | 763 159 |
| - różnic kursowych | 6 634 |
| - przeniesienia z innej grupy aktywów | 15 482 |
| zmniejszenia (z tytułu) | (498 312) |
| - rozwiązania rezerw | (435 308) |
| - wykorzystanie rezerw (spisanie należności) | (46 170) |
| - przeniesienia do innej grupy aktywów | (12 120) |
| - różnic kursowych | (4 714) |
| Stan rezerw na kredyty i pożyczki udzielone i należności własne na koniec okresu | 1 504 336 |

Kredyty konsumpcyjne oraz kredyty związane z funkcjonowaniem kart kredytowych wydanych osobom fizycznym wyceniane są według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej, po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe.

Pozostałe kredyty udzielone i inne należności nie przeznaczone do obrotu wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu liniowej metody naliczania odsetek i po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku

Aktywa finansowe utrzymane do terminu zapadalności z podziałem na poszczególne grupy aktywów

w tys. zł

31 grudnia 2002

| | |
|--|---------|
| Dłużne papiery wartościowe | 305 707 |
| Aktywa finansowe utrzymane do terminu zapadalności razem | 305 707 |

Zmiana stanu aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności w 2002 roku

w tys. zł

2002

| | |
|---|-----------|
| Stan na początek okresu | 717 618 |
| zwiększenia (z tytułu) | 259 486 |
| - zakupów | 238 575 |
| - różnic kursowych | 9 374 |
| - aktualizacja wyceny | 11 402 |
| - inne | 135 |
| zmniejszenia (z tytułu) | (671 397) |
| - sprzedaży | (657 648) |
| - odpisów z tytułu trwałej utraty wartości | (6 807) |
| - inne (rozliczenie dyskonta, premii, odsetek) | (6 942) |
| Stan aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności na koniec okresu | 305 707 |

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności obejmują w szczególności obligacje Narodowego Banku Polskiego wyemitowane w wyniku zmniejszenia stopy rezerwy obowiązkowej.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wyceniane są według cen nabycia pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Odsetki oraz dyskonto od tych papierów wartościowych rozlicza się do rachunku zysków i strat metodą liniową.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży z podziałem na poszczególne grupy aktywów

w tys. zł

31 grudnia 2002

| | |
|--|-----------|
| Dłużne papiery wartościowe | 2 493 036 |
| Akcje w innych jednostkach niż podporządkowane | 23 117 |
| Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych | 4 000 |
| Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży razem | 2 520 153 |

Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w 2002 roku

w tys. zł

2002

| | |
|---|--------------|
| Stan na początek okresu | 1 565 507 |
| - zmiana przyjętych zasad rachunkowości | 25 913 |
| Stan na początek okresu po uzgodnieniu do danych porównywalnych: | 1 591 420 |
| zwiększenia (z tytułu) | 21 489 900 |
| - zakupów | 21 463 278 |
| - różnic kursowych | 5 419 |
| - rozliczenie dyskonta, premii, odsetek | 21 193 |
| - inne | 10 |
| zmniejszenia (z tytułu) | (20 561 167) |
| - sprzedaży | (20 553 617) |
| - odpisów z tytułu trwałej utraty wartości | (118) |
| - aktualizacja wyceny | (5 250) |
| - rozliczenie dyskonta, premii, odsetek | (2 174) |
| - inne (spisanie w straty) | (8) |
| Stan aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na koniec okresu | 2 520 153 |

Jako dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży klasyfikowane są dłużne papiery nie zaliczone do kategorii „przeznaczone do obrotu” lub „utrzymywane do terminu zapadalności”. Dłużne papiery wartość-

ciowe dostępne do sprzedaży wyceniane są według wartości godziwej. Skutki zmiany wartości godziwej tych papierów wartościowych są odnoszone na kapitał z aktualizacji wyceny.

Akcje i udziały w innych jednostkach niż jednostki podporządkowane oraz jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych zaliczane są do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Wykazywane są w bilansie według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości.

Zarządzanie ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku odbywa się w ramach zasad i procedur zatwierdzonych przez Komitet Aktywów i Pasywów Banku oraz Zarząd Banku, będących odzwierciedleniem wymogów polskich organów nadzorczych oraz spełniających zalecenia obowiązujące w ramach Citigroup.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym obejmuje dwa podstawowe obszary ryzyka:

- ryzyko płynności finansowej
- ryzyko cenowe

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo nie wywiązania się Banku z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i partnerów.

Ryzyko cenowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik Banku zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Zarządzanie ryzykiem płynności

Pomiar i limitowanie ryzyka płynności

Podstawowym miernikiem ryzyka płynności finansowej Banku jest raport niedopasowania przepływów finansowych w poszczególnych tenorach czasowych obrazujący potencjalne wystawienie się Banku na konieczność znalezienia dodatkowych źródeł finansowania na rynku pieniężnym - Market Access Report („MAR”). Raport MAR zawiera wszystkie przepływy

finansowe związane z transakcjami bilansowymi i pozabilansowymi. Zarządzanie płynnością obejmuje wszystkie zobowiązania i należności Banku, przy czym koncentruje się na okresie pierwszych trzech miesięcy. Raport sporządzany jest przez Departament Ryzyka Rynkowego codziennie i obejmuje bilans Banku ogółem oraz bilanse w PLN, USD i EUR. Limity luki ustalone przez Departament Ryzyka Rynkowego obowiązują dla terminów zapadalności/wymagalności O/N, 2-7 dni, 8-15 dni, 1 miesiąc, 2 miesiące, 3 miesiące, 6 miesięcy, 1 rok, 2 lata i powyżej 2 lat. W obliczaniu luki uwzględniane są badania statystyczne dotyczące między innymi stabilności bazy depozytowej i struktury bilansu, odnawialności kredytów i zrywalności depozytów. Raport przygotowywany jest dla sytuacji normalnej Banku, a także raz na kwartał wykonywane są analizy stresowe uwzględniające potencjalne zagrożenia wynikające przykładowo z kryzysu systemu bankowego i związanego z tym ograniczenia płynności rynku, czy problemów w ramach Citigroup. Dodatkowo dla oceny ryzyka płynności Departament Ryzyka Rynkowego monitoruje podstawowe relacje struktury bilansu Banku oraz analizuje zmiany tych relacji w czasie.

Zarządzanie ryzykiem cenowym

Zakres ryzyka

Zarządzanie ryzykiem cenowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych zmiennych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny towarów oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem cenowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowe i niehandlowe. Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie czasu. Wycena portfeli handlowych dokonywana jest według cen rynkowych. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Departament Skarbu w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Działalność handlowa w zakresie portfeli akcji i instrumentów pochodnych na akcje prowadzona jest przez Dom Maklerski Banku Handlowego SA („DMBH”). Portfele niehandlowe obejmują wszystkie pozostałe, nie zaliczone do portfeli handlowych, pozycje aktywów i pasywów oraz transakcje pozabilansowe. Celem zawierania tych transakcji jest realizacja wyniku w całym, kontraktowym okresie transakcji. Departament Skarbu przeje-

muje pozycje ryzyka stóp procentowych z portfeli niehandlowych Pionu Bankowości Komercyjnej i Inwestycyjnej, Pionu Bankowości Detalicznej, spółek leasingowych i DMBH. Mechanizm przekazywania pozycji ryzyka stóp procentowych opiera się na systemie transferowej ceny funduszy. Kalkulacja wyniku z portfeli niehandlowych odbywa się zgodnie z metoda memoriałową - kumulacji odsetek.

Pomiar ryzyka cenowego portfeli niehandlowych

Bank stosuje dwie metody pomiaru ryzyka cenowego portfeli niehandlowych:

- metodę dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (Earnings at Risk)
- metodę kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (Cost to Close)

Pomiar ryzyka cenowego portfeli handlowych

Podstawową metodą zarządzania ryzykiem cenowym portfeli handlowych jest Value at Risk, przy zakładanym horyzoncie czasowym 1 dzień, oraz współczynniku ufności 99%. VAR jest stosowany tylko w przypadku pozycji o liniowym charakterze ryzyka. Metoda ta jest wspomagana przez analizę współczynników elastyczności (Factor Sensitivity), dla których ustalane są limity zmiany wartości portfeli przy zmianie parametrów rynkowych o jedną jednostkę (1 punkt bazowy w przypadku stóp procentowych, 1 procent w przypadku kursów walutowych i cen akcji).

Dwie powyższe metody uzupełnia się limitami ograniczającymi:

- straty poniesione na portfelu (Management Action Trigger),
- udział w rynku na dany instrument finansowy (Aggregate Contracts Limit),
- termin do zapadalności danego instrumentu (Max Tenor).

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne obejmuje zagrożenie stratami wynikającymi z błędów operacyjnych oraz błędów przetwarzania i procesowania danych i informacji, po-

wstałych zarówno z pomyłki pracowników Banku jak również na skutek niewłaściwego działania systemów teleinformatycznych, a także na skutek wpływu wydarzeń zewnętrznych. Szczególnymi aspektami ryzyka operacyjnego są straty z tytułu malwersacji i sprzeniewierzeń, obejmujące szkody wynikłe z tytułu oszustw, fałszerstw lub nieuczciwego postępowania ze strony pracownika lub klienta Banku.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku składa się z procedur, mechanizmów kontroli, limitów i czynności samokontroli stosowanych w celu zapobieżenia błędom i ujawniania nieprawidłowości. System ten odzwierciedla wymogi zarówno polskich organów nadzorczych jak również zalecenia obowiązujące w ramach Citigroup.

Szczegółowa analiza ryzyka, w tym ryzyka operacyjnego jest nierozłączną częścią każdego programu produktu, który zawiera między innymi opis funkcji kontrolnych wprowadzonych w celu zminimalizowania zidentyfikowanego ryzyka. Istotne funkcje kontrolne zawarte w programach poszczególnych produktów oraz w procedurach operacyjnych są odzwierciedlane na listach kontrolnych jednostek operacyjnych Banku. Wszystkie jednostki organizacyjne Banku wykonują wstępne, bieżące i następne funkcje kontrolne, w zależności od wymagań, z częstotliwością dzienną, tygodniową, miesięczną lub kwartalną. Wykonanie funkcji kontrolnych potwierdzone jest bądź stosowną dokumentacją, bądź podpisami na listach funkcji kontrolnych. Ponadto funkcje kontrolne w zakresie ryzyka operacyjnego pełnione są przez wyspecjalizowane jednostki kontrolne w pionie operacji oraz pionie finansowym.

Istotne miejsce w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym zajmuje system samooceny. Raz na kwartał kierownik komórki organizacyjnej ma obowiązek dokonać weryfikacji prawidłowości funkcji kontrolnych oraz przedłożyć raport z kwartalnej samooceny.

Bank posiada procedury dotyczące zasad i trybu rozliczania strat operacyjnych, określające szczegółowo kompetencje do podejmowania decyzji w zakresie akceptacji odpisów z tytułu strat operacyjnych, ich ujmowania w księgach rachunkowych oraz trybu raportowania i sporządzania sprawozdań dotyczących strat operacyjnych.

Nota 3.**Dane o zawartych kontraktach opcji subskrypcji lub sprzedaży akcji zwykłych**

Na dzień 31 grudnia 2002 roku Bank nie posiadał zawartych kontraktów opcji subskrypcji lub sprzedaży akcji zwykłych.

Nota 4.**Dane o aktywach stanowiących zabezpieczenie zobowiązań własnych Banku oraz zobowiązań strony trzeciej**

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych Banku oraz zobowiązań strony trzeciej na dzień 31 grudnia 2002 roku oraz w pozostałych prezento-

wanych okresach sprawozdawczych roku 2001 przedstawione zostały w informacjach pod notami objaśniającymi do bilansu 1, 2 i 5.

Nota 5.**Informacje na temat nie ujętych w bilansie transakcji z przyrzeczeniem odkupu**

Na dzień 31 grudnia 2002 roku nie ujęte w bilansie transakcje z przyrzeczeniem odkupu przedstawiają poniższe tabele:

Transakcje Sell-buy-back według terminów zapadalności

w tys. zł

| Rodzaj papieru | do 3 miesięcy | od 3 miesięcy do 1 roku | od 1 roku do 5 lat | powyżej 5 lat | Razem |
|---------------------------|----------------|-------------------------|--------------------|---------------|----------------|
| Obligacje Skarbu Państwa | 22 816 | 43 018 | - | - | 63 834 |
| Obligacje przedsiębiorstw | 176 090 | - | - | - | 176 090 |
| Bony handlowe | 3 040 | - | - | - | 3 040 |
| Razem | 201 946 | 43 018 | - | - | 244 964 |

Transakcje Buy-sell-back według terminów zapadalności

w tys. zł

| Rodzaj papieru | do 3 miesięcy | od 3 miesięcy do 1 roku | od 1 roku do 5 lat | powyżej 5 lat | Razem |
|---------------------------|-----------------|-------------------------|--------------------|---------------|-----------------|
| Obligacje Skarbu Państwa | (5 000) | - | - | - | (5 000) |
| Obligacje przedsiębiorstw | (14 000) | - | - | - | (14 000) |
| Bony handlowe | - | - | - | - | - |
| Razem | (19 000) | - | - | - | (19 000) |

Nota 6.**Udzielone zobowiązania finansowe**

Udzielone zobowiązania finansowe obejmują niewykorzystane linie kredytowe, otwarte akredytywy importowe oraz zobowiązania z tytułu zawartych umów depozytowych (lokaty do wydania), dla których termin realizacji związany jest jedynie z czasem niezbędnym do technicznego przygotowania przepływu środków. Dane dotyczące wymienionych udzielonych zo-

bowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2002 roku oraz 31 grudnia 2001 roku przedstawione są w Dodatkowej Nocie Objasniającej 7.

Udzielone zobowiązania finansowe Banku mają charakter nieodwołalny.

Nota 7.**Zobowiązania pozabilansowe warunkowe****Zobowiązania warunkowe udzielone**

Zobowiązania warunkowe udzielone w podziale na poszczególne kategorie zobowiązań pozabilansowych

| | w tys. zł | |
|---|------------------|-------------------|
| | 31 grudnia 2002 | 31 grudnia 2001 |
| Akredytywy | 199 130 | 248 029 |
| w tym na rzecz jednostek powiązanych | 12 265 | 6 397 |
| Gwarancje udzielone | 2 738 719 | 2 737 591 |
| w tym na rzecz jednostek powiązanych | 84 553 | 90 143 |
| kredytowe udzielone | 6 662 409 | 6 779 275 |
| w tym na rzecz jednostek powiązanych | 255 972 | 154 308 |
| do wydania | 0 | 714 868 |
| Zobowiązania warunkowe udzielone razem | 9 600 258 | 10 479 763 |

Akredytywy

| | w tys. zł | |
|--------------------------------------|-----------------|-----------------|
| | 31 grudnia 2002 | 31 grudnia 2001 |
| Akredytywy importowe wystawione | 187 117 | 184 874 |
| w tym na rzecz jednostek powiązanych | 12 265 | 6 397 |
| Akredytywy eksportowe potwierdzone | 12 013 | 63 155 |
| Akredytywy razem | 199 130 | 248 029 |

Gwarancje udzielone obejmują gwarancje spłaty kredytu za zleceniodawcę, inne gwarancje zapłaty, gwarancje zwrotu zaliczki, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe oraz poręczenia wekslowe.

Na zobowiązania pozabilansowe utworzone są rezerwy celowe zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Na dzień 31 grudnia 2002 roku kwota utworzonych rezerw na zobowiązania pozabilansowe wyniosła 145 307 tys. zł, w tym na zobowiązania pozabilansowe na rzecz jednostek powiązanych 21 405 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 125 913 tys. zł, w tym na zobowiązania pozabilansowe na rzecz jednostek powiązanych - 11 864 tys. zł).

Zobowiązania warunkowe otrzymane

Na dzień 31 grudnia 2002 roku kwota zobowiązań warunkowych otrzymanych wyniosła 2 757 436 tys. zł, z tego kwota 2 213 436 tys. zł dotyczyła zobowiązań o charakterze gwarancyjnym (31 grudnia 2001 roku: 1 472 926 tys. zł, z tego 1 120 926 tys. zł zobowiązania o charakterze gwarancyjnym). Na dzień 31 grudnia 2002 roku Bank posiadał zobowiązania warunkowe o charakterze gwarancyjnym otrzymane od jednostki stowarzyszonej w kwocie 10 855 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2001 roku Bank nie posiadał zobowiązań warunkowych otrzymanych od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych).

Gwarancje i poręczenia emisji papierów wartościowych udzielone innym emitentom

Umowy gwarancyjne zawarte przez Bank obowiązujące na dzień 31 grudnia 2002 roku

| Nazwa Emitenta - siedziba | Rodzaj zawartej umowy | Okres obowiązywania umowy od...do... | Wynagrodzenie Banku | Rodzaj papieru | Zbywalność papieru | Pierwotna kwota umowna gwarancji do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować (w tys. zł) | Zobowiązanie gwarancyjne Banku istniejące na dzień 31.12.2002 roku (w tys. zł) |
|---|--|--------------------------------------|---|---------------------|---|--|--|
| Can Pack SA - Kraków | nabywania obligacji | 10.07.2002 r. - 10.07.2003 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja dealerska | obligacje | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 30 000 | 7 000 |
| Polski Koncern Naftowy Orlen SA - Płock | nabywania obligacji | 06.07.2001 r. - 21.11.2003 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja dealerska | obligacje | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 50 000 | 30 310 |
| Urtica Finanse SA - Wrocław | emisji obligacji w ramach Programu Sekurytyzacji | 25.08.2002 r. - 24.08.2003 r. | kupon odsetkowy, prowizja | obligacja | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 10 000 | 3 800 |
| Miasto Gdańsk | agencyjna | 31.10.1996 r. - 26.06.2003 r. | kupon odsetkowy, | obligacje komunalne | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 33 100 | - |
| Razem | | | | | | | 41 110 |

Umowy gwarancyjne zawarte przez Bank obowiązujące na dzień 31 grudnia 2001 roku

| Nazwa Emitenta - siedziba | Rodzaj zawartej umowy | Okres obowiązywania umowy od ... do | Wynagrodzenie Banku | Rodzaj papieru | Zbywalność papieru | Pierwotna kwota umowna gwarancji do jakiej Bank zobowiązał się zaangażować (w tys. zł) | Zobowiązanie gwarancyjne Banku istniejące na dzień 31.12.2002 roku (w tys. zł) |
|---|----------------------------|-------------------------------------|---|---------------------|---|--|--|
| Carcade Invest S.A. - Warszawa | gotowości do objęcia bonów | 18.10.1999 r. - 18.11.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej | bony handlowe | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 37 500 | - |
| Elektrim Kable S.A. - Ożarów Mazowiecki | gotowości do objęcia bonów | 17.08.2000 r. - 17.08.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja | bony handlowe | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 20 000 | 14 360 |
| Handlowy - Leasing SA - Warszawa ⁽¹⁾ | gwarancyjna | 18.01.2001 r. - 18.01.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja | bony handlowe | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 20 000 | 20 000 |
| Huta Aluminium „Konin” S.A. - Konin | gotowości do objęcia bonów | 31.08.2000 r. - 31.08.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja | bony handlowe | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 30 000 | 16 970 |
| Polski Koncern Naftowy Orlen SA - Płock | nabywania obligacji | 06.07.2001 r. - 06.07.2006 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja | obligacje | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 50 000 | 39 590 |
| Pia Piasecki S.A. - Kielce ⁽²⁾ | gotowości do objęcia bonów | 03.01.2001 r. - 03.01.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja | bony handlowe | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 25 000 | - |
| Pol Am Pack S.A. - Brzesko | gwarancji przejęcia bonów | 28.09.1999 r. - 29.03.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, prowizja | bony handlowe | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 30 000 | 26 690 |
| Techmex S.A. - Bielsko-Biała | nabywania obligacji | 29.08.2001 r. - 31.07.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, | obligacje | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 35 000 | - |
| Węglkokoks S.A. - Katowice | agencyjna | 23.01.2000 r. - 23.01.2002 r. | dyskonto lub zysk na różnicy kursowej, | bony handlowe | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 130 000 | - |
| Urtica Finanse S.A. - Wrocław | emisji obligacji | 26.10.2001 r. - 25.10.2002 r. | prowizja | obligacja kuponowa | sprzedaż niepubliczna | 10 000 | 1 650 |
| Miasto Gdańsk | agencyjna | 31.10.1996 r. - 26.06.2003 r. | kupon odsetkowy, | obligacje komunalne | na rynku wtórnym, sprzedaż niepubliczna | 33 100 | - |
| Razem | | | | | | | 119 260 |

(1) jednostka zależna od Banku

(2) jednostka stowarzyszona z Bankiem

Nota 8.

Propozycja wypłaty dywidendy

W dniu 12 marca 2003 roku Zarząd Banku podjął uchwałę w sprawie proponowanego podziału zysku za 2002 rok. Zarząd Banku zaproponował przeznaczyć na wypłatę dywidendy kwotę 241 720 260,00 zł. Powyższa propozycja oznacza, że dywidenda przypadająca na jedną akcję i na jedną Specjalną Partycypacyjną Obligację Zamienną wynosi 1 złoty 85 groszy. Zarząd

Banku zaproponował termin ustalenia prawa do dywidendy na dzień 25 lipca 2003 roku oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 1 września 2003 roku. Powyższa propozycja Zarządu Banku zostanie przedłożona Radzie Nadzorczej do zaopiniowania, a następnie Walnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia. Bank nie emitował akcji uprzywilejowanych.

Nota 9.

Zobowiązania z tytułu zatwierdzonej do wypłaty dywidendy

Na dzień 31 grudnia 2002 roku Bank nie posiadał zobowiązań z tytułu zatwierdzonej do wypłaty dywidendy z podziału zysku za lata ubiegłe.

Nota 10.

Zobowiązania wobec budżetu państwa lub gminy

Na dzień 31 grudnia 2002 roku oraz 31 grudnia 2001 roku Bank nie posiadał zobowiązań wobec budżetu

państwa lub gminy z tytułu uzyskania prawa własności budynków i budowli.

Nota 11.

Działalność zaniechana

W 2002 roku Bank nie zaniechał żadnej formy działalności i nie przewiduje zaniechań żadnej formy działalności w 2003 roku.

W I półroczu 2001 roku nastąpiło wydzielenie działalności maklerskiej ze struktur Banku. W dniu 1 kwietnia 2001 roku nastąpiło wniesienie w drodze aportu wyodrębnionej organizacyjnie części Banku przedsiębiorstwa maklerskiego COK BH do spółki zależnej Dom Maklerski Banku Handlowego SA, której Bank jest jedynym akcjonariuszem.

Na dzień 31 grudnia 2001 roku zakończył swoją działalność Oddział Banku w Londynie. Uchwała w sprawie zamknięcia Oddziału Banku w Londynie podjęta została przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 15 grudnia 2000 roku. Wykreślenie Oddziału Banku w Londynie, w Krajowym Rejestrze Sądowym - Rejestrze Przedsiębiorców nastąpiło w dniu 14 stycznia 2002 roku przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Nota 12.**Koszt wytworzenia środków trwałych w budowie, środków trwałych na własne potrzeby**

W 2002 roku oraz w 2001 roku Bank nie ponosił kosztów wytworzenia środków trwałych w budowie oraz środków trwałych na własne potrzeby.

Nota 13.**Poniesione oraz planowane nakłady inwestycyjne**

Nakłady poniesione na środki trwałe w budowie oraz na wartości niematerialne i prawne na dzień 31 grudnia 2002 roku wynosiły 15.588 tys. zł (31 grudnia 2001 roku kwota: 21.304 tys. zł). Nakłady inwesty-

cyjne w 2003 roku planowane są w wysokości 44.596 tys. zł i dotyczą w głównej mierze nakładów z zakresu technologii informatycznych oraz wydatków na rzecz modernizacji i wyposażenia budynków.

Nota 14.**Transakcje z podmiotami powiązanymi****Transakcje z akcjonariuszami Banku posiadającymi co najmniej 10% głosów na Walnym Zgromadzeniu**

Akcjonariuszem Banku posiadającym co najmniej 10% głosów na Walnym Zgromadzeniu jest spółka Citibank Overseas Investment Corporation z siedzibą w New Castle, Stany Zjednoczone Ameryki („COIC”), podmiot zależny od Citibank N.A., posiadająca na dzień 31 grudnia 2002 roku 93,20% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Banku.

COIC wraz z innymi podmiotami wchodzącymi w skład Citigroup Inc. realizuje z Bankiem szereg transakcji.

Na dzień 31 grudnia 2002 roku stan należności i zobowiązań bilansowych (bez odsetek) i pozabilansowych wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawia się następująco:

| | w tys. zł | |
|--|-----------------|-----------------|
| | 31 grudnia 2002 | 31 grudnia 2001 |
| Należności, w tym: | 2 185 108 | 3 546 351 |
| Lokaty | 2 183 036 | 3 172 928 |
| Zobowiązania, w tym: | 509 628 | 748 994 |
| Depozyty | 292 046 | 1 783 |
| Kredyty otrzymane | 217 582 | 219 796 |
| Pozabilansowe zobowiązania udzielone gwarancyjne | 50 308 | 55 397 |
| Pozabilansowe zobowiązania otrzymane gwarancyjne | 468 933 | 61 623 |
| Transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi | 64 062 560 | 48 502 519 |

W 2002 roku COIC zwiększył ilość posiadanych akcji w kapitale zakładowym Banku o 17.648.500 akcji w wy-

niku konwersji Specjalnych Partycypacyjnych Obligacji Zamiennych na akcje.

Transakcje z jednostkami podporządkowanymi

Należności według wartości bilansowej (bez odsetek) oraz uzyskane przychody od jednostek zależnych,

współzależnych i stowarzyszonych na dzień **31 grudnia 2002 roku** przedstawiają się następująco:

| | w tys. zł | | | |
|--|----------------|--------------|---------------|------------------|
| | Zależne | Współzależne | Stowarzyszone | Razem |
| Należności netto: | | | | |
| od jednostek finansowych - z tytułu | | | | |
| - rachunków bieżących | 666 746 | 9 | - | 666 755 |
| - kredytów udzielonych | 165 977 | - | - | 165 977 |
| - pożyczek podporządkowanych | 99 572 | - | - | 99 572 |
| - obligacji zamiennych na akcje | 59 795 | - | - | 59 795 |
| od pozostałych jednostek - z tytułu | | | | |
| - kredytów udzielonych | 2 255 | - | 24 994 | 27 249 |
| Należności razem | 994 345 | 9 | 24 994 | 1 019 348 |
| Przychody z tytułu odsetek i prowizji | 33 401 | 250 | 6 980 | 40 631 |

Na dzień **31 grudnia 2002** roku kwota utworzonych rezerw na należności od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wynosiła 77 137 tys. zł.

Zobowiązania (bez odsetek) oraz poniesione koszty wobec jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych na dzień **31 grudnia 2002** roku przedstawiają się następująco:

| | w tys. zł | | | |
|--|----------------|--------------|---------------|----------------|
| | Zależne | Współzależne | Stowarzyszone | Razem |
| Zobowiązania: | | | | |
| wobec jednostek finansowych - z tytułu | | | | |
| - rachunków bieżących | 248 141 | 9 756 | 21 | 257 918 |
| - depozytów przyjętych | 110 399 | 21 | - | 110 420 |
| wobec pozostałych jednostek - z tytułu | | | | |
| - rachunków bieżących | - | - | 7 380 | 7 380 |
| - depozytów przyjętych | - | - | 19 254 | 19 254 |
| Zobowiązania razem | 358 540 | 9 777 | 26 655 | 394 972 |
| Poniesione koszty z tytułu odsetek i prowizji | 19 600 | 167 | 2 840 | 22 607 |

W 2002 roku miały miejsce następujące transakcje dotyczące jednostek podporządkowanych:

- nabycie dodatkowych akcji jednostki Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A. W wyniku tej transakcji Bank

posiada 100% udziału w kapitale i tyleż samo głosów na WZA tej jednostki. Nabycie tej jednostki ma na celu wyłącznie jej odsprzedaż (likwidację);

- sprzedaż wszystkich posiadanych akcji spółki

Cuprum Bank S.A., reprezentujących 55,26% udziału w kapitale i 50,20% w głosach na WZA tej jednostki;

- sprzedaż całego pakietu udziałów spółce Tower Service Sp. z o.o., w której Bank posiadał 50,30% udziału w kapitale i tyleż samo głosów na WZA tej jednostki;
- sprzedaż wszystkich posiadanych akcji jednostki Bank Handlowy International S.A. z siedzibą w Luksemburgu, reprezentujących 73,12% udziału w kapitale i tyleż samo głosów na WZA tej jednostki;
- nabycie udziałów jednostki „Bytom Collection” Sp. z o.o. z siedzibą w Radzionkowie w drodze restrukturyzacji zadłużenia. W wyniku tej transakcji Bank posiada 100% udziału w kapitale i tyleż samo głosów na WZA tej jednostki. Nabycie tej jednostki ma na celu jej odsprzedaż bądź jej likwidację;

■ sprzedaż całego posiadanego pakietu akcji jednostki stowarzyszonej Hortex Holding S.A. z siedzibą w Płońsku, w której Bank posiadał 31,09% udziału w kapitale i tyleż samo głosów na WZA tej jednostki;

■ sprzedaż wszystkich posiadanych akcji jednostki MHB Mitteleuropäische Handelsbank Aktiengesellschaft Deutsch - Polnische Bank z siedzibą we Frankfurcie nad Menem. Sprzedany przez Bank pakiet akcji stanowił 19,99% udziału w kapitale akcyjnym MHB i tyle samo głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy. W wyniku dokonanej transakcji Bank zbył wszystkie posiadane akcje w MHB.

Należności według wartości bilansowej (bez odsetek) oraz uzyskane przychody od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych na dzień **31 grudnia 2001 roku** przedstawiały się następująco:

w tys. zł

| | Zależne | Współzależne | Stowarzyszone | Razem |
|--|----------------|--------------|----------------|----------------|
| Należności netto: | | | | |
| od jednostek finansowych - z tytułu | | | | |
| - rachunków bieżących | 18 341 | 5 | - | 18 346 |
| - kredytów udzielonych | 702 915 | - | - | 702 915 |
| - pożyczek podporządkowanych | 123 478 | - | - | 123 478 |
| - obligacji zamiennych na akcje | 52 384 | - | - | 52 384 |
| od pozostałych jednostek - z tytułu | | | | |
| - kredytów udzielonych | - | - | 101 672 | 101 672 |
| Należności razem | 897 118 | 5 | 101 672 | 998 795 |
| Przychody z tytułu odsetek i prowizji | 73 076 | 516 | 32 640 | 106 232 |

Na dzień **31 grudnia 2001** roku kwota utworzonych rezerw na należności od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wynosiła 47 312 tys. zł.

Zobowiązania (bez odsetek) oraz poniesione koszty wobec jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych na dzień **31 grudnia 2001** roku przedstawiają się następująco:

w tys. zł

| | Zależne | Współzależne | Stowarzyszone | Razem |
|---|----------------|--------------|---------------|----------------|
| Zobowiązania: | | | | |
| wobec jednostek finansowych - z tytułu | | | | |
| - rachunków bieżących | 120 763 | 372 | - | 121 135 |
| - depozytów przyjętych | 154 641 | 579 | - | 155 220 |
| wobec pozostałych jednostek z tytułu | | | | |
| - rachunków bieżących | 7 247 | - | 6 252 | 13 499 |
| - depozytów przyjętych | - | - | 59 299 | 59 299 |
| Zobowiązania razem | 282 651 | 951 | 65 551 | 349 153 |
| Poniesione koszty z tytułu odsetek i prowizji | 26 523 | 336 | 6 622 | 33 481 |

Bank nie zawierał żadnych znaczących transakcji z podmiotami powiązаными, tj. przeniesienia praw i zobowiązań z:

- osobami zarządzającymi i nadzorującymi Bank,

- małżonkami, rodzeństwem lub wstępnymi i zstępnymi osób zarządzających i nadzorujących Bank, innymi osobami bliskimi osób zarządzających i nadzorujących Bank.

Nota 15.

Informacja o wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji

W 2002 roku oraz w prezentowanych okresach sprawozdawczych roku 2001 Bank nie prowadził wspólnych przedsięwzięć z podmiotami powiązаными.

Nota 16.

Przychody i koszty prowadzenia działalności maklerskiej

Z dniem 1 kwietnia 2001 roku Bank nie prowadzi działalności maklerskiej w ramach swojej struktury. Działalność maklerska realizowana jest za pośrednic-

twem spółki zależnej Dom Maklerski Banku Handlowego SA, w której Bank posiada 100% udziałów.

Nota 17.

Odpisy należności nieściągalnych

Na dzień 31 grudnia 2002 roku kwota należności nieściągalnych odpisanych w ciężar utworzonych rezerw

wynosiła 46 170 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 48 631 tys. zł).

Nota 18.

Rezerwy na zobowiązania wobec pracowników

Na dzień 31 grudnia 2002 roku kwota rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników wynosiła 86 749 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 97 838 tys. zł), z tego:

- rezerwa na wynagrodzenia i koszty pochodne od wynagrodzeń w kwocie 32 417 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 37 802 tys. zł),

- rezerwa na osobowe koszty restrukturyzacji utworzona w związku z połączeniem Banku z Citibank (Poland) S.A. w kwocie 29 332 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 35 036 tys. zł),
- rezerwa na odpisy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę w kwocie 25 000 tys. zł (31 grudnia 2001 roku: 25 000 tys. zł).

Nota 19.

Finansowanie pracowniczych programów emerytalnych

Bank jest współwłaścicielem Polskiego Pracowniczego Towarzystwa Emerytalnego DIAMENT S.A. („PPTE DIAMENT S.A.”), w którym posiada obecnie 79,3% akcji oraz współorganizatorem Międzyzakładowego Programu Emerytalnego DIAMENT. Bank dla swoich pracowników utworzył Pracownicze Programy Emerytalne („Program”), którego celem jest gromadzenie oraz pomnażanie poprzez inwestowanie przez Polski Pracowniczy Fundusz Emerytalny DIAMENT („Fundusz”) środków finansowych pochodzących ze składek wpłacanych w ramach Programu na indywidualny rachunek uczestnika Funduszu, dla zapewnienia wypłaty świadczenia w wieku emery-

talnym lub w przypadku uzyskania przez uczestnika uprawnień do świadczeń rentowych z tytułu niezdolności do pracy. Dla pracowników, którzy przystąpili do Programu, Bank opłaca składkę podstawową w wysokości 7% indywidualnego wynagrodzenia pracownika. Każdy pracownik - uczestnik Programu może również dopłacać z własnych środków, składkę dodatkową. Aktywami Funduszu zarządza PPTE DIAMENT S.A. Składki wpłacane do Funduszu są w całości inwestowane w jednostki uczestnictwa Specjalistycznego Otwartego Funduszu Inwestycyjnego Kapitał Handlowy Senior, zarządzanego przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Banku Handlowego S.A.

Nota 20.

Sekuratyżacja aktywów

Na dzień 31 grudnia 2002 roku oraz w pozostałych prezentowanych okresach sprawozdawczych roku

2001 Bank nie posiadał wierzytelności objętych sekuratyżacją.

Nota 21.

Informacja o zatrudnieniu

W 2002 roku przeciętne zatrudnienie Banku wynosiło 4.882 etatów, w tym na stanowiskach robotniczych 44

(w 2001 roku: 5.403 etaty, w tym na stanowiskach robotniczych 34).

Nota 22.

Zaliczki, pożyczki, kredyty, gwarancje i poręczenia udzielone pracownikom, osobom zarządzającym i nadzorującym Bank

Zaangażowanie Banku z tytułu zaliczek, pożyczek, kredytów, gwarancji i poręczeń udzielonych pracownikom, osobom zarządzającym i nadzorującym Bank na

dzień 31 grudnia 2002 roku przedstawia się następująco:

| | w tys. zł | | | |
|--|--------------|------------------------|-----------------------------|--|
| | Zaliczki | Gwarancje i poręczenia | Pożyczki i kredyty bankowe* | Pożyczki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych |
| Pracownicy | 1 446 | 1 780 | 47 920 | 47 123 |
| Osoby zarządzające | - | 677 | 545 | - |
| Osoby nadzorujące | - | - | - | - |
| Osoby osobiście powiązane z osobami zarządzającymi i nadzorującymi | - | - | - | - |
| Razem: | 1 446 | 2 457 | 48 465 | 47 123 |

* Oprocentowanie oraz harmonogram spłat pożyczek i kredytów bankowych ustalane są na warunkach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2002 roku pracownicy, osoby zarządzające i nadzorujące Bank oraz osoby osobiście powiązane z osobami zarządzającymi i nadzorującymi Bank nie korzystały z zaliczek, pożyczek, kredytów, gwarancji i poręczeń udzielonych przez jednostki zależne i współzależne od Banku oraz z Bankiem stowarzyszone.

Zaangażowanie Banku z tytułu zaliczek, pożyczek, kredytów, gwarancji i poręczeń udzielonych pracownikom, osobom zarządzającym i nadzorującym Bank na dzień 31 grudnia 2001 roku przedstawia się następująco:

| | w tys. zł | | | |
|--------------------|------------|------------------------|-----------------------------|--|
| | Zaliczki | Gwarancje i poręczenia | Pożyczki i kredyty bankowe* | Pożyczki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych |
| Pracownicy | 295 | 2 852 | 59 290 | 47 304 |
| Osoby zarządzające | 2 | 519 | - | - |
| Osoby nadzorujące | - | - | - | - |
| Razem: | 297 | 3 371 | 59 290 | 47 304 |

* Oprocentowanie oraz harmonogram spłat pożyczek i kredytów bankowych ustalane są na warunkach rynkowych.

Na dzień 31 grudnia 2001 roku pracownicy, osoby zarządzające i nadzorujące Bank nie korzystały z zaliczek, pożyczek, kredytów, gwarancji i poręczeń udzie-

lonych przez jednostki zależne i współzależne od Banku oraz z Bankiem stowarzyszone.

Nota 23.

Znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych ujęte w sprawozdaniu finansowym za 2002 rok

W 2002 roku nie wystąpiły w Banku znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, które miałyby istotny

wpływ na roczne sprawozdanie finansowe Banku za 2002 rok.

Nota 24.

Znaczące zdarzenia po dniu bilansowym, które nie zostały uwzględnione w sprawozdaniu finansowym za 2002 rok

W wyniku zawartych transakcji w styczniu i w lutym 2003 roku Bank wraz ze swoim podmiotem zależnym Handlowy Inwestycje II Sp. z o.o. dokonał sprzedaży całego posiadanego pakietu akcji jednostki stowarzy-

szonej ZO Bytom S.A. Sprzedany pakiet akcji stanowił 27,64% udziału w kapitale zakładowym ZO Bytom S.A. i uprawniał do 27,64% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki.

Nota 25.

Informacja o relacjach między Bankiem a jego prawnym poprzednikiem

Bank nie posiada prawnego poprzednika.

Nota 26.

Podstawowe pozycje bilansu oraz rachunku zysków i strat skorygowane wskaźnikiem inflacji

Dane finansowe w niniejszym sprawozdaniu nie zostały skorygowane wskaźnikiem inflacji. W ciągu dwunastu miesięcy kończących się 31 grudnia 2002, 2001 i 2000 roku, stopa inflacji mierzona wskaźnikiem wzrostu cen, dóbr i usług konsumpcyjnych (grudzień

do grudnia) nie przekraczała 100% i wynosiła w kolejnych okresach odpowiednio 0,8%, 3,6% i 8,5%.
ródłem wskaźników inflacji jest Biuletyn Statystyczny wydawany przez Główny Urząd Statystyczny.

Nota 27.**Zestawienie i objaśnienie różnic pomiędzy danymi ujawnionymi w sprawozdaniu finansowym i porównawczych danych finansowych, a uprzednio sporządzonymi i opublikowanymi sprawozdaniami finansowymi**

Dane finansowe za 2001 rok przedstawione w niniejszym sprawozdaniu finansowym podlegały przekształceniom wynikającym z wprowadzonych od 1 stycznia 2002 roku zmian w regulacjach ustawowych i wydanych aktach wykonawczych.

Przekształcenia porównawczych, uprzednio opublikowanych danych finansowych dotyczyły zmian w sposobie kwalifikowania i grupowania operacji.

Przekształcenia te przedstawiają poniższe zestawienia:

BILANS**AKTYWA**

| | Stan na 31.12.2001 r. prezentowany uprzednio | Zmiana prezentacji pozycji | Pozycja opisu zmian | Stan na 31.12.2001 r. prezentowany wg nowego układu |
|---|---|----------------------------------|---------------------------|---|
| w tys. zł | | | | |
| Kasa, operacje z Bankiem Centralnym | 2 322 443 | | | 2 322 443 |
| Należności od sektora finansowego | 6 986 733 | 139 945 | | 7 126 678 |
| W rachunku bieżącym | 741 595 | 2 556 842 | 1) | 3 298 437 |
| Terminowe | 6 245 138 | (2 416 897) | 1), 2) | 3 828 241 |
| Należności od sektora niefinansowego | 14 170 823 | (2 359) | | 14 168 464 |
| W rachunku bieżącym | 3 522 887 | | | 3 522 887 |
| Terminowe | 10 647 936 | (2 359) | 3) | 10 645 577 |
| Należności od sektora budżetowego | 29 224 | 2 359 | | 31 583 |
| W rachunku bieżącym | 20 099 | | | 20 099 |
| Terminowe | 9 125 | 2 359 | 3) | 11 484 |
| Dłużne papiery wartościowe | 2 462 497 | | | 2 462 497 |
| Udziały lub akcje w jednostkach zależnych | 347 302 | 57 614 | 4) | 404 916 |
| Udziały lub akcje w jednostkach współzależnych | | 101 829 | 5) | 101 829 |
| Udziały lub akcje w jednostkach stowarzyszonych | 217 185 | (100 295) | 4), 5) | 116 890 |
| Udziały lub akcje w innych jednostkach | 57 770 | | | 57 770 |
| Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe | 20 119 | 3 380 623 | 6) | 3 400 742 |
| Wartości niematerialne i prawne, w tym: | 1 482 884 | (29 008) | 7) | 1 453 876 |
| - wartość firmy | 1 388 536 | | | 1 388 536 |
| Rzeczowe aktywa trwałe | 902 732 | 11 944 | 7) | 914 676 |
| Inne aktywa | 3 851 119 | (3 579 716) | | 271 403 |
| Przejęte aktywa - do zbycia | 7 696 | (19) | | 7 677 |
| Pozostałe | 3 843 423 | (3 579 697) | 2), 4), 6) | 263 726 |
| Rozliczenia międzyokresowe | 299 609 | 17 064 | | 316 673 |
| Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego | 271 927 | | | 271 927 |
| Pozostałe rozliczenia międzyokresowe | 27 682 | 17 064 | 7) | 44 746 |
| Aktywa razem | 33 150 440 | | | 33 150 440 |

PASywa

w tys. zł

| | Stan na 31.12.2001 r. prezentowany uprzednio | Zmiana prezentacji pozycji | Pozycja opisu zmian | Stan na 31.12.2001 r. prezentowany wg nowego układu |
|---|---|----------------------------------|---------------------------|---|
| Zobowiązania wobec Banku Centralnego | 212 486 | | | 212 486 |
| Zobowiązania wobec sektora finansowego | 4 895 223 | 10 228 | | 4 905 451 |
| Bieżące | 1 242 712 | 786 302 | 8) | 2 029 014 |
| Terminowe | 3 652 511 | (776 074) | 8), 9) | 2 876 437 |
| Zobowiązania wobec sektora niefinansowego | 16 329 179 | 158 002 | | 16 487 181 |
| Bieżące | 3 630 597 | 3 015 142 | 8) | 6 645 739 |
| Terminowe | 12 698 582 | (2 857 140) | 8), 9) | 9 841 442 |
| Zobowiązania wobec sektora budżetowego | 881 006 | 1 931 | | 882 937 |
| Bieżące | 137 266 | 146 827 | 8) | 284 093 |
| Terminowe | 743 740 | (144 896) | 8), 9) | 598 844 |
| Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych | | 3 221 513 | 10) | 3 221 513 |
| Fundusze specjalne i inne zobowiązania | 3 773 452 | (3 391 674) | 9), 10) | 381 778 |
| Koszty i przychody rozliczane w czasie oraz zastrzeżone | 727 491 | | | 727 491 |
| Rozliczenia międzyokresowe kosztów | 145 403 | | | 145 403 |
| Pozostałe przychody przyszłych okresów oraz zastrzeżone | 582 088 | | | 582 088 |
| Rezerwy | 425 913 | | | 425 913 |
| Krótkoterminowe | | 74 464 | 11) | 74 464 |
| Długoterminowe | 425 913 | (74 464) | 11) | 351 449 |
| Zobowiązania podporządkowane | | | | |
| Kapitał zakładowy | 430 308 | | | 430 308 |
| Kapitał zapasowy | 3 044 585 | | | 3 044 585 |
| Kapitał z aktualizacji wyceny | 76 958 | | | 76 958 |
| Pozostałe kapitały rezerwowe | 2 190 203 | | | 2 190 203 |
| Zysk (strata) z lat ubiegłych | | | | - |
| Zysk netto | 163 636 | | | 163 636 |
| RAZEM | 33 150 440 | | | 33 150 440 |

Objaśnienia zmian:

- lokaty jednodniowe typu „overnight” zaliczane do należności od sektora finansowego (banków) o charakterze terminowym zostały wykazane w bilansie jako należności o charakterze bieżącym,
- należności z tytułu udzielonych pożyczek podporządkowanych wykazywane w pozycji bilansu „Inne aktywa” zakwalifikowane zostały w bilansie odpowiednio do należności od sektora finansowego,
- należności z tytułu dopłat do oprocentowania kredytów preferencyjnych zaliczane do należności od sektora niefinansowego wykazane zostały jako należności od sektora budżetowego,

- dopłaty do spółek wykazywane w pozycji bilansu „Inne aktywa” zaliczane są w bilansie odpowiednio do akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych,
- udziały i akcje w jednostkach współzależnych kwalifikowane jako jednostki stowarzyszone wykazane zostały zgodnie z ich statusem w nowej pozycji bilansu,
- należności do otrzymania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi wykazywane w pozycji bilansu „Inne aktywa” zakwalifikowane zostały w bilansie odpowiednio do pozycji „Pozostałe papiery wartościowe i inne aktywa finansowe”,

- 7) koszty organizacji poniesione przy założeniu lub późniejszym rozszerzeniu spółki akcyjnej oraz saldo nadwyżki pierwszej opłaty nad opłatą roczną prawa użytkowania wieczystego gruntów kwalifikowane do wartości niematerialnych i prawnych zaliczane są w bilansie do rozliczeń międzyokresowych czynnych, zaś spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego i mieszkalnego oraz prawo użytkowania wieczystego gruntów nabyte przez Bank wykazywane jako wartości niematerialne i prawne zaliczone są w bilansie do środków trwałych,
- 8) depozyty jednodniowe typu „overnight” zaliczane odpowiednio do zobowiązań wobec sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego o charakterze terminowym zostały wykazane w bilansie jako zobowiązania o charakterze bieżącym,
- 9) zobowiązania z tytułu zabezpieczeń pieniężnych wykazywane w pozycji bilansu „Inne pasywa” zakwalifikowane są odpowiednio do zobowiązań terminowych wobec sektora finansowego, niefinansowego oraz budżetowego,
- 10) zobowiązania do uregulowania z tytułu wyceny operacji instrumentami pochodnymi wykazywane w pozycji bilansu „Inne pasywa” zakwalifikowane zostały w bilansie odpowiednio do pozycji „Inne zobowiązania z tytułu instrumentów finansowych”,
- 11) kwota pozostałych rezerw wykazywana w bilansie łączną kwotą została zaprezentowana odpowiednio w podziale na rezerwy o charakterze krótkoterminowym oraz długoterminowym,

Pozycje pozabilansowe

| | Stan na 31.12.2001 r. prezentowany uprzednio | Zmiana prezentacji pozycji | Pozycja opisu zmian | Stan na 31.12.2001 r. prezentowany wg nowego układu |
|--|---|----------------------------------|---------------------------|---|
| Zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane | 10 885 821 | | | 11 952 689 |
| 1. Zobowiązania udzielone: | 9 764 895 | | | 10 479 763 |
| a) finansowe | 6 964 149 | 714 868 | 1) | 7 679 017 |
| b) gwarancyjne | 2 800 746 | | | 2 800 746 |
| 2. Zobowiązania otrzymane: | 1 120 926 | | | 1 472 926 |
| a) finansowe | | 352 000 | 2) | 352 000 |
| b) gwarancyjne | 1 120 926 | | | 1 120 926 |
| Zobowiązania związane z realizacją operacji kupna/sprzedaży | 111 356 152 | (1 066 868) | 1), 2) | 110 289 284 |
| Pozostałe z (tytułu): | 1 391 792 | | | 1 391 792 |
| 1. Zobowiązania Banku z tytułu umów najmu, dzierżawy lub innych o podobnym charakterze | 54 596 | | | 54 596 |
| 2. Zabezpieczenia otrzymane przez Bank | 1 337 196 | | | 1 337 196 |
| Pozycje pozabilansowe razem | 123 633 765 | | | 123 633 765 |

Przekształcenia dotyczące zmian w sposobie kwalifikowania i grupowania operacji gospodarczych:

- 1) lokaty do wydania wykazywane jako zobowiązania z realizacji operacji kupna/sprzedaży zostały zakwalifikowane jako zobowiązania warunkowe udzielone o charakterze finansowym,
- 2) depozyty do otrzymania wykazywane jako zobowiązania z realizacji operacji kupna/sprzedaży zostały zakwalifikowane jako zobowiązania warunkowe otrzymane o charakterze finansowym,

Rachunek zysków i strat

w tys. zł

| | Za okres 01.01 - 31.12 2001 r. uprzednio publikowano | Zmiana prezentacji pozycji | Pozycja opisu zmian | Za okres 01.01 - 31.12 2001 r. po zmianie |
|---|--|----------------------------------|---------------------------|--|
| Przychody z tytułu odsetek | 2 701 174 | | | 2 701 174 |
| Koszty odsetek | (1 961 546) | 6 | 1) | (1 961 540) |
| Wynik z tytułu odsetek | 739 628 | 6 | | 739 634 |
| Przychody z tytułu prowizji | 529 689 | | | 529 689 |
| Koszty prowizji | (45 043) | | | (45 043) |
| Wynik z tytułu prowizji (IV-V) | 484 646 | | | 484 646 |
| Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu | 50 436 | | | 50 436 |
| Wynik operacji finansowych | 16 328 | (6) | 1) | 16 322 |
| Wynik z pozycji wymiany | 783 468 | | | 783 468 |
| Wynik działalności bankowej | 2 074 506 | | | 2 074 506 |
| Pozostałe przychody operacyjne | 80 192 | | | 80 192 |
| Pozostałe koszty operacyjne | (90 682) | (10) | 2) | (90 692) |
| Koszty działania banku | (1 051 475) | | | (1 051 475) |
| Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych | (160 903) | | | (160 903) |
| Odpisy na rezerwy i aktualizacja wartości | (1 064 053) | 10 | | (1 064 043) |
| 1. Odpisy na rezerwy celowe i na ogólne ryzyko bankowe | (962 247) | 10 | 2) | (962 237) |
| 2. Aktualizacja wartości aktywów finansowych | (101 806) | | | (101 806) |
| Rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości | 560 232 | | | 560 232 |
| 1. Rozwiązanie rezerw celowych i rezerw na ogólne ryzyko bankowe | 548 778 | | | 548 778 |
| 2. Aktualizacja wartości aktywów finansowych | 11 454 | | | 11 454 |
| Różnica wartości rezerw i aktualizacji | (503 821) | 10 | | (503 811) |
| Wynik działalności operacyjnej | 347 817 | | | 347 817 |
| Wynik operacji nadzwyczajnych | 13 | | | 13 |
| 1. Zyski nadzwyczajne | 13 | | | 13 |
| 2. Straty nadzwyczajne | | | | |
| Zysk (strata) brutto | 347 830 | | | 347 830 |
| Podatek dochodowy | (184 194) | | | (184 194) |
| 1. Część bieżąca | (189 089) | | | (189 089) |
| 2. Część odroczone | 4 895 | | | 4 895 |
| Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności | | | | |
| Zysk netto | 163 636 | | | 163 636 |

Przekształcenia dotyczące zmian w sposobie kwalifikowania i grupowania operacji gospodarczych:

- koszty premii od nabytych papierów wartościowych kwalifikowane do kosztów odsetkowych zaliczone są do wyniku operacji finansowych,
- odpisy z tytułu trwałej utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych wykazywane jako odpisy z tytułu rezerw zaliczone są do pozostałych kosztów operacyjnych,

W rocznym sprawozdaniu finansowym za 2002 rok nastąpiły zmiany w stosunku do wcześniej publikowanego raportu kwartalnego za IV kwartał 2002 roku w zakresie danych bilansowych, pozabilansowych, rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływu środków pieniężnych, wynikające z weryfikacji danych finansowych. W wyniku tych zmian suma bilansowa uległa zmniejszeniu o kwotę 72 313 tys. zł, kapitały własne zmniejszeniu o kwotę 22 417 tys. zł, w tym zysk netto uległ zmniejszeniu o kwotę 6 419 tys. zł, zaś suma pozycji pozabilansowych zmniejszyła się o kwotę 22 502 tys. zł.

Nota 28.

Zmiany stosowanych zasad (polityki) rachunkowości w 2002 roku

Z dniem 1 stycznia 2002 roku weszły w życie - w pełnym zakresie - przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2000 roku o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr 113, poz. 1189) oraz przepisy wydanych na jej podstawie rozporządzeń wykonawczych uwzględniających specyfikę prowadzenia rachunkowości banków mających zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczęty w 2002 roku.

W wyniku wprowadzonych zmian w stosunku do dotychczas stosowanych zasad rachunkowości przy sporządzaniu sprawozdania finansowego za 2002 roku przyjęte zostały zmiany wprowadzone od 1 stycznia 2002 roku w wyżej wymienionych regulacjach ustawowych i wydanych aktach wykonawczych. Zmiany te dotyczą w szczególności zasad ujmowania i wyceny poniżej wymienionych pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat:

- spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu użytkowego i mieszkalnego ujmowane jest w środkach trwałych; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości ewidencjonowane jako wartości niematerialne i prawne,
- prawo użytkowania wieczystego gruntów, które Bank nabył od posiadaczy ujmowane jest w środkach trwałych; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości ewidencjonowane jako wartości niematerialne i prawne,
- prawo użytkowania wieczystego gruntów, które Bank otrzymał nieodpłatnie w latach ubiegłych, na mocy obowiązujących wówczas przepisów ujmowane jest w środkach trwałych; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości ewidencjonowane pozabilansowo,
- koszty organizacji poniesione przy założeniu lub późniejszym rozszerzeniu spółki akcyjnej oraz saldo nadwyżki pierwszej opłaty nad opłatą roczną wieczystego użytkowania gruntów ujmowane są jako rozliczenia międzyokresowe czynne; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości ewidencjonowane jako wartości niematerialne i prawne,
- w odniesieniu do kredytów konsumpcyjnych oraz kredytów związanych z funkcjonowaniem kart kredytowych, ewidencja których prowadzona jest w systemie informatycznym użytkowanym w Sektorze Bankowości Detalicznej wdrożono wycenę przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości wycena dokonywana była według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu liniowej metody naliczania odsetek i po pomniejszeniu o utworzone rezerwy celowe,
- dłużne papiery wartościowe kwalifikowane do kategorii przeznaczonych do obrotu wyceniane są według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnoszone są odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości papiery wartościowe o tym charakterze zaliczane były do kategorii handlowych i wyceniane według ceny nabycia nie wyższej od ich wartości godziwej, a zwwyżka wartości wobec ceny nabycia odnoszona była do wyniku w momencie jej realizacji,
- dłużne papiery wartościowe kwalifikowane zgodnie z intencją Banku do kategorii dostępnych do sprzedaży wyceniane są według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny, zaś do rachunku zysków i strat wnoszone są wyłącznie kwoty zrealizowane; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości papiery wartościowe o tym charakterze zaliczane były do kategorii handlowych i wyceniane według ceny nabycia nie wyższej od ich wartości godziwej, a zwwyżka wartości wobec ceny nabycia odnoszona była do wyniku w momencie jej realizacji,
- dłużne papiery wartościowe kwalifikowane zgodnie z intencją Banku do kategorii utrzymywanych do terminu zapadalności wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o rezerwę na trwałą utratę wartości; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości papiery wartościowe o tym charakterze zaliczane były do kategorii lokacyjnych, zaś zasady ich wyceny nie uległy zmianie,

- aktywa trwałe - istotne akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wyceniane są metodą praw własności, a skutki zmiany ich wartości na dzień wyceny ujmowane są w rachunku zysków i strat jako udział w zyskach (stratach) netto tych jednostek; według dotychczas stosowanych zasad rachunkowości akcje i udziały w tych jednostkach wyceniane były według ceny nabycia pomniejszonej o rezerwę na trwałą utratę wartości.

Skutki zmian w zasadach wyceny aktywów i pasywów wprowadzono do sprawozdania finansowego za 2002 rok jako korekty bilansu otwarcia.

Zmiany te są wynikiem odnotowanej na dzień 31 gru-

dnia 2001 roku zmiany wartości dłużnych papierów wartościowych w kwocie 19 418 tys. zł, wyceny metodą praw własności akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych, który wyrażał się odpisem z tytułu trwałej utraty ich wartości w kwocie 31 318 tys. zł oraz wprowadzenia do aktywów i pasywów bilansu prawa użytkowania wieczystego gruntów w kwocie 36 305 tys. zł.

Zwyżka wartości dłużnych papierów wartościowych oraz wycena metodą praw własności akcji i udziałów w jednostkach podporządkowanych wykazane zostały jako korekta bilansu otwarcia kapitału własnego Banku w pozycji „zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości”, zmniejszająca ich stan na dzień 1 stycznia 2002 roku o kwotę 11 900 tys. zł.

Nota 29.

Korekty błędów podstawowych

W sprawozdaniach finansowych za 2002 roku oraz za 2001 rok Bank nie dokonywał korekt błędów podstawowych.

Nota 30.

Kontynuacja działalności przez Bank

Nie zachodzi wątpliwość co do zdolności kontynuowania działalności przez Bank.

Nota 31.

Połączenie Banku z CPSA

Połączenie Banku z CPSA nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku, podjętej w dniu 3 listopada 2000 roku. Połączenie zostało rozliczone metodą nabycia, przez przeniesienie całego majątku CPSA na Bank w zamian za akcje, które Bank przyznał akcjonariuszom CPSA.

Połączenie nastąpiło w drodze emisji 37 659 600 akcji zwykłych, na okaziciela, serii C o wartości nominalnej 4 zł każda. Akcje nowej emisji zostały przydzielone akcjonariuszom CPSA przy zastosowaniu następującego paritetu przydziału akcji: 1 350 akcji Banku serii C w zamian za 1 akcję CPSA. Cena nabycia akcji serii C wydanych akcjonariuszom CPSA ustalona została

w oparciu o ich wartość godziwą w wysokości 70,00 zł każda. Wartość godziwa odzwierciedla cenę, jaką Citibank Overseas Investment Corporation zaoferowała w roku 2000 w dwóch publicznych wezwaniach na akcje Banku. Nadwyżka ceny nabycia nad wartością godziwą aktywów netto CPSA wykazywana jest w aktywach Banku jako wartość firmy. Zgodnie z decyzją Zarządu wartość firmy amortyzowana będzie liniowo przez 20 lat, począwszy od marca 2001 roku. Odpisy amortyzacyjne zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych.

W wyniku połączenia Banku z CPSA, przeprowadzonego metodą nabycia, zgodnie z zasadami rachunkowości opisanymi powyżej, kapitały własne i zyski niepodzielone CPSA zostały wyeliminowane. Jednocześnie

nie nadwyżka wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną została odniesiona na kapitał zapasowy Banku, który w związku z tym zwiększył się o 2 485 534 tys. zł (66 zł * 37 659 600 akcji). Wartość nominalna akcji (4 zł) została odniesiona na kapitał zakładowy, który w wyniku tego zwiększył się o 150 638 tys. zł.

Aktywa netto CPSA według sprawozdania finansowego na dzień 28 lutego 2001 roku wyniosły 1 187 265 tys. zł. Powstała w związku z tym nadwyżka oszacowanej wartości godziwej akcji nowej emisji nad aktywami netto nabytej spółki została wykazana w aktywach bilansu Banku jako wartość firmy w kwocie 1 448 907 tys. zł w pozycji „wartości niematerialne i prawne”.

Nota 32.

Dane o walutowej strukturze aktywów i pasywów

Pozycja walutowa Banku na dzień 31 grudnia 2002 roku została wyliczona według zasad określonych w uchwale nr 5/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w tym z tytułu przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności, sposobu i szczegółowych zasad obliczania współczynnika wypłacalności banku, z uwzględnieniem po-

wiązań banków z innymi podmiotami zależnymi lub działającymi w tym samym holdingu oraz określenia dodatkowych pozycji bilansu banku ujmowanych łącznie z funduszami własnymi w rachunku adekwatności kapitałowej oraz zakresu i sposobu ich wyznaczania (Dz. Urz. NBP Nr 22, poz. 43).

Pozycja walutowa dla podstawowych walut na dzień 31 grudnia 2002 roku przedstawiała się następująco:

| Kraj | Waluta | Aktywa | Pasywa | w tys. zł | | |
|-----------------------------------|--------|------------------|------------------|-----------------------|-----------------------|------------------------------|
| | | | | Aktywa poza-bilansowe | Pasywa poza-bilansowe | Pozycja długa (+) krótka (-) |
| USA | USD | 4 243 062 | 3 422 376 | 17 264 588 | 17 880 296 | 204 977 |
| Unia Europejska | EUR | 2 919 732 | 2 250 121 | 2 971 559 | 3 158 178 | 482 992 |
| Wielka Brytania | GBP | 189 083 | 143 246 | 100 442 | 144 499 | 4 781 |
| Szwajcaria | CHF | 1 026 176 | 41 948 | 33 310 | 1 019 956 | (2 418) |
| Szwecja | SEK | 13 353 | 9 924 | 2 688 | 5 164 | 954 |
| Dania | DKK | 4 869 | 2 620 | - | 417 | 1 832 |
| Australia | AUD | 2 751 | 199 | - | 2 171 | 382 |
| Norwegia | NOK | 8 307 | 3 287 | - | 4 202 | 818 |
| Kanada | CAD | 5 488 | 2 263 | - | 2 435 | 790 |
| Japonia | JPY | 35 724 | 71 017 | 74 707 | 39 109 | 306 |
| Czechy | CZK | 186 990 | 3 191 | 172 827 | 358 329 | (1 704) |
| Węgry | HUF | 485 | 292 | 931 | 852 | 272 |
| Waluty niewymienne razem | | 198 459 | 198 519 | - | - | (60) |
| Razem | | 8 834 480 | 6 149 002 | 20 621 051 | 22 612 608 | |
| Pozycja walutowa całkowita | | | | | | 698 103 |

W 2002 roku Bank nie przekraczał obowiązujących norm dopuszczalnego ryzyka walutowego. Na dzień 31 grudnia 2002 roku wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego został ustalony w wysokości 70.662 tys. zł.

Do obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka

walutowego na dzień 31 grudnia 2002 roku Bank stosuje metodę podstawową określoną przepisami uchwały 5/2001 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 12 grudnia 2001 roku.

Pozycja walutowa dla podstawowych walut na dzień 31 grudnia 2001 roku przedstawiała się następująco:

| w tys. zł | | | | | | |
|-----------------------------|--------|------------|------------|-----------------------|-----------------------|------------------------------|
| Kraj | Waluta | Aktywa | Pasywa | Aktywa poza-bilansowe | Pasywa poza-bilansowe | Pozycja długa (+) krótka (-) |
| USA | USD | 14 842 551 | 12 764 705 | 22 864 093 | 24 975 642 | (33 703) |
| Unia Europejska | EUR | 8 535 719 | 8 029 594 | 3 608 498 | 3 915 730 | 198 893 |
| Wielka Brytania | GBP | 486 140 | 589 879 | 116 100 | 13 131 | (770) |
| Szwajcaria | CHF | 1 198 555 | 644 112 | 443 794 | 995 571 | 2 666 |
| Szwecja | SEK | 223 982 | 228 555 | 49 218 | 44 648 | (3) |
| Dania | DKK | 46 329 | 47 733 | - | 1 611 | (3 015) |
| Australia | AUD | 2 854 | 2 592 | - | 1 220 | (958) |
| Norwegia | NOK | 7 295 | 6 502 | - | 1 811 | (1 018) |
| Kanada | CAD | 94 426 | 94 788 | - | 102 | (464) |
| Japonia | JPY | 69 183 | 34 067 | 18 889 | 54 360 | (355) |
| Czechy | CZK | 463 658 | 279 797 | 315 980 | 505 668 | (5 827) |
| Węgry | HUF | 814 | 664 | - | - | 150 |
| Waluty niewymienialne razem | | 199 259 | 199 903 | - | - | (644) |
| Razem | | 26 170 765 | 22 922 891 | 27 416 572 | 30 509 494 | |
| Pozycja walutowa całkowita | | | | | | 201 709 |

W 2001 roku Bank nie przekraczał obowiązujących norm dopuszczalnego ryzyka walutowego. Na dzień 31 grudnia 2001 roku wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego, został ustalony w wysokości 15.493 tys. zł.

Do obliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka

walutowego na dzień 31 grudnia 2001 roku Bank stosował metodę podstawową określoną przepisami uchwały nr 2/2000 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 8 listopada 2000 r. w sprawie ustalenia norm dopuszczalnego ryzyka walutowego w działalności banków (Dz. Urz. NBP Nr 15, poz. 27).

Nota 33.

Podstawowe pozycje bilansu, rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych bez stosowania zaokrągleń

1. Bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2002 roku po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 32 181 606 698,53 zł;
2. Pozycje pozabilansowe wykazują na dzień 31 grudnia 2002 roku sumę 133 676 804 870,39 zł, w tym zobowiązania pozabilansowe udzielone 9 600 257 206,52 zł;

3. Rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2002 roku do 31 grudnia 2002 roku wykazuje zysk netto w wysokości 242 688 826,90 zł;
4. Rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2002 roku do 31 grudnia 2002 roku wykazuje zmniejszenie stanu środków pieniężnych netto na sumę 1 717 735 253,57 zł.

UZGODNIENIE AKTYWÓW NETTO ORAZ ZYSKU NETTO POMIĘDZY POLSKIMI ZASADAMI RACHUNKOWOŚCI ORAZ MIĘDZYNARODOWYMI STANDARDAMI RACHUNKOWOŚCI (MSR) NA PODSTAWIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO BANKU

Uzgodnienie podstawowych wielkości skonsolidowanego sprawozdania finansowego Banku sporządzonego według polskich zasad rachunkowości z niezbadanym

sprawozdaniem finansowym Banku sporządzonym według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości przedstawia się następująco:

Uzgodnienie stanu aktywów netto na dzień 31 grudnia 2002

w tys. zł

| | |
|---|------------------|
| Aktywa netto według polskich zasad rachunkowości | 5 961 896 |
| Korekty z konsolidacji i wyceny inwestycji kapitałowych metodą praw własności | 7 213 |
| Różnice w podatku odroczonym wynikające z odmienności stosowanych zasad rachunkowości | (1 948) |
| Aktywa netto według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości | 5 967 161 |

Uzgodnienie zysku netto za okres za okres od 1 stycznia 2002 roku do 31 grudnia 2002 roku

w tys. zł

| | |
|--|----------------|
| Zysk netto według polskich zasad rachunkowości | 239 443 |
| Wycena rynkowa instrumentów handlowych | (26 970) |
| Różnica z konsolidacji i wyceny inwestycji kapitałowych | (21 826) |
| Odsetki skapitalizowane | (19 599) |
| Przesunięcia czasowe w wyliczeniu podatku odroczonego wynikające z odmienności stosowanych zasad rachunkowości | 19 223 |
| Zysk netto według Międzynarodowych Standardów Rachunkowości | 190 270 |

Opinia niezależnego Biegłego Rewidenta

Dla Akcjonariuszy Banku Handlowego w Warszawie SA

Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania finansowego Banku Handlowego w Warszawie Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, ul. Senatorska 16, na które składa się: wprowadzenie do sprawozdania finansowego, bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2002 r., który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 32.181.607 tysięcy złotych, współczynnik wypłacalności, zestawienie pozycji pozabilansowych udzielonych wykazujące na dzień 31 grudnia 2002 r. kwotę 9.600.258 tysięcy złotych, rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. wykazujący zysk netto w kwocie 242.689 tysięcy złotych, zestawienie zmian w kapitale własnym za rok obrotowy od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. wykazujące zwiększenie kapitału własnego o kwotę 63.419 tysięcy złotych, rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2002 r. wykazujący zmniejszenie stanu środków pieniężnych netto o kwotę 1.717.735 tysięcy złotych oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

Za sporządzenie sprawozdania finansowego odpowiedzialny jest Zarząd Banku. Naszym zadaniem było zbadanie i wyrażenie opinii o rzetelności, prawidłowości i jasności tego sprawozdania finansowego oraz prawidłowości ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę jego sporządzenia.

Badanie sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień Międzynarodowych Standardów Rewizji Sprawozdań Finansowych wydanych przez Międzynarodową Federację Księgowych, rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. nr 76, poz. 694, tekst

jednolity) oraz norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce. Przepisy te wymagają, aby badanie zostało zaplanowane i przeprowadzone w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, pozwalającą na wyrażenie opinii o sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmuje sprawdzenie w oparciu o metodę wrywkową dowodów i zapisów księgowych, z których wynikają kwoty i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmuje również ocenę poprawności stosowanych zasad rachunkowości, znaczących szacunków dokonanych przez Zarząd Banku oraz ocenę ogólnej prezentacji sprawozdania finansowego. Wyrażamy przekonanie, że przeprowadzone przez nas badanie stanowi wystarczającą podstawę dla naszej opinii.

Naszym zdaniem, zbadane sprawozdanie finansowe Banku Handlowego w Warszawie SA zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych i przedstawia w sposób rzetelny, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową Banku na dzień 31 grudnia 2002 r., wynik finansowy oraz przepływy środków pieniężnych za okres od 1 stycznia 2002 r. do 31 grudnia 2002 r., zgodnie z zasadami rachunkowości stosowanymi w Polsce, określonymi w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków (Dz. U. z 2001 r. nr 149, poz. 1673 z późniejszymi zmianami), jak również wymogami dotyczącymi sprawozdań finansowych emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu oraz jest zgodne

z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami statutu Banku.

Ponadto, zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, stwierdzamy, że

sprawozdanie z działalności Banku uwzględnia informacje, o których mowa w art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości i są one zgodne z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.



Biegły rewident nr 3683/5018
Janina Skwarka



Za KPMG Polska Audyt Sp. z o.o.
ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa
Biegły rewident nr 796/1670
Bogdan Dębicki, Członek Zarządu



Za KPMG Polska Audyt Sp. z o.o.
ul. Chłodna 51, 00-867 Warszawa
Robert J. Widdowson, Pełnomocnik

Warszawa, 25 marca 2003 roku

Bank Handlowy w Warszawie SA
ul. Senatorska 16, 00-923 Warszawa
tel. (22) 657 72 00, 690 40 00, fax (22) 692 50 23
www.citibankhandlowy.pl, e-mail: listybh@citicorp.com

Opracowanie graficzne i druk: Viva Plus
tel. (32) 288 13 66

ISSN 1731-1039